

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Arthur
Rimbaud
TÜRKÇESİ: ERDOĞAN ALKAN
BÜTÜN ŞİİRLERİ

Varlık Şiir Dizisi: 59

Varlık Yayınları: 843

© Çeviri hakkı: Erdoğan Alkan / Varlık Yayınları, 2003

İstanbul, 2. basım: 2004

ISBN 975-434-245-8

Dizi editörü: Enver Ercan

Dizi tasarımı: Nazlı Ongan

Ofset Hazırlık: Varlık Yayınları

Baskı: Kurtiş Matbaacılık

Varlık Yayınları AŞ., Piyerloti Cad. Ayberk Apt. No.7-9, Çemberlitaş-İstanbul

Telefon: (0212) 516 20 04 Faks: 516 20 05 – e-mail: varlik@isbank.net.tr

ARTHUR RIMBAUD

BÜTÜN ŞİİRLERİ

Türkçesi:
Erdoğan Alkan

STEPHANE MALLARMÉ

Nedensiz tutuşmuş bir göktaşının parlak ışığı tek başına yanıp sönmüş. Onu hiçbir yazınsal ortamı hazırlamadığına göre bu özgün göktaşı var olmasa da her şey yine kuşkusuz varlığını sürdürürdü: demek ki kişisel yetenek denen şey hâlâ dimdik ayakta.

TRISTAN TZARA

Rimbaud, kendini kendi koşuluna karşıt araçlarla anlatan bir çocukluktur. Diri çocukluk, tartışız ve ölçüsüz özgürlük, başlangıcında ve bitiminde ölümle komşu bir çocukluk, her aşaması ölüm-kalım, nesnelerin yanı başındaki çocukluk, şaşırtıcılık, nesneleri sınırlayan ama öte yandan nesneler önünde kendinden geçen bir çocukluk. Özgün ve aşamalı açılımının mayalandığı çocukluk. Ve, alay edilen, görmezlikten gelinen organik sonuyla yaldızlanmış korku.

ANDRÉ BRETON

Hâlâ Rimbaud'yu tartışmak boşuna: Rimbaud yanıldı, Rimbaud bizi yanıltmak istedi. Claudel gibiler böylece onun düşüncesinden bazı onursuz yorumlar çıkarabildiler. Böyle onursuz yorumlara izin verdiği, bu onursuz yorumlara zamanında kapılarını kapamadığı için şimdi bizim önümüzde suçludur.

ALBERT CAMUS

Rimbaud yalnızca yapıtında başkaldıran bir şairdi. Boşuna efsaneleştirilen yaşamı aslında onun tam bir nihilist olduğunu gösteriyor. Harrar'dan yazdığı mektupları okuyan nesnel bir göz bunu kolayca anlar.

FRANÇOIS MAURIAC

Rimbaud ne Claudel'in ileri sürdüğü gibi yaban haldeki bir mistik, ne de günümüz haylazlarının sandığı gibi dahi bir haytaydı. Haçından nefret ediyordu, nefret ettiği haçta çarmıha gerildi, hâlâ acı çekiyor; –ve bu haç bir an önce canını alsın diye çırpınıp can çekiyor.

HENRY MILLER

On sekiz yıldır duyarım Rimbaud'nun adını, ama onu ancak bugün açıkça anlayabiliyor, ancak bugün yapıtlarını uzgörüyle okuyabiliyorum. Yazındaki payının önemini, hüznünün yoğunluğunu, yaşamının ve yapıtının anlamını şimdi çözümlüyorum.

JEAN COCTEAU

Bir yığın zavallı, Rimbaud'yu tanımadan belli bir tutumu sürdürüyor, cevher yumurtlamakta birbirleriyle yarışıyorlar. Hiç düşünmüyorlar ki yazın dünyamızdan gelip geçen bu yolcunun gerçek değeri sözdizimine yenilik getirmesinden doğuyor. Onun *Sabah Dileği* şiirini benim gözümde kutsallaştıran, *Başboşluğum*, *Cassis Irmağı*, *Brüksel* ve *Anı* şiirlerinin kutsal tapınağında yer almasına neden olan işte sözdizimindeki bu yeniliktir.

RENÉ CHAR

Arthur Rimbaud 1871'de can çekişen ama can çekiştiğini bilmeyen bir dünyadan fışkırır ve aldatılır, yanıltılır, aldanır ve yanılır, zira şafağını altın çağını tanyeriyle süslemek için direk. Maddenin egemenliği sis gibi çökmüş, kırk yıl sonra Batı uygarlığının onurlu kulelerini yıkmaya hazırlanan dev bir koçun yavrusu. Romantizm uykuya dalmış, uyukluyor ve uyanık düş görüyor yüksek sesle: Baudelaire, koca Baudelaire nice sızlanmış, acıyla ölmüş; Nerval kendini öldürmüştü; Hölderlin'in adını bilen yok; Nietzsche çaba içinde, gelmeye hazırlanıyor, gelerek de, ama her gün kırpıla kırpıla, yükselişine çelme takılarak gelecek (Hugo, düzene karşı, baca temizlikçisi, yalnız is ve dumandan değil, dehasıyla da esrik, is ve duman uydusu gibi soğuk bir kitleye dönüşecek yakında); bakıyoruz bir şeyler oluyor aniden, toprağın çılgınlıkları, gökyüzünün rengi, adımların tuttuğu yol değişmiş ve uluslar tuhaf bir şekilde büyüdükçe büyüyorlar ve okyanuslar, Sade'nin önceden söylediği, Lautréamont'un ise betimlemekte olduğu üzere, iki ayaklı köpek balıklarıyla dolu. Charleville'li çocuk, Paris'e doğru yayan yollara düşüyor. Komüncülerden daha yaman ve Komüncülerinkine benzer bir misillemeyle gülle gibi düşüyor, şiirin ve duygusallığın ufkunda dört bir yandan oyuklar açıyor. Bakıyor, görüyor, anlatıyor ve dört yıllık bir varoluştan sonra kayboluyor, Pythie'nin kollarında, Minotaure'un ta kendisi Pythie'nin. Ama asıl yapacağı şu: sözün kullanımından el etek çekip, gözden düşmüş bir tanrı yolundan dehasının dümenini çevirip ussal yeri değiştirmek. Hiçbir eksiği yoktu Rimbaud'nun, sanırını hiçbir şey ek-

sik değildi, her şey tanıdı, uluyan kanının son damlasına dek, görkemin tadına tuzuna dek.

YVES BONNEFOY

Rimbaud'nun yaşadığı çağda ve yerde özgürlük azdı. İnsanın yozlaşmasını, bozuluşunu kanıtlamak için bu az özgürlükten yararlanabilir, onu benimseyebilirdi, insana, erdemsel yoksulluğu artık bir yana bırakıp salt gerçeğin acıklı çatışmasına kulak ver, diye çağrıda bulunabilirdi. Ama o bu az özgürlüğü tümüyle yadsıdı, büyüklüğü işte buradan kaynaklanır. Şiirini en özgürlükçü (dolayısıyla, dilimiz tarihinin en güzellerinden biri) kılan onun bu kararı ve tutarlılığıdır. Deyim yerindeyse, yarım kalmış esenliklerin, ezilmiş en sade kıvançların, varlığı ve istemiyle, tüm dengeden, tüm mutluluktan ayrı düşmüş bir yaşamın gömütü. Ama özgürlük Phenix'i, kendi bedeninden yamık umutlar doğuran Phenix yeni kanatlarıyla burada havayı dövüyor.

PAUL CLAUDEL

Arthur Rimbaud yabanıl halde bir mistik, doymuş bir topraktan yenden çıkan bir kaynaktı. Bir *yanlış anlama*'dır yaşamı. Bir ses var, onu çağırıp kendine çeken, yakasını bırakmayan, ama o boş yere kaçarak kurtulmaya çalışır bu sestən, tanımak, bilmek istemez. Ama sonunda bir gün, kolu kanadı kırılmış, bacağı kesilmiş, Marsilya'da bir hastane odasında tahir o sesi?

"Mutluluk! O öylesine tatlı dişile çağırıyordu beni horozun ötüşüne, *ad matutinum, christus venit* dualarına en karanlık kentlerde. —Dünyada değiliz biz!— Us'la varılır Tanrı'ya... Bu uyanık olduğum dakikadır bana arınmışlığın görüntüsünü veren... Şu dakikadan beri iyice uyanık olsaydım eğer..." (ve *Cehennemde Bir Mevsim*'in bütün o ünlü bölümü)... "Yürekler acısı mutsuzluk!"

Rimbaud'nun yazdıklarından nice bölümlerle, rahip Bremont'un aktardığı ve benim buraya aktarmak cüretinde bulunduğum Azize Chantal'ın şu sözlerini karşılaştırınız:

"Gün doğuyordu, Tanrı usumun en doruk noktasında, usul mu usul bana küçük bir ışığı tattırdı. Ne ruhumun öteki kısımları, ne ruhumun öteki yetileri bu ışığın tadını çıkarabildi: ve bu ışık aşağı yukarı yarım bir Ave Marie duası kadar sürdü."

Arthur Rimbaud 1870'te, tarihimizin en acıklı, en çok bozguna uğramış bir anında, bir iç savaş sırasında, maddesel ve ruhsal bir çöküm ve pozitivist bir şaşkınlık sırasında ortaya çıkar. Birden doğrulur, –ve "Jeanne d'Arc gibidir!" acı acı haykıracaaktır. Bu tanrı çağrısının acıklı öyküsü konusunda Paterne Berrichon'un kitabını okumak gerekir. Duyduğu, Rimbaud'nun duyduğu bir söz değildir. Peki ses midir? Ses de değil: sese benzer bir şey, ama yetiyor, o andan sonra Rimbaud için artık esenlik olanaksız ve "kadınlarla arkadaşlık" olanaksız. Üstün, yüce bir güç müdür onu buralara iten? Hepimizin kendimizi verdiğimiz o güç, sessiz kalıp susmayı yeğlediğimiz? Böyle düşünmek çok cüretli bir şey mi? Başka türlü olabilir mi? On altı yaşındaki bir çocuğun öke bir insanın anlatım yetenekleriyle donanmış olması olağan bir şey midir? Masallarda rastladığımız, yeni doğan bir çocuğun Tanrı'yı övmesi kadar ender. Böylesine görülmemiş bir olaya ne isim verilebilir?

"Yaşadım, saydam ışığın altın kıvılcımı! Kıvançtan, olasıya soytarı ve yolunu şaşırmış bir anlatım ediniyordum." Bir ya da iki kez belirler, melekse bir arınmışlık, sonsuz bir tatlılık, acı bir hüznle Tanrı'ya övgüsünü, aşagılık ve alık bir dünyanın kulağına duyurur. Kaba bir yazınla.

Ve yetmiştir. "Kanımlı yoğurdum. Görevim beni tanıdı." Konuşmaya son verdi. "Mührü bozulmuş bir yüreğe artık sır verilemez." Ona kalan yalnız susmak ve dinlemektir artık, çünkü Azize Chantal gibi "düşüncelerin söylenmekle olgunlaşmadığını" biliyor artık. Ateşli ve derin bir merakla, artık "zındık sözlerle" anlatılamayan gizemli bir sempatiyle bakıyor bizi kuşatan nesnelere ve ancak yansımalar ve gizemler biçiminde görüyoruz "herhangi bir başlangıcı", ilk adımı, bunu biliyor. Biten çağın kâşiflerince açılmış bu evrenin tinsel fethi için bütün bir yaşam fazla görülmemeli, yaratılmışı sonuna dek emip tüketmek, yaratılmışın söylemek istedikleri üstüne bir şeyler bilmek için ve bu derinliklerindeki acı çektiren sesi birkaç sözcikle donatmak için bütün bir yaşam fazla görülmemeli. (...)

Rimbaud'nun yazın yaşamı çok kısıydı, ama yine de onu üç dönem ve üç davranış biçiminde ele alabiliriz. Birinci dönem şiddetin, el değmemiş erden bir erkeğin, bir kan fıskiyesi gibi, zaptedilemeyen bir hıçkırık gibi ortaya çıkan kör bir dehanın dönemidir (...) İkinci dönem bilincin dönemidir. 15 Mayıs 1871 tarihli bir mektubunda, dokunaklı bir acemilikle ve *Cehennemde Bir Mevsim*'deki, *Sözün Simyası* başlıklı birkaç sayfada Rimbaud, kurduğu ve gerçekten de bir simya, bir tür dönüşüm (transmutasyon), bu dünya elemanlarının tinsel bir arıtımı olan bu yeni sanatının "yöntemi"ni bize anlatmayı denedi. Ancak, ölümüyle gerçekleştirebilen kaçıp

kurtulma gereksiniminde, daha küçük bir çocukken bile yumruğuyla gözü-nü ezecek dereceye varan (bakınız *Yedi Yaş Ozanları*) o görme isteğinde romantik özleminden çok daha başka şey vardır. "Gerçek yaşam yok. Dünya-da değiliz." diyordu. Söz konusu olan kaçmak değil, "yeri ve formül"ü, "Cennet Bahçesi"ni bulmak, "Güneşin Oğlu"nu yani ilkel halimizi yeniden kazanmak. İnsanın ve anılarının aynı anda uyanmadığı sabah vaktinde ya da yollardaki uzun bir yürüyüş esnasında ruhla beden arasında bir bağlantı eksikliği ortaya çıkar. Bir tür "açık" hipnoz türü, çok özgün ve çok duru bir alıcılık (receptivite) hali kurulur. Usun yüzeyine çıkan beklenmedik sözcükler, nakarat, sürekli bir tümcenin kafaya takılıp durması, bütün bunlar bir yandan bilinci donduran bir büyü oluştururken, öte yandan belleğimiz dıştaki nesnelere oranla maddi diyebileceğimiz bir duyarlılık haline bırakılmıştır. Onların gölgesi dosdoğru imgelerimize yansır. İletişim haline gireriz böylece. İşte *Illuminations* yürüyen insanın bu ikili halini anlatır: betikte hem bir çocuk ronduna ve bir librettonun sözlerine benzeyen küçük dizeler, hem de düzenleri birbirine uymayan imgeler var. Bu imgelerde bir tür doğrudan ve eğretilmeli çiftleştirme türü yerini dilbilgisel işlemeye, dış mantığa bırakır. "Masalsı bir operaya dönüştüm" diyor. Şair anlatımı artık sözcükleri arayarak değil, tersine kendini bir sessizlik haline koyarak, doğayı "kancaya takılıp çeken" duyarlı nesneleri kendi üstünden geçirerek bulur. Dünya ve şair birbirlerini keşfeder, birbirlerini tanımaya, görmeye başlarlar. Bu güçlü imgelemcide "gibi" sözcüğü kaybolur, sanrı yerleşir, bu değişimin iki elemanı aynı gerçeklik derecesine sahipmiş gibi görünür. "Her varlık için birçok diğer yaşamlar zorunluymuş gibi geliyordu bana. Bu bay ne yaptığını bilmiyor, o bir melek. Bu aile enik sürüsü." Aslında sağlam ve mantıklı olan bir beyni maddeci mistik türden aşırı uygulamalar saptırabilirdi. Ama söz konusu olan tin'e varmaktı, bu "var olmayan" doğanın maskesini çıkarmak ve sonunda böylece bütün duyulara açık, "bir ruh ve bir bedendeki gerçeğe", kişisel ruhumuza uyarlanmış bir dünyaya sahip olmaktı.

Üçüncü dönem. —*Cehennemde Bir Mersim*'den daha önce sık sık söz ettim. Paterne Berrichon'un bu öylesine karamsar ve acı, ama aynı zamanda gizemli bir tatlılıkla örülmüş bu kitap hakkında yaptığı kesin incelemeye ekleyecek az şey kalıyor bana. Sanatının en usta dönemine rastlayan bu kitabında Rimbaud bize o görkemli dünyasını duyuracaktır, görkemli ve bir Stradivarius kemanının yumuşak ve kuru tahtası gibi en son liflerine dek sesi içe işleyen görkemli dünyasını duyuracaktır bizlere. Tarihi içinde dopdolu bir emeğe sahip ve şiirimizden öylesine farklı, Chateaubri-

and'ları, Maurice de Guerin'leri yaratan düzyazımız hiç kesintiye ve boşluğa uğramadan, sonunda, *Cehennem'de Bir Mevsim*'le böyle yüce bir noktaya ulaştı. (...) İç uyak ilkesi, Pascal'ın koymuş olduğu egenien uyum ilkesi *Cehennem'de Bir Mevsim*'de benzersiz bir sestense ve halden hale geçiş zenginliğiyle geliştirilmiştir. Rimbaud'nun büyülediği bir kimse tıpkı Wagner'in bir tümcesinin büyüüne kapılmış gibidir ve bu büyüden kurtulamaz. Düşüncenin yürüyüşü artık mantıksal gelişimle değil de, tıpkı bir müzisyenin yaptığı gibi ezgili desenlerle ve yan yana notalar araştırısıyla harekete geçer. (...)

PAUL VERLAINE

Félix Feneon, Arthur Rimbaud'nun *Illuminations*'ından söz ederken "her tür yazın'ın dışında ve kuşkusuz üstünde bir yapıt" dedi. Ozanın diğer yapıtları, *Dizeler ve Cehennem'de Bir Mevsim* için de aynı yargı geçerli sayılabilir. Aynı tümce insan Rimbaud için de söylenebilirdi, o bir tür insanlığın dışındaki bir insandı ve yaşamın ortak yaşamın dışında ve üstündeydi. Yapıtı öylesine devce, kendisi öylesine özgür bir insandı ve yaşamı mağrur, öylesine mağrur geçti ki bugün bile kendisinden bir haber alamıyor, sağ olup olmadığını bile bilmiyoruz. Erden bir orman kadar yalın, sade ve bir kaplan kadar güzel. Gülücükleriyle ve o kendine özgü inceliğiyle. (...) Nice kamlar ileri sürüldü birey ve şair Rimbaud üstüne. Her kafadan bir ses çıktı. Bir nüktedan da "Aman Tanrım bu bir şeytan!" diyecek kadar ileri gitti. Ne şeytandı ne ulu Tanrı, Rimbaud'ydu o, yani çok büyük bir şair, kesenkes özgün, tadı benzersiz, çok büyük bir dilci, –kimseye benzemeyen, kuşkusuz herkes gibi olmayan bir çocuk! Ama açık yürekli, içinde en küçük bir kötülük olmadan, ince bir dille dobra dobra konuşan bir çocuk. Gulyabani kılığına sokmak istedikleri yaşamı ilerdedir, ışıktır, güçlüdür, gerek mantık gerek birlik yönünden tıpkı yapıt gibi saygındır ve başyapıtından alınmış şu iki düzyazı yüce şiir arasında, alev ve kristali, ırmaklar ve çiçekleri ve o büyük altın sarısı tunc sesleri; *Illuminations*'ı eliyeler tutar gibidir. (...)

Sesliler sonesine gelince (...) bu başyapıtın o yoğun güzelliği bana göre onu kurmasal kesinliklerden bağışık tutuyor. Sanırım şakayı çok seven Rimbaud da bu tür kuramsal izleri az gırgıra almazdı. Benim için yalnızca üç şahane dize olan "yeşil Ü"ye "edebiyat adına verip veristtirirken ölçüyü kaçıran René Ghil'e de şunu söylemek isterim. Ghil, sevgili dostum, bir yere kadar sizi çok sevenlerden biriyim, ama insaf, kemanları bile sollayıp kendimize milleti güldürmeyelim, bize yakışmaz."

D İ Z E L E R

Oda kapkaranlık; iki çocuğun hazin ve
Tatlı fısıltıları duyuluyor güçlükle.
Ablaları, ürperen beyaz perdenin altında
Düşlerle ağırlaşmış bir inip bir kalkmada...
Dışarda, gri gök altında, kanatları düşmüş
Birbirlerine sokuluyor kuşlar üşümüş.
Yeni yıl selamlayarak sisli bir yarı
Sürüyüp karlı gıysisinin kıvrımlarını
Gözlerinden dökülen yaşlarla gülümsüyor

*

Ve hazin titreyişlerle şarkılar söylüyor...
Karanlık gecelerde olur ya, işte öyle
Fısıldaşıyor çocuklar, perdenin dibinde.
Uzak bir gürültüyü dinler gibi dalgınlar...
İştikler zaman, sık sık ürperiyorlar,
Sabah rüzgârlarının duru, altın sesini,
Cam kürelere vuran madensel ezgisini.
— Oda soğuk mu soğuk, ortalık darmadağın,
Kara yas gıysileri çevresinde yatağın.
Sızlanıyor eşikte yaman bir kış rüzgârı
Üflüyor yoksul eve hırçın soluklarını!
Hemen anlaşılıyor bir gariplik var burda
— Zavallı küçüklerin annesi hani nerde?
Bakışları utkulu, gülüşü körpe, serin
Çaresiz, yalnız anne ocağı akşamleyin
Yakmayı, yavruları ısıtmayı unutmuş,
"Bağışlayın" diyerek evi terk edip gitmiş;

Ne pufla yastık koymuş anne ne de yün yorgan
Sabahın soğuşunu düşünmemiş mi o an,
Kapıları örtmeyi akıl etmemiş midir?
–Anneyi düşlemek ılık bir örtü gibidir,

Büzülmüş çocukların, dalların beşiğinde
Sallanan kuş misali, beyaz düşler içinde
Uyuduğu pamuktan bir yuvadır, yumuşak.
–Ama bir de buraya, bu garip yuvaya bak!
Yavrular üşüyorlar, korkuyorlar uykusuz,
Tüyden telekten yoksun, üşüyorlar aç, susuz,
İnsafsız rüzgârların dondurduğu bu yerde!

Yüreğiniz burkuldu hemen değil mi? Nerde
Çocukların annesi? –Ve baba uzaklarda,
Yaşlı bir hizmetçi kadın bakıyor onlara.
Yapayalnız kalmışlar buz gibi soğuk evde;
Dört yaşındaki yetimlerin düşüncelerinde
Gülümseyen bir anı uyanır zaman zaman,
Dualarla çekilen bir tespihi andıran:

Oy! Ne güzel sabah bu: sabahı yetimlerin,
Ayrı düşler gördüler uykularında, derin.
Altın şekerlemeler, oyuncakları vardı
Ve çın çın ezgilerle dönüp oynuyorlardı.
Parlak değerli taşlar dans ediyor ve sonra
Girip çıkıyorlardı perdelerin altına.

Sabah, kıvanç içinde, kabarmış iştahları,
Gözlerini oğuşturarak uyanıyorlardı.
Saçları darmadağınık, bayram günüymüş gibi
Gözleri ıslıl ıslıl, serin döşemeleri
Çiçekleyerek küçük, çıplak ayaklarıyla
Annelerinin, babalarının odasına
Gidiyor, usulca kapıya dokunuyorlardı...
İçerde dilekler, öpücükler, okşamalar...
Şımarıyorlardı şımarabildikleri kadar!

*

Ah! Nice yinelenen o sözler ne güzeldi!
– Bir zamanların evi şimdi ne hale geldi;
Parlak, büyük bir ateş çıtır çıtır yanardı,
Işığıyla tüm yaşlı oda aydınlanırdı;
Odukların ocaktaki kızıl alevleri
Cıllı eşyalar üstünde kıvançla dönerdi.
– Büyük dolap böyle kilitlenmezdi asla
Bakar dururlardı esmer, siyah kapısına;
Düşlerinde bu dolap gizler ile doluydu,
İçinde bilinmedik varlıklar uyuyordu.
Kilidinin dibinden kulaklarına sanki
Uzak, garip, kıvançlı bir mırıltı gelirdi...
– Ne anne var ne baba şimdi, odaları boş
Kapının altındaki o hafifçe kızıl, loş
Yansımadan eser yok. Ne ocak, ne anahtar,
Ne armağan, öpücük, ne de okşayanlar var.

Belli, yeni yıl onlar için etin olacak
Başlarına kimbilir daha neler gelecek!
İri mavi gözlerinden bir damla acı yaş
Solgun yanaklarına inerken yavaş yavaş
Düşünceli ve dalgın, mırıldanıyorlar:
"Annemiz acaba ne zaman dönecek?" diyorlar.

*

Bakın, hazin hazin uyuyor şimdi küçükler;
Gören "bu çocuklar uyuyorken de ağlıyor" der.
Gözleri şiş, ikisi de güçlükle soluyor,
Çocuk yüreği ne kadar da duygulu oluyor!
– Beşiklerin meleği gelip yaşları sildi,
Bu ağır uykuyu hoş bir düşünle şenlendirdi.
Çok tatlı bir düştü, gülümseyen dudakları
Sanki usulca bir şeyler mırıldanıyorlardı
– Rüyalarında, küçük kollarının üstünde
Eğilmişler tatlı tath, alınları önde,
Çevrelerine anlamsızca bakmıyorlar...
Bir cennette uyuduklarını sanıyorlar...
Penceresinden mavi gökler görünen bir ev;
Ateş saçan ocakta şarkı söylüyor alev,
Uyanıyor doğa, ışıkla esrikleşiyor,
Toprak, yarı çıplak, yaşamla dolup taşıyor,
Kıvanla ürperiyor güneş onu öpünce;
Her şey ılık, her şey kırmızı bu eski evde;

Stiptirmüyorlar yeri yaşlı, soluk giysiler,
Susmuş, uğuldamıyor eşikte esintiler,
Bir iyilik perisi usulca geçmiş gibi...
—Duyuldu çocukların kıvanç dolu sesleri...
Orda, annelerinin yatağının yanında
Toz pembe, pırıl pırıl gün ışığı altında,
Halının üzerinde parlak bir şeyler vardı:
Bunlar siyah ve beyaz, simli madalyonlardı
Işıl ışıl sedef ve kehribar çevreleri;
Taçları cam ve küçük, karaydı çerçeveleri;
Üstlerine kazılmış, parlayan, pul pul yanan
İki yaldızlı sözcük: "ANNEMİZE ARMAĞAN!"

Mavi yaz akşamlarında, özgür, gezeceğim,
Ayaklarımın altında nemli, serin kırlar;
Başakları devşirip otları ezeceğim,
Yıkayıp arıtacak çıplak başımı rüzgâr.

Ne bir söz, ne düşünce, yalnız bitmeyen bir düş
Ve yüreğimde sevgi; büyük, sonsuz, umutlu,
Çekip gideceğim, çingene gibi, başıboş
Doğada, –bir kadınla birlikte gibi mutlu.

20 Nisan 1870

10 Ağustos 92'lerde Tuileries Sarayı

Dev bir çekiç üstünde kolu. Kocaman hali
Ürkütüyor insanı. Tunç borazan misali
Tüm ağzıyla gülüyor. Alnı kemikli, geniş,
Vahşi bakışlarında bir şişkoyu hapsetmiş
Konuşuyor demirci On Altıncı Louis'yle.
Ahali koyun gibi kralın çevresinde
Toplanmıştı. Göbekli kralcık pek solgundu,
Tuzağa düşmüş tutsak hayvana benziyordu.
İt gibi süklüm püklüm idi. Kocaman kıçı
Kımıldamıyordu hiç. İriyarı demirci
Canını sıkıyordu acayip sözleriyle!

"Bayını, insafa gelip biraz da bizi dinle
Şarkılar söylüyorduk, lay lay lay lom diyorduk
Öküzü başkasının otuna sürüyorduk.
Elinde altın tespih, güneş altında Papaz
Dilinde Allah Baba halka verirken vaaz,
Ve borular çalarken, Derebeyi atıyla
Boy gösterirdi burda bütün saltanatıyla.
Biri cehennemiyile, öteki kırbacıyla
Zulmediyordu bize. Halk çektiği acıyla
Şaşkındı. Ve bir inek gözleri gibi alık
Gözümüzden yaş bile dökülmiyordu artık.
Tepip dağı bayırı, tarlayı, bostanı biz
Yeşertince, toprağa karışınca etimiz,
Bir şeyler verilirdi sadaka kabilinden,
Yoksul evlerimizin küçük penceresinden
Işıklar dökülürdü ve ateşler yanardı
Kızancıklar ocakta çörek kızartırlardı.

"Yok! Yok! Yakınmıyورunı, aptalca sözler bunlar
Sen de tersini söyle, aramızda kalsınlar.
Ama Bayım geldiği zaman haziran ayı
Kocaman çetenlerin otlarla samanlığı
Doldurduğunu görmek insanı mest etmez mi,
Biraz yağmur yağınca burnumuzda tütmez mi
Bahçelerden yayılan kızıl ot'un kokusu?
Topraktan bitenleri ve tanelerle dolu
Başığı seyretmekten daha güzel ne vardır?
Ki onlar bizim günlük ekmek ağacımızdır...
Oy! Harlı ateşlerde örse çekiç vurarak,
Daha güçlü, kıvançla türküler şakıyarak
Çalışır, çabalandık, gayret ederdik, bizler
Tanrı'nın verdiğinden, insan olarak, eğer
Payımıza düşeni alabilseydik biraz!
—Ama sonuç hep aynı, aynı fasıl, aynı saz!..

"Gerçekleri öğrendim artık, boş söze kanmam
Elimden, çekicimden başkasına inanmanı.
Beli kılıçlı biri: 'tüm toprağımı, dağ bayır
Sana emanet, ek biç' dese yanıtını hayır.
Yalnız savaş çıkınca kapımıza gelirler,
Oğlumu alıp hemen cepheye gönderirler.
Biz sade insanlarız, oysa kralısınız siz
Biz susarız, siz 'böyle istiyorum' dersiniz.
Bütün bunlar saçmalık, kimi kandırıyorsun?
Görkemli barakana hayranım sanıyorsun.
Apoletli, yaldızlı subayını kim takar
Soyguncular tayfanı, eşkıyanı kim takar?

Bunlar, kızlarımızın teri, kokularıyla,
Bizi Bastille'e tıkan ihbar mektuplarıyla
Doldurdu sarayını. Ya biz, ne yapacağız?
"Ahali, eller cebe!" diye haykıracağız
Parlatmak için ünlü Louvre'unu, otağını.
Şölen sofralarında sen bulurken kafanı
Bu Baylar tepemize binip takla atacak,
Halk yoksulluk çekerken eğlenip sırtacak!
Tüm bu iğrençliklere atalarımız kandı,
Yağma yok insanımız uykusundan uyandı.
Artık kimse düzemez Halkımı. Üç adımla
Son verdi Bastille'lere, esaret zindanına.
Her taşı damla damla kan terleyen o hayvan,
Bastille denen pislik yer, hâlâ ayakta duran
Kokmuş duvarlarıyla tanıştıydı bir nice
Zulmün. Ve başımızda dikilen gölgesiyle
Esir almıştı bizi. — Ey yurttaş! Kahrolası
Kaleyi zaptedince bahtımız da uyandı,
Hırıltılı seslerle karanlık geçmiş çöktü,
Kalbimize aşk gibi ılık bir şeyler aktı.
Açıp kollarımızı oğlumıza sarıldık,
Baba, oğul, sevgiyle, coşkuyla kucaklaştık.
Burnundan soluk alan hırçın atlar gibiydik,
Güçlü, yiğit, mağrur bir yürekle yürüyorduk.
Yürüyorduk başımız yukarıda, güneşte,
İnsan olduğumuzu duyumsuyorduk işte.

Paris'teydik, önünde kirli esvabımızın
Dizilmişti soylular. Anlatamam o anın
Coşkusu, sevgisini. İnsan olduğumuzu
Duyumsadık o anda! Sararmıştık, sen bunu
Anlayamazsın Hazret! Umut sarhoşuyduk biz
Orda, siyah burçların önünde, yüreğimiz
Ateşli, elimizde mızrak: borazanları
Sallarken ve sallarken meşe yapraklarını,
Duman duman tüterken asla kin beslemedik,
– Güçlüydük ya, "yetişir, uysal olalım!" dedik.

Ama o günden beri çılgın gibiyiz hâlâ
İşçi yığınlarıyla döküldük sokaklara,
Lanetlenmişler işte yürüyor ayaklanıp;
Karanlık hayaletler kapısına dayanıp
Zenginlere, hırsıza "işin bitti!" diyorlar.
Koşuyorum onlarla pislik ispiyoncular
Tekmelerim altında ölsün, gebersin diye.
Yürüyorum Paris'te, omuzumun üstünde
Çekicim. Yürüyorum hıncımı bileyerek,
Kafama uymayanı ezip tepeleyerek.
Karşıma çıkıp sen de sırtıma kalksaydın
Yaşamınla ödeyip nasibini alırdın.
–Şimdi kara giysili yeni adamların var,
Halkın başına bir de onlar çullanacaklar:
Raketteki top gibi dilekçelerimizi
Yüzümüze fırlatıp soysunlar diye bizi.
Bizlerden söz ederken "Bunlar haset!" diyorlar,
Yasa adına bol bol çömlek dolduruyorlar.

Oysa tüm amaçları bu halkı uyuşturmak,
Dalda bir kertik açıp kestik diye yutturniak.
Yakınlarından geçsek vekillerimiz hemen
Burunlarını tıkar biz yollarda yürürken.
Bir şey yokmuş korkacak (!)... –süngülerinden başka –
Ve işler yolundaymış (!) –bütün bunlar palavra–
Tütün değil de ot'la dolu tabaka gibi
Bu ot kafalılarından çektiklerimiz yetti.
Ey Burjuva! Düzene başkaldırdığımızda,
Silkinip zincirleri tek tek kırdığımızda
Bize sunacağını görmek istersen Hazret
Bu yoksul insanları, bu yoksul halkı seyret!

Ve kolundan tutarak kral Hazretlerini
Pencereye götürür. Kadife perdeleri
Alaşağı ederek aşağıda kaynaşan
Çılgınca homurdanıp öfkeyle dolup taşan
Ahaliyi gösterir: köpek gibi uluyan
Coşkun sular misali çınlayıp uğuldayan.
Bazılarında mızrak, bazısında sopa var:
Kabzımal hamalları, çılgınlıklar, davulcular,
Al başlığı kanayan, Paris'in aç yığını...
Demirci gösteriyor o yoksul insanları
Solgun, terli, ayakta zar zor duran krala
Gerçeğin ürkiüttüğü,

zırvalayan krala!

"Hazret gözüntü aç bak, bu ne iğrenç rezillik
Duvarlara sığıyor bu salya, tükrük, pislik.
Aç, fakirler, bu yüzden baldırıçıplak bunlar,
Nefesleri kokuyor, nimetlerden yoksunlar!

Mesleğim demircilik, onlarla birlik karım,
Çılgının teki, şimdi ahaliyle, korkarım
Tuileries'ye doğru öfkeyle yollanıyor
Yazık! Orada ekmek verecekler sanıyor.
– Fırıncı kuduruyor bizi gördüğü zaman
Haykırıyor: "Haytalar toz olun buralardan!"
Üç çocuk babasıyım. Haytanın tekiyim ben.
Nice kızıl başlıklı yaşlıların elinden
Oğulları, kızları alındı sorun bana.
Haytanın tekiyim ben, Bastille zindanlarına
Kimler atıldı? Kimler, suçsuz bir ömür boyu
Hapse mahkûm edildi, Hazret, bana sor bunu.
Hepsi masum, dürüsttü. Sonunda kurtardı halk
Onları Haşmetmeap. Bu neye yarayacak?
Sokak köpeği gibi yine aç susuz onlar,
Adamların gırgıra alıyor, söğürüyorlar.
Bir terslik var demek ki. Kendilerini yine
Sahipsiz ve kargınmış görüyorlar seninle,
Senin adamlarınla. Ve her zamanki gibi
Umutsuz, gökyüzüne kaldırıp ellerini
Kargışlar yağdırıyor, haykırıyorlar – Yazık!
Böyle mi olmalıydı sonuç, tümünden rezillik!
Haytalarınız çok doğru! Dinle, bu haytaların
İçindeki sesleri. Coşkulu kadınların,
Daha dün sarayında yatağını süsleyen,
Ruhuna tükürdüğün, ağzını kilitleyen
Güzellerin de şimdi özgür, bu başkaldıran
Ahalinin içinde yerini aldı hemen.
Ne haytalık değil mi? Rezillik size göre.

"Gözlerinizi açıp bakın şu Mutsuzlara,
Vahşi güneş altında kavrulup al al yanan,
İnsafsızca ezilen, ahırları çatlayan
Mutsuzlara bir bakın! Pek saygın Burjuvalar,
Onlar da sizin gibi insan. Lütfen şapkalar
Çıkarılsın. Haşmetli! Gör, tam bizler kimiz,
Yeni büyük çağların büyük İşçileriyiz
Evet İşçiyiz bizler. Bu yeni çağda bilmek
Ve çalışmak önemli. Sabahtan akşama dek
Çalışacağız, örse incek çekicimiz,
O mutlu yarınların, bilimin avcısıyız.
Savaşını sabırla kazanan insan bütün
Engelleri yıkacak, galip gelecek bir gün
Dizginler ellerinde, bir ata binmiş gibi!
Demir ocaklarının ey görkemli alevi
Kötülüğe son artık! Bilgisizlik çok korkunç!
Bilip öğreneceğiz, ellerimizde çekiç,
Bilineni yeniden gözden geçireceğiz
"Kardeşlerim yürüyün! İleri!" diyeceğiz.
Soylu bir yürek ile sevdiğimiz kadının
Tatlı gülücükleri altında çalışmanın
Ve sade bir yaşamın büyük düşünüyü kurduk.
Kardeşçe çalışmayı nice özleyip durduk.
Görev aşkı borazan gibi kulağımızda
Çaldıkça, kıvanç dolu, kendimizi nasıl da
Mutlu duyardık bizler; yeter ki o zorbalara
İki büküm olmaya halkı zorlamasınlar,
Ve ocağın üstünde asılı dursun tüfek...

"Oy savaşın kokusu sindi havaya birden!
Ne diyordum az önce? Haytanın tekiyim ben!
Muhbirlerle, gaspçıyla dolu hâlâ ortalık.
Ama bizler özgürüz. Kendimizi çok büyük
Duyumsadığımız bir silah var elimizde:
Terör silahı. Kimse kafa tutamaz bize;
Bunu unutma Hazret. Evet, ben ne diyordum?
Dingin ödevden ve bir evden söz ediyordum...
Başımı kaldır şöyle, şu gökyüzüne bir bak!
Dar geliyor bizlere, hava sıcak mı sıcak,
Geberip gideceğiz, sıkıntıdan, sıcaktan
Sen göklere bakadır! – Ben bu güzelim halktan
Kopuk, ırak duramam, girip aralarına
O hurda toplarını kirli, pis sokaklarda
Stürüyen yoksullara ben de katılacağım,
Onların içindeki yerimi alacağım
– Ve ölünce dökülen kanlarımız ile biz
Tüm kirleri, pislikleri temizleyeceğiz.
– Hiç sayıp öcümüzü, çığlıklarımızı
Halkın kanını emen, moruk, hayvan ayaklı
Krallar askerleri üstümüze sürerse
Yanıtını alırlar – Canları cehenneme!"

–Çekicini omzuna vurdu.

Ve halkın ruhu

Onun bu sözleriyle çılgına döndü coştı
Attıkları çılgınlıklar tüm Paris'i dolaştı,
Avlu avlu ve ev ev çınladı hep bu sözler,
Heyecanla ürperdi yoksullar, kimsesizler.
Göbekli kral şaşkın, ter dökerken sürekli
O kocaman, cürüflü elleriyle demirci
Başındaki kırmızı takkesini çıkarttı
Ve öfkeyle krala doğru fırlatıp attı!

Derin sevgilerin, yaşamın ocağı, Güneş,
Baygın toprağı kızgın bir aşkla öpen ateş.
Vadide uzanınca insan görüp yaşıyor
Gelinlik bir kız gibi toprak kanla taşıyor;
Bir elin kaldırdığı geniş göğüslerinden
Akıyor Tanrısal aşk, akıyor kadınsal ten,
Köpürmüş besi suyu, ışıklar var içinde,
Nice can hücreleri kaynaşıyor içinde!
Ey Doğa'nın Anası!

—Ey Venüs, ey Tanrıça!

Nerde eski çağların gençliği, kutsal ece,
O peri kızlarının öptüğü nilüferler,
Ağaçları kemirip duran yarı tanrılar!
Kösnülü satir'ler yok, kır tanrıçaları yok,
Irmağın dalgaları, o besi suları yok.
Pan'ın damarlarına koca bir evren sunan,
Teke ayaklarında toprağı canlandıran
O yeşil ağaçların kırmızı kanı nerde?
Kuş sesleri, göklerin altında perde perde
Dalların arasından seviyi şakiyordu,
Toprak içini diri Doğa'ya döküyordu;
Orda mavi Okyanus ve kuşlar cıvıldayan

Dilsiz dallar, toprak, beşğimizi sallayan,
Tanrıyla kucaklaşan bütün hayvanlar orda!
Nerde geçmiş zamanlar? Bereket Ana nerde?
Derler ki, bir zamanlar yüce bir insan vardı,
Tunç arabalarıyla nice kentler aşardı.
Emerdi Bereket'in memelerini insan
Küçük bir çocuk gibi kucağında oynarken.
Tanrıça ak sütünü cömertçe sunuyordu,
—Eskiden temiz, tatlı, güçlü bir İnsan vardı.

Yazık! Şimdi bir şeyler bildiğini sanıyor
Oysa kör, sağır, dilsiz, sürekli aldanıyor.
—Yine de tanrılardan, tanrılardan çok yüce,
İnsan Kral, Tanrıdır, betiğine gelince:
Aştır. Ah! Kana kana içseydi o gözeden,
Tanrıça Kibele'nin sütü bol memesinden;
Ve ten çiçeklerinin kokusuyla arınmış
Masmavi dalgaların aydınlığında yunmuş
Köpüklerin yüzdüğü gül pembe göbeğini
Durgun sulara yayan ölümsüz Astarte'yi
Terk etmeseydi keşke. O iri gözlü, kara
Göklerin Tanrıçası Astarte buyurunca
Şakırdı ağaçlarda bülbül, yüreklerde aşk!

Tek sensin, Kutsal Ana, inandığım tanrı, tek.
Mavi Afrodite! Şimdi yollar dikenli, çalı
Öbür Tanrı haçını boynumuza takalı;
Ten, Mermer, Çiçek, Venüs, sana inanıyorum!
—İnsan üzgün ve çirkin. Giysiler, sanıyorum
Çıplaklığımı değil, saflığımı örtüyor,
Tanrısal bedenini gizleyip kirletiyor.
Olimpos dağlarının kayaları gibi dik
İnsan bir köle oldu, başı haçlara eğik!
Ki solgun kemikleri ölümden sonra bile
O ilk güzelliğine saygısız şekli ile
Yaşamak sevdasında. —Yücelsin diye erkek,
Yükselebilsin diye sonsuz seviye erkek,
Toprağımız, mayamız Kadın sararıp soldu,
Zincirlere vurulup Tanrıya sunak oldu.
"Kadın mıyım, neyim ben, çoktan unuttum" diyor.
Bu iğrenç rezilliğe kargalar da gülüyor
—Ey tatlı, yüce Venüs, n'olur bizi bağışla!

Geçmiş çağlar yeniden gelebilse bir daha!
—Çünkü görevlerini bitirdi artık İnsan,
Yorgun düştü putları kırıp parçalamaktan!

Tüm Tanrılardan özgür, yeniden dirilecek,
"Madem göklerden geldim, gökler nerde" diyecek.
Ve ölümsüz, yenilmez önderimiz, Düşünce
Yeraltındaki tanrı, yeryüzüne çıkınca
Tutsaklığın düşmanı, tüm korkulardan uzak
Düşünce, zincirleri kırmaya başlasın, bak
Çivisini çakacak göklerin her katına
Son verecek Tanrının göksel saltanatına.
Düşünce diyeceksin, benim tek Kurtarıcım;
—Denizlerin bağrında, görkemli, altın Bacım,
Büyük Evrene büyük seviyi sunacaksın,
Sonsuz bir gülücükte arınıp yunacaksın.
Koca bir çalgı gibi Dünyamız titreşecek,
Haz dolu bir öpüşle kendisinden geçecek.
Güçlü insan, kucakla, mutsuzları sevindir!
—Dünya aşka susamış, susuzluğunu dindir.

(İnsan, özgür, görkemli başını kaldırdı, bak
O ilk güzelliğimiz nasıl ışıldayacak!
Dize gelecek tanrı sunağında bedeninin.
İçinde yaşadığı bir zaman kesitinin

Armağamyla mutlu, hüznüyle solgun insan
Her şeyi bilmek, görmek istiyor usanmadan
–Düşünce ki çağlardan beri gemlenen kısrak
Şaha kalkıp Neden'in nedenini soracak.
İnsan İnanca özgür düşünceyle kavuşur,
Öğrenmeye çalışır, inceler, sorar durur,
–Gökler neden dilsizdir, uzay içinde ne var?
Ve neden kumlar gibi kaynaşıyor yıldızlar?
Yükselsek, hep yükselsek göklere, doruklarda
Çoban'a rastlar mıydık korkunç sonsuzluklarda
İnsan yığınlarını sürüler gibi güden?

Ezgileri bir sesin çağlardır sürüp giden
Şarsar mıydı boşluğun sardığı dünyaları?
–Peki ama, gerçeği görebilir mi İnsan?
Gördüm: İnanıyorum diyebilir mi İnsan?
Ya düşler düşüncenin sesinden güçlü ise?
Çok kısaysa bu yaşam, insan erken geldiyse?
Bu bilmeceyi gizi bilinir mi, nerededir?
Belki batan bir gemi gibi Denizlerdedir:
Hücre çekirdekleri, Kalımlar, Tohumlar
Kocaman bir Potanın içinde bekliyorlar.

Sıvayıp kollarını hamarat Doğa Ana,
Niyetli mi İnsanı yeniden yaratmaya
Başaklarda büyütmek, güllerde sevmek için?..
Hiçbir şey bilmiyoruz!.. Ne nasıl olmuş, niçin?
Bilgisizlik, kuruntu, sarmış kuşatmış bizi
Kara bir cübbe gibi, soldurmuş tenimizi!
Ana rahminden düşen insan maymunlarız biz
Saklamış sonsuzluğu bizden yorgun beynimiz!
Öğrenmek istiyoruz: –Kuşkular "hayır" diyor,
Kara kanatlarını üstümüze geriyor...
–Kaçıyor uzaklara soluk soluğa ufuk!..

Kavuşturmuş kollarını ayakta ve dimdik
Duruyor İnsan şimdi, gök perdesi açılmış,
Artık ne bilinmeyen, ne de gizemler kalmış!
İnsan şarkı söylüyor... şarkı söylüyor orman
Ezgiler yükseliyor ırmağın sularından.
Bir mutlu şarkıdır bu, ışığa, güne gülen
–Bu sevdadır! Sevdadır! Bu Kurtuluştur gelen!..)

Yeniden doğan tükü, ey yüceliği tenin
Ey kızıl taçlı şafak, utkusu düşüncenin,
Küçük Eros, Kallipyge, donanıyor karlarla.
Kadınlar ve çiçekler güzel ayaklarında
Dizleriniz dibinde açılıp yeşerecek,
Tanrılar, Oğulları sizlere baş egecek!
—Ey büyük Ariadne, güneş altında, beyaz
Kıylara hüznünü hıçkıran avaz avaz,
Görünce kaçan Theseus'un ak yelkenini
Sen ey tatlı, ergen kız, geceler nasıl seni
İncitti? Konuşma, sus! Kara üzümlük nakışlı
Altın arabasında Lysios, çatık kaşlı,
Köslü kaplanlarla ve panterlerle kızıl,
Friky kırlarında geziyor usul usul,
Masmavi ırmakların kıyısında kayıyor
Karanlık köpükleri kırmızıya boyuyor.
—Zeus, Boğa, boynunda Europa cırlıçıplak
Küçük bir çocuk gibi sarmış kollarını bak
Tanrı'nın dalgalarda titreyen sert boynuna,
Bırakmış bedenini maviliğin koynuna
Sallıyor Zeus onu sularda beşik gibi,
Çevirince yüzüne tanrısal gözlerini

Kızın çiçek yanağı sararıyor, soluyor
Tül tül, Zeus'un güçlü alınına yayılıyor,
Kapıyor gözleri kutsal öpücüklerle,
Çiçekliyor saçını dalgalar köpüklerle.

—Zakkum ağacı ile geveze lotüslerin
Arasına kayıyor lülyalı Kuğu, serin
Suların sevgilisi Leda'ya sarılıyor.
—Kipris acayip güzel, dalgalara salıyor
İri göğüslerini, yuvarlak, kemer gibi,
"Ben bu durgun suların ecesiyim" der gibi
Geçiyor usul usul, Kipris, tanrı bakışlı
Kar gibi beyaz karnı, kara köpük nakışlı,
—Utku anıtı gibi dimdik, güçlü bedeni,
Aslan derisi ile kaplanmış kılı teni
Hayvan Eğiticisi, Harekles gökyüzünde
Hışım ile ilerliyor bulutların izinde!

Yarı aydınlık yaz gecesinde, cırılçıplak
Ayakta, saman gibi solgun, düşler kurarak
Ağır dalgası, o uzun, mavi saçlarını
Benek benek uçuk alnında, hülyalı, dalgın

Köpüğün kızardığı alacakaranlıkta
Bakıp duruyor Dryade, sessiz ve sakin ufka.
– Ürkek, beyaz Selene, tül örtüsünü atmış,
Yiğit Endymion'un nazla dizine yalmış,
Solgun ay ışığında öpüşüp duruyorlar,
– Uzakta, alı uzakta ağlayan bir Kaynak var
Pınarlar Tanrıçası Nyniphe'in gözyaşındır bu
Köpüklü bir vazoya dayanmış da kolunu
Ak tenli güzel delikanlıyı düşünüyor,
"Sularım, alın onu, bana getirin" diyor.
– Gecenin saçlarında serin bir sevda yeli,
Karanlık ormanlarda Doğa Ananın eli
Ağaçları, dalları yoklarken birer birer,
Duruyor ayakta dimdik, korkusuz Mermerler,
Şakrak kuşunun alında yuvalandığı Tanrılar,
– Dinliyor Dünyamızı ve İnsanı Tanrılar!

29 Nisan 1870

Yıldızların uyuduğu, sessiz, kara
Dalgalarda Ofelya iri bir zambak,
Yüzüyor duvaklı uzanmış sulara...
–Avcı borularının ezgisinde bak.

Bin yıl geçti, Ofelya yine üzgün,
Uzun sularda kefen gibi akıyor.
Bin yıldır, gündüz gece, deli gönlünün
Hüznünü meltem yellerine döküyor.

Açıp sularda salınan tüllerini
Beyaz göğüslerini öpüyor rüzgâr,
Söğütler eğmiş omzuna dallarını
Ağlıyor. Uykulu alnında kanuşlar.

Yöresinde üzgün nilüferler bazan,
Dağıtıyor Ofelya kızılağacın uykusunu,
Bir kanat vuruşuyla dallar yuvadan
–Salıyor yıldızların altın şarkısını.

Sen ey solgün Ofelya, kar gibi güzel!
Sulara gelin oldun ergen çağlarda!
–Çünkü Norveç doruklarından esen yel
Acı özgürlüğün tadını öğretti sana:

Savuran bir soluk gür perçemlerini
Büyüyordu düşlerinin akışında;
Dinliyordun Doğa'nın ezgilerini
Ağacın, gecelerin yakınında;

Çünkü boğuk sesi cılgın denizlerin
O tatlı, çocuk göğsüne vuruyordu;
Bir nisan sabahı, yorgun bir atlı senin
Dizlerinde sessizce oturuyordu!

Gök! Aşk! Özgürlük! Bu nasıl düş Deli Kız!
Güneş vuran kar gibi eriyip gittin;
Konuşma, sus! Seviyi bizlere dilsiz
O mavi gözlerinle çoktan öğrettin!

—Ve diyor ki Ozan: Aydın gecelerde
Ofelyam çiçekler devşiriyorsun;
Hep böyle yüz ak gelinliğinle suda
Dalgalar beşiğini sallayıp dursun.

15 Mayıs 1870

Darağacı, balıkçıl kuşu, kara
İblisin arık şövalyeleri
Dans ediyor, dans ediyorlar orda
Selahattin'in iskeletleri.

Yüzleri buruşuk, küçük, kara kuklaların
Çekmiş sayın Belzebuth ipini, gökyüzünde,
Şaklatıp alınlarında bir terlik altını,
Oynatıyor, eski bir Noel ezgilerinde!

Kara orglar gibi ince, uzun kollarını
Doluyor birbirine çarpışınca kuklalar.
Bir zamanlar aksoylu hanımların sardığı
Göğüsleri iğrenç bir aşka dokunmadalar.

Hurra! Şen oyuncular, içkembesiz, dertsiz baş!
Takla atılabilir, sehpaolar öyle uzun!
Hop! bilinmesin artık, bu dans mı? ya da savaş?
Gıcırdarken kemani kudurmuş Belzebuth'un!

Sert topuklar! ey sandal giyinmeyecek ayak!
Hemen hepsi deri gömleklerini sıyırmış:
Gizli saklı yanları, artık ayıpları yok.
Kafataslarına kar beyaz bir şapka örmüş.

Bu çatlak kafalara sorgu olmuş bir karga
O arık çenesinde titriyor bir tutam et:
Sanki dolaşıyorlar l karanlıklarda,
arpıp karton zırhlara bunca kemikten yiğit.

Esiyor balosuna iskeletlerin poyraz,
Darağacı inliyor demirden bir org gibi,
Koşuyor ormanlardan a kurtlar avaz avaz:
Gkyz andırıyor kızıl bir cehennemi...

Yaslı kabadayılar, hop! sallayın beni de
Kırık ellerinizle geçerken sinsi sinsi.
Bir aşk tespihi solgun omuriliklerinde:
Bura manastır değil, lilerin tlkesi!

Heey! İşte ortasında liler dansının, bak,
Sıçrıyor ılgın bir iskelet gkyzne,
Coşkuyla sürüklenmiş, at gibi şahlanarak,
Sanki katı ipi boynunda duyuyor yine.

Çatlayan uyluğunda bzmiş on parmağın
Dalgacı glşlere benzeyen çığlıklarla,
Ve bir soytarı gibi barınağına girip
Sıçrıyor kemiklerin şarkılı balosunda.

Darağacı, balıkçıl kuşu, kara,
İblisin arık şövalyeleri
Dans ediyor, dans ediyorlar orda
Selahattin'in iskeletleri.

DOKSAN İKİ ÖLÜLERİ

*...Yetmişlerin Fransızları; Bonapart'çılar. cumhuriyetçiler.
92'lerdeki babalarınızı arınıyor musunuz, rbg...*

Paul de Cassagnac (Le Pays)

Özgürlüğün o güçlü öpücüğüyle solmuş,
Doksan iki, doksan üç yılında ölenler. siz
İnsanlığın ruhuna ve alınına vurulmuş
Boyunduruğu sizler kırıp parçaladınız;

Acı çekerken bile acılarımdan büyük
Yırtık giysilerinde aşkla çarpan yürekler,
Ölüm sizi bozkırda topladı höyük höyük
Yeni bir savaş için, ey unutulmuş erler!

Kanlarıyla yıkayan kirli büyüklükleri,
Sizler; Valmy, Fleurus, İtalya ölüleri
Ey milyonlarca İsa, karanlık, tatlı gözlü;

Kralların önünde şimdi başımız eğik,
Cumhuriyetle sizi uykulara terk ettik,
—Yalnız Bay Cassagnac'lar söylüyor öykünüzü!

Sırtında kara cübbe, ellerinde eldiven,
Dişsiz, salyalı ağzında dualar, pek tatlı,
Cübbesinin altında kalbi mutlu mu mutlu,
Ermiş Tartüf, bir gün, başını alıp giderken,

Usul usul yürürken, "Tövbe" —Hayta'nın biri,
Sofu kulaklarından sıkıca yakalayıp,
Bütün kötü sözleri yüzüne sövüp sayıp
Yırttı ıslak tenine alışkın giysisini.

Şeytan işi!.. Ermişin kıcı bağı açıldı,
Ne sırtında cübbesi, ne de tespahi kaldı,
Beti benzi kül gibi, sararıp soldu, şaşkın,

Yakardı, başına sığındı Tanrısının.
Ama ne çare, Hayta son çaputu alınca,
Kutsal Tartüf, çıncıplak, döndü Âdem Baba'ya!

Yeşil, çelik bir tabuttan çıkar gibi
Eski yunak teknesinden, yavaş yavaş,
Siyah zülfü pomatlı, kırık döktük bir baş
Çıkıyor kendini kanıtlar gibi;

Yağlı, gri bir boyun ve kaburgalar, geniş
Oynak, girip çıkan bücür sırtı fırlak,
Yuvarlak kalçaları uçtu uçacak;
Yağ katmanı tenin altına yayılmış.

Omurgalar kırmızı. Feci kokuyor,
Tanımak isterseniz ayrıntılarla
Yaklaşın, büyüteçle bakmak gerekiyor.

Kalçasında iki sözcük: Clara Venüs;
—Pek yaman, irkilip karnını gerince,
Kıçı yaralı Venüs, güzelliği köpekçe.

ERKEK –Göğsün göğsümde, ciğerlerimiz
Serin havayla dolu,
Seni günün şarabıyla yıkayan
Masmavi bir sabahın

Körpe güneş ışınlarına doğru
Giderdik değil mi?..
Aşk suskunu ormanın her dalından
Işıklı tomurcuklar

Ve yeşil damlalar kanadığı zaman
Ve açılmış şeylerde
Duyumısanırken tenin kıpır kıpır
Ürperip titrediği:

Sen kırlara sevdalı, tutkun güzel,
Şampanya köpüğü gibi
Sağa sola serperek tatlı tatlı
Çılgın gülüşlerini,

İki kara gözlerini kuşatan
Maviyi allıştırıp
Narin, beyaz fildişi tarağını
Yoncalara daldırırdın:

Gülerdin, aşk esrikliğiyle hoyrat
Seni kucaklayan bana.
Gülerdin ahududu, çilek tadını
Doyasıya içen bana.

Saçları örgülü, belikli güzel,
Çiçek tenli kız!
Gülerdin tıpkı bir hırsız misali
Seni öpen rüzgâra,

Seni rahatsız eden o sevimli
Pembe kuşburnu dalına:
Çılgın başını gülerdin hele hele
Bu tutkun âşıkına!..

(Yaş on yedi! Mutluluk çağı, güzel!
Oy! Büyük, sonsuz çayır!
Oy kocaman, oy uçsuz bucaksız kır!
—Hey! Şöyle yanıma gel!..)

—Göğsün göğsümde, sesin sesimde,
Usul usul baş başa
Dere kıyısına giderdik seninle
Ve sonra ormanlara!..

Sonra ölü çocuk gibi kendinden
Geçmiş minik yüreğin,
Gözler yarı kapalı benden seni
Taşımamı isterdin...

Nefes nefesessin, taşırdım seni
Çetin keçi yolunda:
Ve bir kuş örerdı andantesini
Fındık dalında...

Konuşurdum soluğımı soluğında:
Yürürdüm kucaklayarak
Seni beşiğe konan çocuk gibi;
Sıkardım pembeye çalan

Beyaz teninin altında mavi ve
Kanla esrik gövdeni:
Haylaz, ayıp bir dille konuşurdum...
Vay vay! –Biliyorsun ki...

Özsuyu kokardı ormanlarımız
Ve güneş incecik bir
Altınla kaplardı onların yeşil,
Lâl rengi düşlerini.

Akşam mı?.. Otlayan bir sürü gibi
Oyalanarak inen
Beyaz patikayı, keçi yolunu
Tutacağız yeniden;

Çevremizde yamuk elma ağaçları
Ve mavi otlarıyla
Bahçeler ki emsalsiz ıırları
Yayılır dört bir yana!

Köye döneceğiz güneş batınca
Kararırken ortalık;
Sonra bir süt kokusu yayılacak
Akşamın havasına;

Sıcak gübreler usul soluklarla
Ve fersiz ışınların
Altında ağaran büyük sırtlarla
Dolu ahırın kokusu

Dört bir yanda, alacakaranlıkta;
Saltanatlı bir inek
Attığı her fiyakalı adımla
Salınıp pisleyecek...

—Gözlüğünü, uzun burnunu sokmuş
İncil'e büyükanne;
Pipoların kıvrım kıvrım yükselen
Dumanları içinde

Kurşun kaplama ve köpükler taşan
Bira bardağı;
Hapur hupur, anında jambonları
Yalayıp yutan

Gövdeye indiren dumanlı, korkunç
Koca dudaklar;
Yatakları, yüklüğü aydınlatan
Ocaktaki harlı ateş.

Kalçaları dolgun, yağlı ve parlak
Tombul bir oğlan çocuğu
Çömelmiş sokuyor taslara ak
Çenesini, burnunu.

Ve bir sığır burnu homurdanarak
Tatlı tatlı
Yalıyor küçük tombulun yuvarlak
Yüzünü, yanaklarını...

(İskemlesinin yanında kara, haşın
Korkunç bir gölge:
Közlerin önünde ip eğiren
Yaşlı bir kadın;)

Yansırken kül rengi pencerelerde
Sarı alevler
Sevgilim, o yoksul, küçük evlerde
Neler göreceğiz neler!..

Kara, körpe leylakların içinde
Yuvalanmış, küçücük
Bize gülümseyip duran minicik
Gizli pencere...

Söyle tatlım, de bana, gideceğiz
Değil mi? Ne hoş olacak
El ele, göğüs göğüse, ikimiz...

KIZ: —Peki, işim n'olacak?

Charleville, Gar Alanı

Çimenleri bile soluk, yavan, tatsız alanda
Her şey nizami; ağacından çiçeğine kadar,
Perşembe akşamları tıknefes burjuvalar
Gezdirir kıskanç aptallıklarını sıcakta.

Askeri bandomızıka orta yerde durur,
Çatlak, cırlak *ezgiler* ve sallabaş kelleleri...
En öndeki sıralara kodamanlar kurulur,
Noterin kafasında vergi dalavereleri;

Ve sonra tefeciler gözlüklerine gizlenmiş,
Göbekli koca memurlar ve şişko karıları,
Dalkavuklar efendilerinin yanında sinmiş,
Hepsinin üstünden akıyor bayağılıkları.

Bastonlarıyla kumları sürekli oyan
Kıdemli bakkallar yeşil sıralarda oturur;
Yine bütün konuştukları ortaklıklar falan,
Dönüp dolaşıp aynı söz: "Bize kaç a mal olur?"

Yaymış bir kanepeye kocaman kaçalarını,
Yağ tulumu burjuva, düğmeleri pek parlak,
–Yasakmış, kokusundan belliymiş– umurunda mı?
Kaçak tütün içiyor dumanını savurarak.

Sırıyor çimenler üstünde ipsiz oğlanlar,
Ve mest olmuş dinleyerek cırtlak ezgileri,
Gülleri gübreleyen köylü piyade erleri
Hoş görünmek için bebekleri okşuyorlar...

–Bense orda, tıpkı bir öğrenciyim, kılıksız,
Anasının gözü kızlar ağaçların altında,
Toyluğumun, çekingen hallerimin ayrımında,
Çevirip başlarını gülüyorlar arsız arsız.

Henüz omuzlarına bile gelmiyor boyum,
Giysilerinin örttüğü kutsal bedenlerine,
Perçemli gerdanlarının akça tenlerine
Tek söz söylemeden, sessiz, sürekli bakıyorum.

Potinlerimi giyip uzaklaşıyorum. Beni
Garip buluyor kızlar, ardımdan fısıldaşüyor.
–Yaniyorum onarıırken onların bedenlerini
Dudağını dudaklarının özlemine taşıyor...

İLK AKŞAM (ÜÇ ÖPÜCÜKLÜ GÜLDÜRÜ)

– Çıplak: üstünde tek geceliği var,
İnadına, pencerenin camına
Sokuluyor yapraklarıyla dallar,
Nasıl da hemen yanına yanma.

Koca iskemleme geldi oturdu,
Yarı çıplak gülüyordu çapkınca
Sanki döşemede ürkek bir kumru
Küçük ayakları ince mi ince.

– Mum renginde, sarı, kaçak bir ışık
Kanat vuruyordu gülücüğünde—
Gülsineği gibi pembeye âşık
Oynuyordu ak göğsünün üstünde,

–Öpünce minik ayaklarını ben,
Biraz hoyrat, biraz tatlıca güldü,
Ve dudaklarından, çın çın titreşen
Gül kristal bir gülücük döküldü,

Çekti ayağım, sevimli küçük
Ayağım, dedi: "Bitti mi işin?"
— Kızdırdı mı seni bu hoş öpticiik
Ceza mıydı bana tatlı gülüşün!..

Dudaklarımın altında çırpınan
Yalnız gözlerini öptüm usulca
Afacan başını atıp arkaya,
Dedi: "Oh böylesi çok daha iyi!..

"Söyleyecek bir çift sözüm var bayım..."
O sözünü henüz söyleyemeden
Bir öpticiik ile ben noktaladım,
Güldü, pek hoşnuttu, belli halinden...

— Çıplak, üstünde tek geceliği var,
İnadına, pencerenin camına
Sokuluyor yapraklarıyla dallar,
Nasıl da hemen yanına yanına.

Gece soğuk, kar serpiyor,
Fırıncı ekmek yapıyor,
Beş küçük çocuk

Bakıyorlar somunlara,
Yazık değil mi bunlara
Donları delik!

Ve fırıncının kolları
Çeviriyor somunları
Harlı fırında.

Somunların çıtırtısı,
Fırıncının zevzek sesi
Kulaklarında.

Büzülmüşler o daracık
Ana göğsü gibi sıcak
Delik önünde.

Ekmek, iftar sofrasının
Çörekleri gibi, bakın
Çıkıyor işte.

Delikten yaşam tütüyor
Böcekler ile ötüyor
Kızaran ekmek.

Çarpıyor, nasıl iştahla
Yırtık giysiler altında
Beş çocuk yürek.

Toplanmış kuşluk vaktinde,
Kırağı, çiyler içinde
Yoksul İsalar.

Küçük delikte yüzleri,
Ekmeklerde aç gözleri
Ne söylüyorlar?

Büzülmüşler, bu alaca
Tan vaktinde, budalaca
Dualar kime?

Yırtık donları patlıyor
Bağırmaktan. Savruluyor
Gömlekleri kış yelinde.

On yedi yaşlarında gelgeç oluyor yürek,
Şimdilik hoşça kalın gürültülü kahveler!
Böyle tatlı hir akşam bira neyine gerek
—Yeşil ıhlamurların altı dünyaya değer.

Haziran akşamları bu yollar sanki cennet!
Yum gözlerini solu, hava mis gibi nasıl;
Gürültüyle birlikte rüzgâr —uzak değil kent—
Asma ve bira kokusu taşır usul usul...

—Ve çevrilmiş ince bir dalla gökyüzü, kara
Mini mini tül gibi bir eşarbi andırır,
Tatlı titreşimlerle, küçük, beyaz, maskara
Bir yıldız bir gergefe girip ışıklandırır...

Küçük bir hayvan gibi çırpınan bir öpücük
Tadı dudaklarında, dolaşırsın, başıboş,
Bengisuyu şampanya, kanında köpük köpük...
Ey haziran akşamı! Ey coşkun on yedi yaş!

Solgun, kör ışığında bir sokak lambasının
Bakıp yürüten genç kız, cilveli, ağır ağır
– Yanında baston yutmuş acayip babasının –
Bilmez, Robenson yürek romanlarla aldanır...

Bir göz atınca anlar, toy oğlanın teki der,
Hemen başını döndürüp küçük adımlarını
Sıklaştırmakla hızla yoluna devam eder
Ölür delikanlının dudaklarında şarkı...

Aşıktır. Kıvançlıdır ağustos ayına dek.
Şiirler yazıp yollar. Sevgilisi boşverir.
Dostları çekip gider, günlerin anlamı yok.
– Derken, bir akşam üstü o tatlı mektup gelir!..

– Bu güzelim akşamı artık kutlamak gerek,
– Girersin bir kahveye gelsin bira, içkiler...
– On yedi yaşlarında gelgeç oluyor yürek
Yeşil ıhlamurların altı dünyaya değer.

23 Eylül 1870

O kıza...

Küçük, pembe, mavi yastıklı kompartımanda
Yola çıkacağız bu kış.

Çılgın öpücükler yuvalanacak her yanda
İkimiz rahat, başboş.

Akşamın gölgeleri sarkınca pencereden,
O kurtların yüzünü,
Ve o kara şeytanları görmemek için, sen
Yumacaksın gözünü.

Yanağın kaşınacak. N'oldu, böcek mi sokmuş?
Yoo... çılgın bir örümcek gibi küçük bir öpüş
Ensende geziniyor...

Eğip boynunu, bana: "Haydi ara" diyorsun,
—Bu gezgin örümceği aramak, biliyorsun
Tatlı zamanı yiyor...

*Kompartımanda
7 Ekim 1870*

Makinelitüfeğin kırmızı tükürükleri
Her gün sonsuz ve mavi gökte ılık çalarken;
Onlarla alay eden bir Kralın yanında
Kızıl, yeşil taburlar tutuşup yok olurken;

Ve korkunç bir çılgınlık şu yüzlerce insanı
Toz edip çevirirken bir alev yığınınna
—Yaz ayların, otların, kıvancın ölü dolu
Sen ey insanları sağ esen yaratan Doğa!..—

—Bir Tanrı var sunakların çiçekli örtüsüne,
Buhurdanlara, büyük altın kadehlere gülen;
Bir Tanrı var duaların beşiğinde uyuyan

Ve ancak karalar giymiş acılı anneler
Mendillerine bağlanmış gümüş liraları
Ona armağan ettikleri zaman uyanan!

Pek çalımlı, halinden hoşnut Anne'si evin
Gidiyordu kapayıp sayfasını ödevin,
Görmüyordu o mavi gözlerinde çocuğun
Yankısını çirkefe terk edilmiş bir ruhun.

Büyümüş de küçülmüş gibi, bütün gün, kan ter
İçinde, buyruklara baş eğse de çizgiler,
Ah o kara çizgiler, çocuğun iki yüzü,
Küflü, loş odaların karanlığında gizli
Davranışını ele veriyordu bakınca.
Duvarları küflenmiş karanlık sofalarda
Dili sarkık, elleri kalçasında geçerken,
Kapalı gözlerinde noktalar uçuşurken,
Hüznünü söylüyordu, yürüyüşü, yapısı.
Ve gün batıp açılınca akşamın kapısı,
Gece lambanın kesik bir alevi yüzünde,
Gün'ün çatıdan sarkıp ağaran körfezinde
Hırıltısı gelirdi yukardaki odadan.
Yenik, yorgun ve alık, yaz yürüdüğü zaman,
Helaya bir girince çıkmak bilmezdi, orda
Rahatça düşünürdü teslim olup kokuya.

Ve kışın, günün kokularından arınınca
Aydınlandı evin arkasındaki bahçe.
Uzanıp eteğine yere batık duvarın
Dinlerdi uğultusunu uyuz dalların,
Özlem dolu gözlerle çocuklara bakardı.
İnsaf! onun akranı yalnız bu çocuklardı
Düşmüş yanaklarına gözbebekleri, cılız,
Alınları  ıplak ve böyle çaresiz, yalnız,
Çamura bulanmış, kirli, arık parmakları
Ot kokan partal giysilerin altında saklı,
Budalalara özgü tatlılıkla konuşan
Garipleri izlerken yakaladığı zaman
 rk yordu annesi. Çocuğun bakışları,
Sonsuz sevgiyle dolu sonsuz yakarışları,
Sorar gibiydi ona: – Anne, bu telaş neden?
Mavi gözleri vardı annenin –yalan söyleyen!

Yedi yaşına bastı, yaşam üstüne nice
Düşler kurdu, ah düşler, yapraklar devrilince
Resimli g ncelerde, İtalyan, İspanyollar,
Esrik bir özgürlüğün ışıldadığı   ller,
Loş ormanlar, güneşler, ırmaklar, güney dallar
Kızarmış gözlerinden akıp gidiyordular.

–Sekizindeydi– yandaki yoksul evin kızı
Delidolu kız, sallayıp kalçalarını
Sıçramaz nı sırtına bir köşede aniden
Altında kaldı kızın, öcünü aldı hemen
Dişleyip kabasını, –donu falan da yoktu–
Boğuşular bir süre, yoruldu, canı çıktı,
Yumruklar yediyse de böğrüne, kafasına
Teninin kokusunu götürdü odasına.

Aralık ayının yavan pazar günlerini
Hiç mi hiç sevmese de, sessiz alıp yerini
Üstünde mahun ağacından yapılmış sıranın,
Okurdu lahana yapraklarını Tevrat'ın.
–Gece düşler kurardı yatağa yattığı an.
Sevmiyordu Tanrı'yı, ama, kızıla çalan
Akşamları tellallar davula üç kez vurup,
Sağır güriiltiilerle kulakları doldurup
Buyrukları duyurur halkı eğlendirirken
Kara tulumlarıyla varoşlarına dönen
İşçileri kendine daha yakın bulurdu.
–Düşlerini sevdalı çayırlar doldururdu.
Çayırlar ki içinde ışıklı çalkantılar,
Altın rengi yapraklar, kutsal, ermiş kokular

Kıpırdanıyordu, sular gibi, sessiz, durgun!
Karanlık nesnelerdi tek dostu. Akşam, yorgun,
Duvarları küf kokan, pencereleri örtük,
Soluk mavi boyalı, içinde, eski, tek tük
Eşyanın bulunduğu odaya çekilince,
Düşlediği romanı kurardı bütün gece.
Neler, neler geçmezdi özlem dolu usundan;
Aşî boyası gökler, sislere batmış orman,
Dallarda yıldız yıldız açan ten çiçekleri.
Düşler bitip, yalnızlık odanın her yerini
Doldurunca, bozgunlar, bunalımlar başlardı.
İnsaf! Orda, odada çarpan bir yürek vardı;
– Yalnız, kaba çuhanın üzerine uzanmış,
Kendini kentin usul gürültüsüne salmış
Dört duvar arasında soluyan derin derin,
Düşünde çarşaf gibi yelkeni gemilerin.

26 Mayıs 1871

Siyah elbiseli, solgun Adanı, dişlerinde
Yaprak sigarası çimler üstünde yürüyor;
Gözlerinde, bakışlarında korkunç bir öfke
Tuileries'nin çiçeklerini düşünüyor...

Zaten İmparatorumuz sarhoş yıllardan beri!
Bir zamanlar: "Özgürlüğü bir mum gibi nazıkçe,
Özen göstererek üfleyeceğim!" demişti.
Özgürlük yaşıyor! Ama kendi can çekişmede!

Enselenmiş! — Dudağında titreyen kimin adı?
Hangi korkunç pişmanlık yapışmış yakasına?
Bilinmez. Bakışları sanki ölü bakışı.

Gözlüklü Ahbabını düşünüyor belki de...
—Bakıyor, Saint-Cloud akşamlarındaki gibi
Sigarasından mavi bir bulutun yükselişine.

Akşam, saat beş.

İşte Charleroi'da, Yeşil Meyhanedeyim,
Sekiz gün, yırtık pabuç, yollar teptikten sonra.
—Tereyağ, ekmek, az kızarmış jambon istedim;
Gel keyfim gel! Rahat, kuruldum yeşil masaya.

Mutluydum, uzattım ayaklarımı güzelce,
Bir kız, ben işlemesine bakarken halının,
Gözleri fıldır fıldır, memeleri koskoca,
Bir kız geldi yanıma. Şeytan bakışlarının

Ürkeklği bir öpücük yüzünden miydi? Yo!
Gülümsedi. Renkli bir tabakta, tereyağı,
Ekmeği, jambonu getirip koydu önüme.

Kızıl, beyaz, pembe et, mis gibi sarımsaklı
Yanında koca bir bardak bira, bol köpüklü
Yaldız yaldız yanan, kaçak akşam güneşinde.

Ekim 1870

Yaşasın İmparator! çılgınlıkları arasında
ANLI ŞANLI SARREBRUCK ZAFER ALAYI

(Charleroi'da 33 kuruşa satılan alacalı bulacalı bir Belçika gravüründen)

Mavili, sarılı tören alayı. İmparator
Delhdeh'ine kazık gibi kurulmuş, mutlu,
Pembe düşler içinde şatafatla geçiyor
Zeus gibi amansız, bir baba gibi tatlı;

Davullarm ve kırmızı topların yanında
Askerler öğlen uykusundan uyanmış. Pitou
Ceketini giyip dönünce Hazret'e doğru
Bakıyor şaşkın şaşkın omuzu kalabalıklara!

Dumanet, tüfeğinin dipçiğine abanmış,
Çıplak ensesinin ürperdiğini duyumsuyor,
"Yaşasın imparator!" —Yandaki alıklaşmış...

Ve bir er —ki şapkası benzer kara güneşe,
Giysisi mavi, kızıl-saf Bouquillon, doğrulmuş,
Sunup arka safını soruyor: "Bunlar da ne?"

Ekim 70

Kahverengi bir salon, cila ve meyve kokan,
Kurulmuş koca iskemleye tıkınıyordum;
Bir Belçika yemeği, buyursun canı çeken,
Yeter ki karnımı doysun, aldırmayıp yiyordum.

Rahattım —oh ne güzel çalar saatin sesi—
Derken, mutfak açıldı, sürünmüş, sürmelenmiş,
Kılık kıyafetine ise biraz boş vermiş,
Yanaştı cilvelenip aşevi hizmetçisi.

İstediği tatlı bir öpücüktü sanırım
Belçikalı kızları bakışından tanırım,
Fazla çatal kaşıkları masadan topladı,

Dudak büktü gülerek çocuk bir yüzle bana:
Bastırıp parmağını şeftali yanağına,
"Buramı üşütmüşüm, dokun anlarsın" dedi.

Charleroi
Ekim 1870

Yeşil bir kuytudaki gümüş ot kümesine
Takılmış deli gibi, şarkı söylüyor ırmak,
Şavkıyor, ışık köpüren koyağın sesine
Vermiş kendini güneş, şavkıyor dağlardan bak.

Genç bir asker, ağzı açık, başı çıplak, dalgın,
Boynunu serin, mavi tereotuna salmış,
Işığın yağdığı yeşil yatağında, solgun,
Otlarda, bulutun altında uyuyup kalmış.

Ayakları otlarda, sayrı bir çocuk gibi
Uzanmış ve uyuyor, deliksiz bir uyku bu
Üşüyor, Doğa onu sıcak kollarınla sar.

Artık hoş kokulara bile yabancı işte;
Ellerini göğsüne kavuşturmuş, güneşte
Uyuyor. Sağ yanında iki kızıl delik var.

Ekim 1870

AYLAKLIĞIM (*Fantezi*)

Esin Perim, yırtık ceplerimde eller;
Üstümde gök, paltom o biçim, haliyle,
Ben kulun, özgür, başıboş yürütürken böyle
Sorma bana! neler geçmedi içimden, neler!

Han'ım Büyük Ayı, pantolonumun kışında
Koca bir delik. Yıldızlar altında gezerek
Dizeler yazıyordum, sayıp heceleri tek tek,
Ben kırların Parmak Çocuğu, düşler içinde.

O tatlı eylül akşamları, yol kıyısına
Çöktip kulak veriyordum yıldızların sesine,
Sert bir şarap gibi alnımda çiy damlaları;

Kırlarda koşmalar söyleyen ozan sazıydım,
Çekiyordum ayakkabımın lastik bağını
Sokulurken yüreğime doğru bir ayağını!

Koca dolap, kimlerle köhneyip gittin böyle,
Yaşlıların sevimli, tonton halini aldın,
Açınca kapağını, hangi yıllardan, söyle
Eski bir şarap gibi akan bu kokuların?

Öncekilerden kalma, içinde neler neler...
Kadın başörtüleri, kokulu çamaşırlar...
Şurda küçük bir eşarp, sararmış dantelalar
Şurda ninelerimin boyun atkıları var.

Madalyonlar, perçemler: kimi sarı kimi ak,
Resimler, kurutulmuş çiçekler, yaprak yaprak,
Karışmış kokuları meyve kokularına.

—Ey yaşlı dolap nice öykülere tanıksın,
Acep bildiklerini demek için mi bana,
Açınca gıcırıyor o kara kapıların.

Ekim 1870

"Aman Tanrım!" diyenler, "vay canına!" diyenler,
Karacı, denizciler, Saltanat artıkları
Ve emekliler zümrüt sınır ağaçlarımızı
Kesen Bağlaşıklar'ın karşısında bir hiçler.

Akşam bir inek gibi salyasını ormana
Akıtınca, elde kılıç ve pipo düşlerinde,
Dalgın ama tasasız, köpekleri yanlarında
Gidiyor gümrükçüler gece eğlencesine!

Orman perilerine yasaları söylüyorlar.
Faust'ları, Diavolo'ları enseliyorlar.
"Açın şu torbaları! Bunlar yasak gaziler!"

Gümrükçü daha sonra kızlara yaklaşıyor,
Kapılıyor onların eşsiz güzelliğine;
Ellerinin değdiği suçluların vay haline!

Yirmi yaşlarında bir genç, parlak gözlü ve esmer,
Gövdesi sütun gibi, çıplak gezse yeridir,
İran'da —ay altında, alnında bakır çember—
Bir yarı Tanrı görse hemen secdeye gelir.

Kızığankız ve siyah tatlılıklarla coşkun,
Gençlik ateşi gibi, dikbaşı ve onurlu
Elmas yataklarının üstünde donup duran
Gecelerin gözyaşı toy denizlerin oğlu;

Dünyanın çirkefleri karşısında ürperen
Yüreği sonsuz, derin acılarla doludur,
Bu mutsuz ve çaresiz delikanlı sonunda
Kendi rahibesine arzu duyar, tutulur;

Baldır bacak yığını, tatlı bela, ey kadın,
O kara gözlerinle, usul parıltılarıyla
Gül rengi bir gölgenin uyuduğu karımla,
Düzgün göğüslerinle hiç rahibe olmadın.

Sen ey uyanmamış kör, gözbebeği kocaman,
Sevişme denilen şey aslında yalnız soru:
Sensin, meme hamalı, bizlere doğru sarkan,
Beşik gibi sallarsın seni zahmetli Tutku.

Uyuşukluklarını, zaafını, kinini
Eski çektiklerini, hoyratlıkları bize
Geri mi veriyorsun, sen ey kasıtsız gece,
Aylarca akıp duran bir kan fazlası gibi.

Yaşamın çağrısı aşk, devinim şarkısı aşk
—Kadın bir an taşınıp onu ürküttüğünde—
Başka saplantılarla erkeği kurtararak
Yardıma koşar yeşil Muse’le alevli Tüze.

Oy! sürekli, görkeme, dinginliğe susamış,
İnsaftan yoksun iki rahibenin hışımına
Uğrayan delikanlı sızlanarak sığınır
Kolları şefkat dolu bilimin kanadına.

Ve kanayan alınına filizlenmiş, çiçekli
Doğada ilaç arar. Gel gör ki kara simya,
Okuma, üflemeler onurlu bilgimizi
Tiksindirirnekte başka hiçbir işe yaramaz;

Korkunç yalnızlıkları duyar, üstüne çöken.
Her zaman yakışıklı olan bu delikanlı
Ne mi yapsın? Tabut’tan iğrenip tiksinden,
Karanlıkta, gerçeğin gecesi arasında,

Yeter ki sonsuz Düşler, gezilere inansın!
Büyük, geniş ve yüce ecellere inansın!
Seni sarsın ruhuna, hasta organlarına
Seni gizemli Ölüm, seni gerçek rahibe!

Haziran 1871

Vakit geçince papaz Milotus'ün de içi geçer
Pencereden dışarı şöyle bir göz atıverir;
Güneş oğulmuş kazanlar gibi ışıklar saçar
Ağrılar sokar başına. Gözleri eblelileşir,
Kocaman göbeğinin yerini değiştirir.

Dizlerini titreyen karnına doğru çekerek,
Kirli çıkınındaki üç-beş kuruşa kıyan
Bir yaşlı gibi korka korka iner yatağından;
Beyaz tencereyi kulplarından tutması için
Gömleğini göbeğine dek kaldırması gerek.

Çömeldi, ayak parmakları büzülmüş, üşüyor;
Pencere kâğıtlarını çörek sarılarıyla
Kaplarken güneş, titriyor ve parlıyor burnu
Gomalak cilasası yapılmış gibi. Şehvetli
Polip'e benzer burnunu çekip çekip duruyor.

Kolu bükük, dudağı göbeğine doğru sarkmış
Pişiyor ocağın önünde. Kalçalarının
Ateşe kaydığını, uzun çoraplarının
Kızardığını ve de piposunun söndüğünü
Duyumsuyor. İşkembeyi andıran göbeğinin
Altında kuşa benzer bir şeyler kıpırdıyor.

Pis giysiler içinde, pis karınlar üstünde
Ve çevrede bir sürü aptal eşya uyuyor;
Kurbanlara benzeyen basık iskemleler
Kara köşelerde büzültüp kalmış. Çekmeceler
Korkunç iştahlı bir uykunun araladığı
İlahiler söyleyen ağızlar gibi açık.

Dar oda feci sıcak, havasız, vıcık vıcık,
Kılların nemli göğsünden bitişini dinliyor
Beyni bez parçaları ile dolu papazcık;
Bazen aksak iskemlesini kıcıyla sarsarak
Ciddi hıçkırıklarla dışarı savuşuyor...

Ve akşam, ay ışığı kışının çevresine
Işık curuflarını dökerken, gül hatmini
Andıran pembe karlar üstünde, ayrıntılarla
Bir gölge çömeliyor... Ve acayip bir burun
Derin gökyüzündeki Venüs'ünü izliyor.

Bir gözyaşı iksiri yıkamada
Lahana yeşili gökleri;
Salya saçan tomurcuklu ağaç altında,
Özgün ayışıkları gibi

Lastik ayakkabılarınız, canlar
Yığınların içinde,
Vurun dizliklerinizi maymunlarını
Vurun birbirlerine!

Mavi maymun birbirimizi eskiden
Nasıl da seviyorduk!
Rafadan yumurta ve fare kulağı
İle besleniyorduk!

Kumral, tatlı maymununu, bir akşamüstü
Şairsin demiştin bana;
Buraya in de kanıçılalayayın seni
Bir güzel, kucagımda;

Saçlarına sürdüğün kokulu yağını
Briyantini kustum.
Alnın kesebilir mandolinimi
Kara maymunum.

Ha, ha, ha! Kızıl maymunum, hele bir bak:
Kurumuş saçlarım
Hâlâ mikropla dolduruyor, yuvarlak,
Çukur göğsünü a canımı!

Oy benim nazlı küçük sevgililerim,
Nefret ediyorum sizden!
Durmayın, haydi acılı şallar örtün
Çirkin göğsünüze hemen!

Sıçrayın ve üstünde tepinin yaşlı
Duygu çönlüklerimin,
—Hop! Şimdi de balerinlerim olun
Dans edin benim için!..

Ey aşklarım, yuvasından çıkıyor
Kürek kemikleriniz!
Bir yıldız topallayan kalçanızda,
Dönmenize bakın siz!

Aslında bu butlara şiir yazdım
Onları şiirleştirdim!
Sevniş olduğum kalçalarınızı
Kırmak isterdim!

Yavan çakaralmaz yıldızlar yığını
Doldurup duran her yeri!
—Geberip gideceksiniz sırtınızda
Aptal hizmetler semeri!

Özgün ay ışığı altında canlarımı,
Yığınların içinde,
Vurun dizliklerinizi maymunlarımı,
Vurun birbirlerine!

Sapı eğri bir pipo gibi, ağza kurulmuş,
Ya da bir Melek gibi berberin ellerinde,
Yaşayıp gidiyorum işte öyle oturmuş
Bardaklar arasında, duman yelkenlerinde.

Tatlı yaralar açar içimde binlerce düş
Sıcak dışkıları gibi boş bir güvercinlikte;
Bakarım ki yaramın kabukları soyulmuş,
Kanıyor yüreğim altın sıvıyla birlikte.

Sonra, bütün düşleri yalayıp yuttuğum an,
İndirince mideye otuz kırk bardak birayı,
Bir boşalma gereği sıkıştırır o zaman.

Lübnan selvilerinin Tanrısı gibi tatlı,
Sidiğini göklere, yükseklere attıran
Ben kulunuzu bağışlayın siğilotları!

Bahar mevsiminin geldiği belli
Çünkü yeşil Mülklerin yüreğinden
Kanatlanışı Thiers'in, Picard'ın
Sergiliyor ilkyazın görkemini!

Ey mayıs! Bu ne baldırı çıplaklık!
Sevres'le, Asnières'le, Bagneux, Meudon'la
Yeni gelenlerin toprağa baharla
Serptiği şeylere bir bakın artık!

Onların yaşlı mum kutuları yok,
Şapkalar, kılıçlar, tamtamları var,
Ve yarıyor suyu kızarmış gölü
Hiç yüzmeyen... hiç yüzmeyen sandallar!

Ne güzel, ne güzel eğleniyoruz,
Bu kendine özgü seher vaktinde
Çöktüğünde sarı damlataşları
Kazdığımız siperlerin üstüne;

Thiers ve Picard'la siğılotlarım
Baskın yapıp kaçırın Eros bunlar;
Birlikleri yok ediyor bokböceklerini
Petrol bombalarıyla Corot'lar çiziyorlar.

Büyük Zıdır'la pek senlibenliler
Favre uzanmış kuzgunkılıçlarına
Su kemeri yapmış kirpiklerini,
Biberli gözyaşları akıtmada!

Petrol ile yıkamanıza rağmen
Büyük kentin parke taşları sıcak,
Ve bizlere düşen de sizler gibi
Rol yapanın maskesini çıkarmak.

Hımbıl hımbıl sere serpe yayılan
Çiftçiler o kırılan dallarının
Kızıl çatırtılar arasındaki
Seslerini işitecekler yarın.

Ey alçaklar, işiniz iş! Doldurun garları!
Güneş kızgın ciğerleriyle süpürüp sildi
Bir akşam Barbarlar'ın bastığı bulvarları,
Batı'ya oturmuş kutsal Kentin işte hali.

Aldırma! Bu yangınlar yinelenecek bir gün:
Bu rıhtımlar, bulvarlar, her şey, bu mavi göğe
Bakan, bir akşamüstü bomba alevlerinin
Aydınlattığı evler, her şey yerli yerinde!

Tahta yuvalarda ölü sarayları saklayın!
Bakışınızı ürkek eski gün serinletiyor.
İşte kızıl sürüsü kalça sallayanların,
Sizin gibiler böyle şaşkın, kafayı yiyor.

Yal gibi un çorbası yiyen kuduz köpekler
Haydi koşun sizi çağıran altın evler var;
Çalın! Bu cümbüşlü gecenin spazmıyla
Tıkınm! sokaklara inen üzgün ayyaşlar.

İçin! Yoğun ve çılgın ışıık, yanlarınızda,
Sel sel şatafatları oyup sergileyince,
Dökün salyalarınızı kadehe, bardaklara
Gözleriniz beyaz uzaklıklarda, sessizce.

Tıkının çağlayan kalçalı Kraliçe için!
Eylemini dinleyin budala hıçkırıkların!
Alevli gecelerde sığırayışını dinleyin
Aptalların, yaşlıların, uşak ruhluların!

Ey korkunç ağızlar, mundar yürekler
Daha güçlü işlesin pis kokulu ağzınız!
Bu iğrenç hantallara garson haydi şarap ver...
Ey Galipler! Utançtan erimiş karınlarınız.

Tiksintilere açın burun deliklerinizi,
Boynunuzun ipini batırın zehirlere;
Çocuk enselerinize birleşmiş ellerini
Koyup şair: "Alçaklar, kudurun!" diyor size.

Kadının karnını yardığınız için, şimdi de,
Göğsünün üstünde aşağılık sürünüzü
Bir basınçla boğarak çığlıklar atması ve
Çırpınmaya başlaması korkutuyor sizi.

Frengililer, deliler, krallar, kuklalar,
Karnından konuşanlar! Ne yapabilir yosma
Paris'e ruhlarımız, zehiriniz, paçavralar?
Kent silkinip atacak hepinizi kubura.

İşler kötü gidince içkembelerinizin,
Ölü böğürlerinizin üstünde kıvranarak
Sızlanıp paranızı istediğiniz zaman
İri savaş memeli kızıl yosma o yaman
Yumruğunu başınız üstünde sallayacak!

Ayakların öfkeler içinde öyle güçlü
Dans ettiğinde Paris! Nice bıçak darbesi
Yiyip, gözbebeğinde vahşice görünüşlü
Yenilik iyiliğini hafif ılık hüzmesi,

Sen ey yarı ölü kent, Paris, ey acılı kent!
Başın ve iki göğsün, binlerce kapısını
Solgunluğuna açan Geleceğe atılmış,
Ey karanlık Geçmişin bile kutsadığı kent;

Dayanılmaz dertlere mıknaatlanmış gövden,
Damarında kaynaşan kurtları duyumsuyor
Ve bu korkunç yaşamı içiyorsun yeniden,
Duru sevdan üstünde buz parmaklar eriyor!

Her şeyde bir hayır var. Kan içici Vampir'ler
Karyalı kadınların, mavi gökten, içine
Altın gözyaşlarının aktığı gözlerini
Söndürdü de ne oldu? Bu mor kurtlar, ey Paris,
Asla zarar veremez Gelişim nefesine.

Seni böyle örtülmüş görmek elbette korkunç
Ama yeşil doğada bir kent kokmuş bir ülser
Haline sokulamaz, Paris tasalanma hiç,
"Güzelliğin Muhteşem" diyen sese kulak ver.

Yüce şiir! kutsadı seni rüzgâr, fırtına;
Ölüm homurdanıyor, köpürüyor yapıtın
Seçkin kent! Bütün güçler koşuyor yardımına,
Yüreğinde çınlıyor sesi borazanların.

Mahkûmların kinini, alçağın hıçkırığını
Kargımmışın ahını Ozan üstlenecek bir gün;
Aşk ışınlarıyla kamçılacak Kadınları
Dizeleri sıçrayacak: Haydutlar! İşte görün!

— Her şey aynı: şenlikler, eski hırılıtlarla,
Eski genelevleri yaşırtıyor, suluyor;
Çılgın gaz ışıkları kırmızı duvarlarda
Alev alev yayılıp göklere yükseliyor!

Mayıs 1871

Pis soluklarının ısıttığı kilisede
Köşelerde, meşe sıralar arasında durmuş,
Gözlerini yirmi koca gırtlığın ilahiler
Yırtındığı yaldızlı koroya doğru çevirmiş;

Mum kokusunu ekmek kokusu gibi içine
Çeken ve köpek gibi aşağılanmış, mutlu,
Patron ve senyör Allah babanın Yoksulları
İnatçı, gülünç dualarını sergiliyorlar.

Tanrının acı çektiirdiğı altı günden sonra
Sıraları kıçlarıyla parlatmaktan hoşnut
Kadınlar yırtık pırtık mantoları içinde
Zırlayan bebek müsveddelerini sallıyor.

Memeleri dışarda, bu kaşık düşmanları
Dua falan etmiyor, Allahlık gözleriyle
Şapkası yanru yunru olmuş yumurcakların
Birbirlerini itip kakmasına bakıyor.

Sokakta soğuk, açlık, (ve de) cümbiış, eğlence.
Bir saat daha geçsin, nice pislikler başlar!
—Yanıp yakınıyor, fısıldaşıyor şimdiden
Gerdanı hindi gibi sarkan yaşlı kadınlar;

Şaşkınlık ve garipler... din köşebaşlarında
Görünce sırtımızı döndüğümüz felçliler
Ve burnu hoplayanlar dua kitaplarında,
Avluya bir köpeğin ardından giren körler...

Hepsi aptal, dilenci bir dini salyalarla
Söylüyor ve sürekli yalvarıyor İsa'ya;
O İsa ki, günahkâr göbeklilerden uzak,
Bu bir deri bir kemik kadıncıklardan uzak,

Giysileri et kokan, küf kokanlardan uzak,
Hazin, yürek karartan ve de saçına, maskara
Bir çadır tiyatrosu oyununu andıran
Bu itici, bu iğrenç davranışlardan uzak,

Düş kuruyor yukarda, kurşuni, mor camların
Üstüne aks'i vurmuş, yüzü sararmış, solgun;
—Çiçekleniyor doğa seçkin anlatımlarla,
Ve gizem ağırlaşan bir havaya giriyor:

Güneşin can verdiği sahnelerde —ey İsa!—
Zevksiz giysileriyle, yeşil gülücüklerle
Zengin mahallelerin sirozlu Kadınları
Sarı parmaklarını papaza öptürünce.

Üzgün yüreğim akıyor gemide,
Bir gevişlik tütün salyası gibi;
Çorba artıkları yüzümde, niye?
Üzgün yüreğim akıyor gemide;
Ya bu kaba saba sözler ne diye?
Adamların bu zevzek gülüşleri?
Üzgün yüreğim akıyor gemide
Bir gevişlik tütün salyası gibi.

Hep belden aşağı edepsiz laflar
Onu nasıl baştan çıkardı, bakın!
Dümende de o biçim resimler var,
Sevişmeler, kalkmış cinsel organlar...
Siz e y beni büyüleyen dalgalar,
Alın kirli yüreğimi arıtın
Hep belden aşağı edepsiz laflar
O'nu nasıl baştan çıkardı, bakın!

Tütünün posası çıktı çıkacak
Ey çalınmış yürek n'eyleyeceğim?
Ayyaş hıçkırıkları başlayacak,
Tütünün posası çıktı çıkacak;
Midem boşalıp boşalıp dolacak,
Ben ki, yenmiş yutulmuşsa yüreğim,
—Tütünün posası çıktı çıkacak—
Ey çalınmış yürek n'eyleyeceğim?

Mayıs 1871

Jeanne-Marie'nin hamarat elleri var
Güçlü ve de esmer yaz vurmuş gibi
Juana'nın elleri midir bunlar?
Solgun eller, sanki ölü elleri.

Şehvet bataklıklarının üstünde
Esmer kaymağa mı batıp daldılar?
Ya da dingin göllerin sularında
Ay'larla mı yıkanıp ıslandılar?

Büyülü dizlerin üstünde dingin
Barbar gökleri mi içti o eller?
Elmas mı kaçırdı, tütün mü sardı?
Hangi tezgâhlardan geçti o eller?

Meryemlerin ayaklarında yanan
Yaldızlı çiçekleri mi soldurdu?
Güzelavratotları'nın kanı bu:
Avuç içlerinde açıp uyuyan.

Mantarların uğuldadığı eller,
Çiftkanatlı böceğin avcıları,
Ağuları süzüp arıtan eller
Balözlerinin seher kızılığı.

Vah vah! Hangi Düşler'in, Rüya'ların
Kucağında, tembel, geziniyorlar?
Bilinmeyen bir düşü müdür onlar
Asya'lar, Khenghavar'lar, Sion'ların?

—Ne portakal sattı bu eller ne de
Tanrıların ayağında karardı:
Gözsüz küçük çocukların bu eller
Çamaşırlarını hiç yıkamadı.

Ne yosma elleri bu eller, ne de
Pis fabrika kokan ormanlardaki
Katranlarla esrikleşmiş güneşin
Yaktığı işçi kızların elleri.

Yamru yunıru omurgalardır onlar,
Bu eller kötülük nedir bilmezler,
Daha ölümcüldür makinelerden,
Bir beygirden daha güçlü bu eller!

Sallanırlar koca alevler gibi
Bütün korkuları sürgün ederler,
Tanrıdan rahmet dilenmez tenleri
Kahraman Marseyyez marşları söyler!

Ellerinizi kırar, boynunuzu
Sıkar bu eller ey kötü kadınlar,
Beyazlarla, nar renkleriyle dolu,
Alçak ellerinizi, soylu kadınlar!

Bu sevdalı ellerin ışığını
Görünce döner kuzuların başı,
Sevimli kemiklerinin içine
Koymuş büyük güneş bir yakut taşı.

Bu elleri yoksulluğun lekesi
D  n'  n bağrıymışçasına karartır,
Her gururlu isyancımı   pt  ğ  
Bu ellerin sırtı bize meydandır.

Sararıp solmuşlar, g  zel mi g  zel,
Sevda yitk   g  neşin ışığında,
Sokaklarında bu asi Paris'in,
Makineli t  feklerin tuncunda!

Oy! Her zaman esrik dudağımızın
Titrediği kutsal Eller, g  n olur
Bileklerinizde   elik zencirin
  fkeleri, çığlıkları duyulur.

Bazen kanatıp parmaklarınızı
G  n yanığı renginizi bozarlar,
Bu acayip sarsıntı, melek Eller
Varlıklarımızda, doğamızda var!

Bay Théodore de Banville'e

Sarı yakut denizinin, böylece,
Sarsıldığı göklerde, geç vakte dek,
Coşku tenkiyesi zambaklar, nice
Akşamının içinde işleyecek!

Bitkiler Hint irmiği çağımızda
Şöyle çalışmaya başladığı an,
Zambak mavi pisliği, utansa da
İçecek dinsel düzyazılarından!

—Zambak, Kerdel efendinin zambağı,
Bin sekiz yüz otuzlar sonesinde,
Yanında karanfil, horozibiği,
Görkemle sunulan şu Menestrel'e!

Zambaklar! Zambaklar! Nerde zambaklar!
Ak çiçekler değil, dizende senin
Korkudan titreyen kol yenleri var
Ürkek yürüyüşlü Suçlu dilberin.

Pek de sevimlisin, yıkandığında
Koltuk altları ağarmış Gömleğin
Kabarıyor üstünde yel vurdukça
Pis unutmabeni çiçeklerinin!

Sunuyor övgüine karşılık, sevi
Yalnız Leylakları, –ey söz yığını!
Ve uzatıyor mor menekşeleri,
Kara Nympe'lerin şurup tükürüğünü!..

Ey Ozanlar, defneler üstünde, al
Gülleriniz olursa şişirilmiş,
Binlerce dizeniz olursa, şapşal
Sekizlikler ağına düşürülmüş!

BANVILLE Efendimiz, güllerden kanla
Dolu, şaşkın, karlar yağdırdığı an
Sahte iyiliksever yazılarıyla
Okurun gözünü morarttığı zaman

Unutmayın nonoş fotoğrafçılar
Ormanlarınızdan, kırlarınızdan
Hani, sürahiyle kapağı kadar
Bitkiler değişik yazdığımızdan.

Fransızlar, hırçın, güleç, otobur,
Bitkisel Fransızlar, çağlar çağı,
Tazıların karnı gezinir durur,
Aranızda keyifle akşamları.

Korkunç resimleri Lotüslerin ve
Ayçiçeklerinin... hep aynı şeyler,
Genç kızlara Kudas törenlerinde
Verilen kırmızı, kutsal simgeler.

Yosma bentlerle Asoka Destan'ı
Apışını okurlara açıyor,
Kuru sıkı, boş duman kelebekler
Papatyalara dışkılar saçıyor.

Yediğimiz kurabiyeler bile
Çiçek biçiminde, her yanda çiçek!
Yılan yok, minicik böcekler ile
Halıda, perdede uydurma çiçek.

Büyük Kentin sarıp sarmaladığı
Ve yaramaz yıldızlar rengindeki
Sütleri ağızlarına sağdığı
Bitkiler ağlıyor bebekler gibi.

Beyler, öttürdüğünüz zurnalardan
Nasıl uzanıyor şekerli diller
—Eski şapkalar da pişmiş yumurta,
Zambaklar, Asoka'lar, Leylaklar, Güller!..

Şaşkın Otlaklarda, çalılıklarda
Sen ey çorapsız koşan beyaz Avcı,
Biraz olsun okusan, öğrensen ya
Bitkibilimi denen uğraşını!

Sana kalsa Cırcırböceklerini
Kuduzböceği'ne feda edersin,
Mavi Rhin'ler değil Rio altını,
Norveç değil Florida'lar dersin.

Sanat artık, Dostum, altı ayaklık
Boa yılanları için, gariban
Okaliptüslere izin vermiyor
Bu gerçek çıkmasın kulaklarından;

Uzaklarda! Guyane'imızda bile
Maun ağaçları, şı maymunlardan,
Sarmaşanların ağır coşkusundan
Başka işe yaramıyor mu, söyle?

Adı Biberiye'ymiş, Zambak imiş,
Ölüstiyle, dirisiyle bir Çiçek
Kuş dışkısına ve mum damlası
Gözyaşına denk değildir, bu gerçek.

–İşte diyeceklerimi dedim ben!
Sen orada, panjurları kapalı,
Duvarları Hint kumaşıyla kaplı
Kamış kulübende oturuyorken –

Çılgın Oises vadisine yaraşan
Çiçeklerin kıcını koklasan da,
–Şair, sana küstahça ya da gülünç
Gelen sözlerimi yabana atma!..

*

Kafandaki ne isyanlar baharı
Ne aslan, ne kaplan, yaban kedisi
Kafanda tütün ve pamuk tarlaları,
Uzak diyarlar ürünü değil mi?

Phébus'ün esmerleştirdiği ak alın,
Kaç dolarlık değeri vardır söyle
Pedro Velasquez'in, Havana'nın;
Yap içine Kuğuların, binlerce

Geldiği şu Sorrente denizinin.
Bağlam'ların tanıtımı olmalı
Polipler ve dalgaların yediği
Sakızağaçlarının, dal ve köklerin.

Dalıp kanlı ormanlara dörtlüğün
Dntyor, önermek için İnsanlara
Ak Şekerli değişik konuları,
Gizini bitkisel ilaçların, zamkların.

Seninle bilelim Tropik'lere
Uzanan o karlı tepeler nedir,
Bol yumurta bırakan böcekler mi,
Yoksa mikroskopik likenler midir!

Senden Şunu istiyoruz ey Avcı:
Bize yle hoş kızılkkler bul ki
Doğa –ordumuzun giysilerinde
Yeniden doğurtsun, yeŐertsin onu.

Mandaların karanlık saçlarına
Altın pomatların salyalandığı
Ve sığır burunlarını andıran
Çiçekler bul uyuyan Ormanlarda!

Mavinin üstünde gümüŐün pul pul
Titrediği ılgın otlarda bize
İtırlar içinde piŐip kızaran
Ateş yumurtaları, enekler bul!

Kor gözlü on eşeğin alın teri
Havlı Devedikenleri bul bize!
Çiçekler bul bize, başka çiçekler
Ki iskemleler yapılsın onlardan!

Onlar kara damarlar ortasında
Taş gibi –ve ünlü– çiçekler onlar!
Çentik çentik bademcikler bulunan
Kumral, katı yumurtalıklarında!

Ey soytarı, haydi, yapabilirsin;
Görkemli, kızıl bir tepside bize
Alfenit kaşığımızı ısıran
Şerbetli zambaklardan getirsene!

Büyük Aşk'tan söz eden kimileri
Hoşgörünün hırsızdır diyecek;
Ama ne Renan, ne Murr kedisi
Sonsuz mavi salkımları görmedi!

Hımbıllığımızı kullan bakalım!
İtırlarla isterimizi oynat;
Meryemlerinkinden bile daha çok
Safılıklara, arınmışlıklara kat...

Ey tecimen! sömürgeli! ey medyum!
Dizende Uyak'ın, pembe ya da ak,
Süzülüp akan kauçuk ve sodyum
Işığı gibi kaynayıp fışkıracak!

O kara Şiirlerinden, –Soytarı!–
–Beyaz, yeşil, al kırılmış ışınlar–
Ve de acayip çiçekler fırlasın
Fırlasın elektrikli kelebekler!

İşte cehennem yüzyılı bir Yüzyıl
Tapılası kürekkemiklerini
Karşındaki denir şarkılar Lir'i
Telgraf direkleri süsleyecek.

Kendini patateslerin zararları
Üzerine yazılar yazmaya ver;
Treguier'den Paramaribo'ya dek
Okuduğumuz gizemli şiirler

Yazmaya kalkarsan bay Figuiet'nin
Yazdığı ve Bay Hachette'in resimli
Olarak yayınladığı Ciltlere,
Kitaplara zahmet edip göz atın!

Alcide Bara A. R.

I

Şu köy kiliseleri zırvanın zırvasıdır;
Direkleri kirleten on beş küçük yumurcak
Ayaklarından gelen kokular gibi ağır
Aptalca vaızları dinler hırıldayarak.
Yaşam yürür, dallardan sızan güneş uyarır
Yaşlı renkleri, çarpık camlardan uzanarak.

Oysa taşlar, burcu burcu, anaç toprak kokar
Toprak kokar, görkemle titreyen yeşil kırdı;
Kızıl dağ yollarının kıyısında başaklar,
Çakaleriklerinin göverdiği dallarda,
Kara dutta ve de dağ güllerinde yaşam var.
Yaşam var, al toprağa bürünmüş çakıllarda.

Her yüzyıl saygınladır bu hangar kiliseler
Mavi kireç şerbeti ve saygınlamış sütle,
Papazın vızıltısı sofuluk ise eğer,
Notre-Dame'ın ya da sersem Saint'in yanındaki
Sinekler de kutsal mı? güneşli tabanından
Hanları, ahırları soluyan bu sinekler?

Çocuklar mı? tutsaktır sessizce evlerinde;
Evler özentilerin, özenlerin yuvası,
Çıkarlar kiliseden, İsa'nın parmakları
Kaynaşır karıncalar gibi derilerinde.
Kararmış alınları güneşe salsın diye,
Gürgen ağaçlarının gölgesinde, bir çatı
Sunulmuş saygıdeğer şu Papaz Efendi'ye.

İşte ilk kara giysi, en güzel pasta günü,
Resimlerin dibinde; Napolyon, Petit Tambour
Altında, Josephe'ler ve Martha'lar dillerini
Çıkarıp sırtarak ayini bekler durur.
Sonunda ne kalacak, iki kart, iki anı
Böyle ham hayallerle çocuklar uğurlanır.

Kızlar kiliselerin demirbaşı gibidir;
Akşam duası ile, görevler biter bitmez,
Gençlere cilve yapar, kırılıp dökülürler,
Oğlanlara gelince; yanlarına varılmaz
Kahvelerde tanınmış evleri çekiştirir
Ve acayip şarkılar söylerler avaz avaz.

Ya Papaz Efendimiz? duası bittiği an,
Rüzgâr taşırken uzak ezgisini dansların
Özlemiyle tutuşur kudas çocuklarının,
Günah demez, ürperir parmak uçlarına dek.
—Ve sonra Gece gelir, sessiz, sahile çıkan
Gece, kara korsanı yaldızlı ufukların.

II

Şöyle bir baktı papaz bekleyen kurbanlara;
Kimi işçi çocuğu, kimi zengin çocuğu,
Kaçın kurrası papaz, elbette bula bula
Bir bekçinin zavallı, yoksul kızını buldu:
"Tanrı bu kızı uygun gördü Büyük Gün için
"Rahmetini kar gibi yağdıracak alnına."

III

Yarın Büyük Gün, bakın... birden fenalaşıyor,
Ayinden daha garip, hırlıyor yatağında,
Sarsılıyor yüreği kanatlanmış bir tende,
—Yatak solgun sayılmaz— ama çocuk soluyor.

Eski aptal kızlara aşkla uçuyor gibi,
Ellerini göğsüne koymuş mırıldanıyor:
Sayıyor İsaları, sayıyor melekleri,
Sayıp Erden Kızları, "oy ölüyorum..." diyor.

"Oy! Adonai!.. diyor, —Ölü bir dilde kalmış,
Tanrısal göğüslerin saf kanına bulanmış
Kırnızı alınları yıkıyor yeşil gökler,
Güneşlere büyük karlı çamaşırlar düşüyor.

—Şimdi ve gelecekte hep erden kalmak için
Dişleyip koparıyor Rahmetin otlarını,
Söyle Sion Ecesi, bunca çabalar niçin?
Bağışın zambaklardan, reçellerden de tatlı...

IV

Hem sonra, erden Meryem yalnız İncil’de vardır.
Gizemin kanadı da kopuverir bakarsın...
Yerini, kırık dökük görüntüleri alır
Bakırlaşmış hüznüyle kocamış tahtaların...

Hem sonra, o kem gözler, art niyetli meraklar
Mavilikler içinde, göksel çamaşırların,
İsa’nın çıplaklığını gizleyen abanın
Yöresinde bastırıp düş’ü yıldırıyorlar...

Çaresi yok, istiyor yıkıma uğramış ruh,
Hiçkırıklarla oyulmuş yataktaki alın,
"Şefkatin ışıkları hiç eksilmesin" diyor
Salyalar... –Ve karanlık üstünde çatıların.

Kıvranıyor kızcağız, dönüyor sağa sola
Ateş içinde yanan kalçasını, göğsünü,
Hava serinletsin diye bir el usulca
Kaldırıyor yatağının mavi örtüsünü.

V

Uyandı —gece yarısı— pencere beyazdı.
Mavi uykuya dalmış perdelerin önünde,
Hayal, pazar beyazlığını soyup çıkardı;
Kırmızı düş görmüştü. Burnu kanıyor işte.

Tanrı katında, ne kadar güçsüz kalsa bile,
Kendini bir o kadar yücelmiş sanıyordu.
Tatlı göklerin bakışı altındaki geceye
Kanmamıştı ve susanmış yürek yanıyordu.

Genç coşkuları gri sessizliğinde boğan
Kızoğlankız Meryem de aynı ateşle yandı,
Kanayan yüreğinin tanıksız ve çılgınsız,
İsyanını boşalttığı geceye susadı.

Hem kurban hem zevceydi, onu böyle yaratan
Yıldızı izliyordu: gömleğin, beyaz tayfın
Kuruduğu avluya indi elinde mumla
Doğruldu kara hayaletleri çatıların.

VI

Geçirdi kutsal gecesini ayakyolunda.
Yandaki yıkılmış avlunun az ötesinden
Kızıl karaya çalan bir asma, beyaz hava
Akıyordu mumuna, tavanın deliğinden.

Göğün camları kızıl altınla kapladığı
Avluda ışıktan bir yürekte küçük pencere
Kanlı sular kokan kaldırımlar acılıydı
Kara uykular yüklü duvarların dibinde.

VII

Varlıklarıyla hâlâ dünyaları çarpıtan
Ey kepaze deliler, kim dile getirecek
Kinden doğan dertleri, iğrenç acımaları,
Kızın tenini cüzzamı yeyip bitirdiği an?

VIII

Ve bir aşk gecesinin hüznü sabahında,
İsterik arzuları yüreğine gömerek,
Ve acılar içinde, bu kız ne söyleyecek
Kızıglankız Meryemler düşleyen aşığına:

"Öldürdüm biliyor musun, usul usul seni?
Aldım yüreğini, ağzını, nen var nen yoksa;
Ve şimdi sayrırım, n'olur, yatırsınlar beni
Gece sularının Ölülere arasına!

"Çok gençtim, İsa oldu soluğumu kirleten
Doldurdu tüm pislikleri gırtlığıma dek!
Yünler kadar derin saçlarımı öpüyordun sen,
Hoşlanıyordum... oy! Umurumda değil artık,

"Bilinç nice iğrenç dehşetlerin tutsağıdır
Erkekler! bilmezsiniz ki en sevdalı kadın
En orospu ve en hüznü olanı kadındır,
Acısını çekiyor sizlere sığınmanın!

"O Kudasla bana olan oldu yeterince
Bu yüzden öpüşlerin yabancı, neyin nesi
Bilemedim; teninin okşadığı tenimde
Kaynaşiyor hâlâ İsa'nın kokmuş nefesi!"

IX

Bunları söyleyince kızın çürümüş, üzgün
Ruhuna oluk oluk kargışların yağacak,
Ahret tutkularından kurtularak, çocuklar
Irzına geçilmedik Kin'inde uzanacak.

Ey güçlerimizin sürekli hırsız İsa!
İki bin yıldır o solgun yüzüne adadın:
Utançla, ağırlarla toprağa çivilenmiş
Ve devrilmiş alnını hüznün kadınlarının.

Temmuz 1871

Dimdikti Bilge, günün parlak, altın ışığı
Vuruyordu omzuna; ter bastı beni birden:
"Dinlemek ister misin süt yıldız çiçeklerin,
Küçük gezegenlerin usul vızıltısını
Parlak göktaşlarını görmek ister misin sen?"

"Alnını gözetliyor akşamla güldürüler,
Bir çatı gerek sana. Haydi dua et Bilge,
Kefaretin ödenmiş, ağzın çarşaf içinde;
Yolunu yitirmişin teki çalarsa eğer
Kapını: Sakatını ben Kardeş, yoluna git! de."

Otların, ölmüş güneş sonrası, mavi, tel tel
Dehşetine kapılmış Bilge hep ayaktaydı:
"İhtiyar! Kutsal Hacı! Ozan! Zeytin Dağının
Ağtısı! İnsafın eldiven taktığı el!
Sana, dizliklerini sat, desem satar mıydın?"

"Ailenin sakalı, kentin yumruğu, hiddet,
Tatlı sofı: kadehler içine düşmüş yürekle,
Saltanatlar, erdemler, ey sevdâ, ey aymazlık!
Bilge! dişi köpekten daha iğrenç, daha bet,
Acı çeken biriyim, asi, haylayım, yazık!"

"Hiçbir şey umurumda değil benim, avanak,
Senden ihsan beklemek ancak güldürür beni!
Bilirsin kargınmışını, ayyaşını, solgun, deli;
Ne gözle görürsen gör, ne isim takarsan tak!
Hasta beynin yaramaz bana, uyumana bak!"

"Anladık Bilgesin, tamam, Bilgesin! Yeter be!
Herkes biliyor: duru, temiz şefkatin, usun
Balinalar misali fışırıyor gecede.
Sürgün ettiriyorsun kendini, ötiyorsun
Korkunç ve kırık baston gagaları üstünde!

"Buz gibi tabanları kutsal ayaklarının
Boynumu çiğneyince, ey alçak! bilirim ki
Tanrının gözü sensin. Alçaksın! Bitli alın!
Sokrat, İsa, Azizler, Bilgeler, gına geldi!
Hazin gecenin Kargınmışına saygı gösterin."

Bunları haykırmıştım. Ben böyle sayıklarken
Gökyüzünde dingin ve beyaz bir gece vardı.
Alnımı kaldırıp baktım, hayalet kaçmıştı,
Zalim sözlerimi de götürmüştü giderken...
–Kargınmışı avutun ey gece rüzgârları!

Masmavi sütunların altında, sessiz, şu an,
Kuyruklu yıldızların, dev bir devinim olan
Evren düğümlerinin yakınından geçerek,
Düzen, ebedi bekçi gökte kürek çekiyor,
Yıldızları alevli ağından silkeliyor!

Temmuz 1871

Çığırkan Kızılderililer çarmıha germiş,
Çakmış kanlı direklere yedekçilerimi;
Kendimi özgür Irmaklara kapıp koyvermiş,
Gidiyorum... sular akıp götürüyor beni.

Ne İngiliz pamuğu, ne de Felemenk unu,
Ne tayfa patırtısı, ne başka derdim kaldı.
Bitirdi yedekçiler ahret yolculuğunu,
Özlediğim yerlere yelkenlerim açıldı.

Geçen kış öfke ile çalkalanırken sular,
Çocuk beyinlerinden daha dilsiz, sağır, ben,
Öyle koştum durdum ki kopmuş Yarımadalar
Bu denli yılmamıştı büyük gürültülerden.

Sabah uyanışımı fırtınalar kutsadı,
Mantar gibi, on gece dalgalarda oynadım,
Ölüm kervanı sular beni durduramadı,
Fenerlerin budala gözlerine bakmadım.

Çocuklar nasıl hazla elmayı ısırırsa,
Öyle iştahla doldu çam tekneme yeşil su,
Alıp gitti her şeyi; dümen, kanca, ne varsa,
Ne kusmuk kaldı ne de mavi şarap tortusu.

Sütbeyazım, yıldızlar akıyor her yanımdan,
Denizin Şiirinde yunduğum günden beri.
Kemirdiğim yeşil maviliğin solgun, hayran
Boşluğuna bazen dalgın bir ölü inerdi.

Orada mavilikler, coşkular ve güneşin
Parıltısı, ezgiler bir sönüp bir yanıyor,
Telli sazlardan büyük, alkolden daha etkin,
Aşkın acı kızılıkları mayalanıyor!

Bilirim nasıl döver kıyıları dalgalar,
Şafağın güvercinler gibi coştığı anı,
Akıntı ne, hortum ne, gökler nasıl çatırdar,
Ben gerçekte yaşadım düşlerde yaşananı.

Gizemli korkularla yüzünde benek benek,
Güneşi gördüm, uzun, mor buzlarla ışıldayan,
Ve dalgalar gördüm usta oyunculara denk,
Ürpertilerini çok uzaklara yansıtan.

Denizin gözlerine yükselen bir öpücük
Yeşil geceyi gördüm o büyülu karlarla,
Nice besi suları ve sarının, mavinin
Uyanışını gördüm şarkıcı fosforlarla!

Aylarca, isterik bir hayvan sürüsü gibi
Sığ kayalara binen çalkantıyı izledim,
Götürsün diye azgın suları, Meryemlerin
Nurlu ayaklarından bir yardım beklemedim!

Biliyor musunuz, Florida'ya bindirdim,
Deri panter gözler karışmıştı çiçeklere,
Ve ebemkuşakları denizlerin ufkunda
Dizginlerini çekmişti yeşil sürülere.

Kaynayıp mayalanan dev bataklıklar gördüm,
Çürtümüştü içinde sazlarla Leviathan!
Ortalık sütlimanken yarılan sular gördüm.
Nice burgaçlar gördüm enginlikleri yıtan!

Buzlar, gümüş güneşler, kor gökler, sedef sular...
Derken dalgalar beni bir körfeze savurdu,
Tahtakurularının kemirdiği yılanlar
Kara kokularıyla dallardan sarkıyordu!

Görstün isterdim, görstün çocuklar altın pullu
Gümüş balıklarını o mavi dalgaların!
– Salladı beni beyaz köpükler çiçek dilli,
Kanadına takıldım tarifsiz rüzgârların.

Kutbun ve karaların yorgun kurbanı deniz
Hıçkırınca bazen, tatlı tatlı salınırdını,
Ve sundukça sarı dilli çiçeklerini, diz
Çökmüş bir kadın gibi öyle kalakalırdım...

Sallanan bir adayımı, gidiyorum, bordama
Ela gözlü, kavgacı, cırlak kuşlar konuyor,
Ölüler var takılmış iplerin arasına,
Uykuya yatmak için dalgalara iniyor!

Kasırmanın kuş uçmaz enginlere attığı
Ben, koyların saçları altında yitik gemi,
Bulamaz ne zırlılar, ne Hans kadırgaları
Esrik su kemiğine dönen iskeletimi;

Duvar gibi kızaran gökyüzünün damını
Bendim özgür, tüterek, sisler içinde oyan,
Tanınmış ozanlara mavilik yosunları,
Ve güneş likenleri, cins reçeller taşıyan.

Denizötesi gökleri sopalarla temmuz
Kızgın hunilerin içine çökerttiği an,
Üstümde elektrikli aylar, bütün bir yaz,
Bendim denizaygırlarıyla çılgınca koşan.

Nasıl da titriyordum elli mil ötelere
Korkunç Canavarları duyumsatınca deniz,
Mavi durgunlukların palamarcısıyımı ben,
O eski Avrupa'yı ne özledim bilseniz!

Göklerinin kapısı yelkenlere açılan
Takımadalar gördüm, yıldız yıldız adalar,
Dipsiz gecelerde mi, ey geleceğin Gücü,
Uyur, göç edersiniz, ey milyonlarca kuşlar?—

Akşamlar ağlatıyor, ağladım, çok ağladım!
Ay ışığı insafsız, güneşler acımasız:
Buruk aşklar elinde uyuşup esrik kaldım,
Yeter, yarılın teknem! Alsın beni bu deniz!

Avrupa'da sevdiğim tek su var: kara, soğuk
Akıyor yarıklardan, burcu burcu tan vakti
Yüzdürüyor diz çökmüş hüznün dolu bir çocuk
Kelebek kadar narin kâğıttan gemisini.

Acılarda çalkanıp güçsüz düştüm dalgalar!
Pamuk tüccarlarına hayır diyor dümenim,
Artık benim için ne bayrak ne bandıra var,
Bu öfkeli sularda ne de yüzebilirim.

Yanarken alev alev acı kızıl alnında,
Beyaz düşler kovanında sayıklarken çocuk,
Yatağının yanında belirir iki abla
Tırnakları gümüşten, parmakları incecik.

Pencerenin önüne oturturlar çocuğu,
Mavi gök, maviliğin arıttığı çiçekler...
Ağır güir saçlarında çiylele tüten buğu,
Ve o narin parmaklar, korkunç büyüülü eller.

Gül rengindeki, uzun, bitkisel ballar kokan
Ürkek soluklarının başlar sonra şarkısı,
Bir ıslık ve çocuğun dudaklarından akan
Salyalar, öpölme özlemi keser şarkıyı.

Kokulu sessizlikte, kara kirpiklerinin
Kıpırtısı duyulur, ablaların elleri
İşler çıtırtılarla, elektrikli, serin,
Kral tırnaklarında küçük bit ölöleri.

İç çekip sayıklayan armonika ezgisi,
O tembellik şarabı yeniden yükseliyor:
Çocukta, okşayışlar yavaşladığı zaman
Bir ağlama arzusu doğup doğup öölüyor.

A kara, Ö beyaz, İ kırmızı, Ü yeşil, O mavi,
Sesliler, nasıl doğdunuz onu da söylerim bir gün;
A, pisliklerde vızıldayan kara sineklerin
Parlak sineklerin siyah kadife korsesi

Ve loş koylar; Ö saflığı buğuların, çadırların,
Buz karguları, ak eceler, çiçek ürperişleri,
İ erguvanlar, tükürülmüş kan ve gülüşleri
Öfke ve esriklikler içinde, güzel dudakların;

Çevrimler, denizlerin yeşil titreşimleri Ü
Otlakların, kırıksıkların barış soluğu
Simya bilge alınlara adını kazır senin;

O, garip çılgınlarla dolu yüce borazan,
Geçen sessizlik Dünyalar, Melekler arasından:
Ey Omega, menekşe ışığı O gözlerin!

YILDIZ PEMBEYİ AĞLADI

Yıldız pembeyi ağladı kulaklarına,
Sonsuz beyazı sardı ensenden kalçana dek;
Deniz kızılı ördü memene ilmek ilmek,
Ve insan karayı kanadı anaç bağrına.

Akşamla susunca çanlar,
Soğuk basınca kırları,
Tanrını, kutsal kargaları
Duanın bittiği anlar
İndir göklerden doğaya
Kargalar çığlık çığlığa.

Rüzgârlar esiyor, bakın
Nasıl saldırıyor size
Yuvanıza, evinize!
Kargalar, haydi toplanın
Mezarla dolu yollarda,
Çukurlarda, oyuklarda,

Ölüp gidenler geçen kış
Tarlalarda dinleniyor,
Kargalar gökte dönüyor,
Yolcular düşünsün diye;
Kimler konup kimler göçmüş,
Sen ey hüzünlü kara kuş!

Büyülü gecede yitik
Gemi direği gibi dik
Meşenin üstüne konan
Kargalar, kutsal kargalar!
Kış başladı, sizler susun,
Kırlarda kapalı kalan
Ve ormanlarda kaybolan
Onulmaz bozguna tutsak
Yaralı yürekler için
Mayıs bülbülü şakısın.

Kara urlar çiçek bozuğu derilerinde,
Gözlerinde halkalar. Sosise bezer, kalın
Parmakları büzülmüş uyluk kemiklerinde;
Başlarının tepesi yaşlanmış duvarların

Cüzzamlı yaprakları gibi hırçın, kudurgan,
Yaralı sevdalarda kurulup oturmuşlar;
İskeletlerini kıçları altında duran
İskemlenin iskeletine aşlanmışlar.

Ayakları raşitik çubuklarda, iyice
Birbirine dolanmış, sabah akşam kenetli;
Pek haşır neşir olmuşlar iskenleleriyle;
Gür güneş ışığının kocamış etlerini

Deldiğini buruşuk derilerinde duyan,
Bakışlarında karların pörsüdüğü camlar,
Pencerelere doğru ilgisiz bakıp duran
Bu yaşlılar kurbağa gibi titreşiyorlar.

İyi kalpli sandalyelerinin kara, kirli
Hasırı ram olmuş kalçalarının açısına;
Yaşlı güneşlerin ruhu kundak bezi gibi
Sarılmış ve buğday tanelerinin usulca

Mayalandığı başak örgülerinde yanıyor:
Hasır iskenlelerin yeşil piyanocuları
Dizleri dişlerinde, eğilmiş yaylanıyor,
Darbuka seslerinde sarkık on parmakları,

Hazin gemici türkülerinin dalgalar gibi
Çalkalanışını, uğultusunu dinliyorlar
Ve üçgen şeklindeki dazlak başları içli
Ezgilerle yalpalayan aşklara gidiyorlar.

— Kıyamet kopar eğer kaldırırsan yerinden...
Bakın geliyorlar işte: kürek kemiklerini
Usulca sergileyip ve pençe yemiş kızgın
Kediler gibi şişik, tüyleri diken diken,

Öfkeli, belirdiler. Bu ne şiddet bu celal!
Kabarmış pantolonları koca kalçalarında,
Alaca duvarlara dazlak kafalarını
Çarparak geliyorlar çarpık ayaklarıyla.

Elbise düğmeleri ıssız koridorların
Dibinden üstünüze dikilmiş gözbebeği
Gibidir, bakınırlar öyle vahşi ve hırçın;
Canakıycılardır görünmeyen elleri.

Dövülmüş bir köpeğin gözlerindeki siyah
Ağuyu damla damla süzer bakışı, ki siz
Bir bakınca, korkunç bir huniye düşmüş gibi
Telaşlanır, dehşete kapılıp terlersiniz.

Ve yine oturmuşlar, iskemlede kışları...
Birileri kandırıp rahatlarını bozmuştu,
Kirli kol yenlerinde elleri, avuçları,
Kimlerdi diye kös kös düşünüyorlar bunu.

Ve sabahın köründen akşama dek o alık
Çeneleri altında bademcik salkımları
Açılma çabasında. Uyku yarı uyanık
Gözkapaklarına koyunca ağırlığını,

Kolları o doğurgan iskemle kollarında;
Düşleri küçük, gerçek, askılı aşkla dolu;
Rahat sandalyelerden, onlardan, oh!, ne güzel
Kenarı işlemeli masacıklar olurdu

Kuzgunkılıçlarında uçan kızböcekleri
Gibi sallıyor onları çenekler boyunca
Virgül polenler tüküren mürekkep çiçekleri;
—Kızıyor organları başak sakallarına.

KIR TANRISININ BAŞI

İçinde öpücükler uyuyan
Görkemli çiçeklerle donanmış,
Yaprakları nakış gibi oyan
Mücevher kutusu, altın bir baş,

Beyaz dişleriyle, Kır Tanrısı
Kırmızı çiçekleri otluyor,
Ağzında şarap ve kan tortusu
Bakıp bakıp gülmekten çatlıyor.

Kaçtı arasından yaprakların,
Yüreğinde korkunç kahkahanın
Ürpertisi, düşünüyor şaşkın
Altın Öpücüğü Ormanın.

DERT Mİ BİZE YÜREĞİM? (BAŞDÖNMESİ)

Dert mi bize yüreğimi, dalga dalga akan kan
Ve ateş ve ölümler ve kudurmuş çılgınlıklar
Cehennem hıçkırıklar düzeni yakıp yıkan
Dert mi bize örenler üstünde esen Rüzgâr;

Dert mi öğ? –Dert olmaz mı, bakıyoruz gülerek,
Sanayiciler, soylular, vekiller, geberin!
Canları cehenneme; tarih, tüze ve erkin!
Kan gerek bizim için. Altın alev! kan gerek!

Fır dönelim korkunç saldırıların içinde!
Savaş ve öğ ve dehşet dört bir yana kol salsın!
Cumhuriyetler, krallar, ordular –yeter be! –
Sönnürgeler, halklar, çanınıza ot tıkansın!

Kardeşimiz; öfkeli, alevli kasırgalar,
Kim uyarır sizleri kardeş bildiklerimiz?
Düşle beslenen dostlar aramıza geliniz,
Çalışmadık, çalışmayız, ey ateş dalgalar!

Avrupa, Asya, Amerika, yerin dibine
Batın. Yürüyoruz öğ dolu, yakıp yıkarak
Köyleri ve kentleri! –Öleceğiz birlikte
Lav kusacak volkanlar! Denizler tutuşacak!

Oy! dostlar! oy! –Yüreğim: "Bizler kardeşiz" diyor:
Uzak dostlar, siyahlar, durmayalım burada
Gidelim! Çabuk! Eyvah! Eski toprak eriyor,
Beni yutup sizlere akıyor dalga dalga.

(Neyse, geçti, benim yine, eski ben.)

Dinle şu nisan gecesi
Yanında akasyaların
Tutkulu özlemine
Yeşil bezelye dalının!

Phoebé'ye doğru, bak,
Saydanılığında buharın,
Dalgalanıyor başı
Sevgili yatırların...

Evler, değirmenlerden
Uzak kaldıkları yer,
Aşk şerbeti istiyor
Bu sevgili Eskiler...

Ne ernişler tansığı,
Ne yıldızlar yüzünden;
Yalnızca yoğun bir sis
Gece ile yükselen.

Yine de bir şeyler var;
—Sicilya ve Almanya,
Hazin olduğı kadar
Sisli solgun havada.

Uzak; köylü kızlardan, kuşlardan, stürülerden,
Çökmüş ne içiyordum bu çalının dibinde?
Fındık fidanlarıyla nasıl da donanmış, gör,
Ilık, yeşil bir öğlen sonu'nun sislerinde.

Bu körpe genç Oise'da ne içebilirim ben,
—Dal sessiz, gök bulutlu, çiçek yok çimenlerde,
Kulübenden uzakta, bu asma kabağından
Ne içeceğim? Biraz terleten altın likör.

Şaşı gözleri gibi bir han tabelasının
Dalmışım, akşam oldu, patlak verdi fırtına,
İndi mavi bir gece üstüne sütunların,
Karanlık indi, ağaçlara, göle, ovaya.

Kayboldu ergen kumsalda suyu ağaçların,
Attı gök buz parçalarını bataak kuytuya,
Altın mı arıyordum, kerevit avcısı mı!
Neden doyası içip kanmamışım o suya!

Mayıs 1872

Bilmediği vadilerde yuvarlanıyor,
Cassis Irmağı. Nice
Kargalar onunla çığırışıp duruyor,
Meleksi sesleriyle:
Rüzgârlar üstüne abanıyor
Çamların devinimiyle.

Yuvarlanıyor her şey, gizemli, hırçın
Eskiçağ kırlarından;
Yüreğinden bahçelerin, burçların
Akıyorlar kıyılara, duyulan
Ölü tutkusudur gezgin şövalyelerin
Ey yel, cana can katan!

Bu geçide sevgiyle bakan yolcu
Daha nice yollar aşar.
Sizler, Tanrının gönderdiği korucu
Sevgili, tatlı kargalar!
Kovun bu kurnaz köyliyi, kuru
Bir dal kırdı, yine kırar.

Mayıs 1872

İlkyaz, sabahın dördü, sürüyor
Yatakta aşkın derin uykusu
Tanla, kutlu akşamın kokusu
Koruda buğulanıyor.

Dülgerler şurada, şu büyük yerde,
Üzerlerinde sadece gömlek,
Hesperus Kızlarının güneşinde
Koşuşturuyorlar bak.

Köpükten çöl içinde, usulca
Tavan kaplaması hazırlıyorlar,
Şenlensin diye kentin görkemi
Yapay gökler altında.

Bir Babil kralının uyrukları
Bunlar, Venüs, bu büyümlü işçiler.
Bırak biraz taçlı Âşıklarını
Sevini bunlara da ver.

Ey Çobanların Ecesi!
İçki sun, bak seni gözlüyorlar,
Akıt dudaklarına bengisu,
Öğlen denizini özliyorlar.

Mayıs 1872

Tüh! terk ediyor mu ne, güneş bu kıyıları?
Kaç, duru tufan! kaç, indi iniyor gölgeler.
Fırtına o iri ve geniş damlalarını
Önce söğütlere, eski saraylara serper.

Siz, su kemerlerinin ve bodur çalıların
Yüzlerce kuzusu, temiz, sarışın erler,
Kaçın! ova, çöller, gök, girdi bak fırtınanın
Kırmızı bohçasına, kızıla kesti her yer!

Kara köpek, sen, yanıcsı savrulan çoban,
Durmayın, bora koptu kopacak, hadi kaçın;
Tatlı sürtü, kükiirtler akıyor yamaçlardan,
Kendinizi kuytu bir yere atmaya bakın.

Tanrım! Bana gelince; ruhum kanatlanıyor,
Kırmızıyla cilalanmış göklerin ardında,
Koşan ve kanatlanan bulutların altında
Raylar gibi uzanan Sologne'lara uçuyor.

Düşman değil kahkahaççeklerine ama,
İşte binlerce yabân tohumunu, kurtları
Sürüklüyor bu sofı, fırtınalı ikindi
Yeni göçler yatağı o eski Avrupa'ya!

Ve işte ay ışığı! şavkıyor fundalıklar
Kara gökyüzü altında, tunç başları
Geçiyor sürüp atlarını, yorgun savaşçılar
Çınlıyor nalların altında çakıl taşları!

Ey Galya! görür müyüm sarı ormanı bir gün
Mavi gözlü zevceyi, kızıl tenli erkeği
Beyaz kuzu Pascal'ı ve izinde onların
Michel ve Christine'i —İsa'yı— sevileri.

I

BÜYÜKLER

Senin dedelerin, nineleriniz,
Büyüklerinizi!
Soğuk terler tenimizi
Örtmüş ay'la, yeşillikle...
Yamandı sert şarabınız!
Yalan dolansız güneşte
Ne gerekir bize? içmek.

BEN. — Barbar ırmaklarda göçmek.

Dedelerin, nineleriniz
Çiftçileriz
Sorgunların dibinde su:
Islak şatonun yöresinde
Kazılmış hendeklerdeki
Akıntıyı bir seyreyle.
İnelim mahzenlerimize
Elma şarabı var, süt var.

BEN. – İnekler ile su içmek.

Dedeleriniz, nineleriniz;
Buyruğunda içecekler,
Buyruğunda tüm dolaplar,
Enfes çaylar, kahveler var
İbriklerde titiyorlar.
–Bak, ikonalar, çiçekler.
Mezarlıktan yeni döndük.

BEN. –Tüm kovaları tüketmek.

II

TİN

Su Perileri, ölümsüz,
İncecik suyu bölünüz.

Ventis, göğün bacısı, coştur
Arınmış dalgayı, koştur.

Yahudileri Norveç'in,
Bana karları söyleyin.

Siz, eski dost sürgünler, siz
Denizlerden söz ediniz.

BEN. — Paydos bu saf içeceklere,
Paydos su çiçeklerine;
Ne destanlar, ne insanlar
Kandırır susuzluğumu.

Taşlamacı, vaftiz kızın,
Beni delirten susuzluk
Obur bir kurtçuğa benzer
Yüreğimi kemirip yer.

III

DOSTLAR

Gidiyor kumsala şarap
Dalgalarla akın akın!
Tepelerden yuvarlanan
Şu vahşi Bitter'e bakın!

Bilge gezginler, yeşil direklerdeki
Absinthe'e ulaşalım...

BEN. – Dostlar, bitsin bu manzara
Bunca ayyaşlık yetmez mi?

Bütün özlemim: erimek
Korkunç kaymağın dibinde,
Gölün suyunda çürümek,
Ağaçların gölgesinde.

IV

GARİBİN DÜŞÜ

Sabretmeyi bilirim ben;
İçebileceğim, sessiz,
Ve öleceğim tasasız
Bir Akşam vardır bekleyen
Birinde eski kentlerin!

Direnmezse acılarımı,
Bir gün altınım olursa,
Kuzeye giderim, ya da
Bağ Kentlerini boylarım?..
—Tatsız düşlerden usandım.

Bir şey var yitip kaybolan!
Dolaşıp da köşe bucak,
Döndüğümde açmayacak
Kapısını o yeşil han,
Güler yüzle hiçbir zaman.

V

SONUÇ

Dişi güvercinler, ürkek, huzursuz,
Geceye dek durmadan koşan avlar,
Köle hayvan ve suda yaşayanlar
Ve ilk kelebekler... hepsi de susuz.

Yok olmak –donanıp serin soluğu!–
Başboş bulutun bittiği yerde,
Tan vaktinin ormana doldurduğu
Bu ıslak, bu nemli menekşelerde?

Bu yeşil, bu yağlı, akça
Bohçaya benzer kelleyi,
Buğular tüten bu beyni,
Satır kesip atmadıkça,

(Ki alı! Bir gün gelip aşka,
Burnu, ağzı, kulağını
Karnını, ayaklarını
Kendi kesebilse keşke!)

Her neyse; inanın bana,
Koparılmaz ise başı,
Gırtlığına çakıl taşı,
Alev dolmazsa karnına,

İşi gücü yalan dolan,
Sevimsiz, hain kalacak,
Aldatıyor, aldatacak
Bu çocuk, budala hayvan,

Monts-Rocheux kedisi gibi
Kokutsa da tüm dünyayı
Esirgemesinler Tanrım!
Ardından birkaç duayı!

I

Çocuk gözyaşlarının tuzu gibi saydam su,
Tensel beyazlıklardan güneşe saldırı var;
Bir zamanlar savaşçı kızların savunduğu
Surların eteğinde sancak olmuş zambaklar.

Eğlenen melekler mi? – Yoo... altın su koşuyor,
Oynatıp kara, ağır, körpe ot kollarını.
Cibinliği mavi Gök, donuk bakışlarını
Tepelere dikmiş O, "perdeyi çekin" diyor.

II

Nemli dördüil yayıyor duru kıvrımlarını!
Altın odalı suyun hazır yatağı, yeri.
Küçük kızların yeşil ve soluk giysileri
Söğütlerdir dizginsiz kuşların sıçradığı.

Aceleci bir öğlen, gökyüzü gri, yanıyor
Su Nergisi —evliliğin!— daha temiz altından,
Gözkapağı gibi sıcak, donuk aynasından
Bakıp pembe, sevimli Küreyi kısıkanıyor.

III

Ötede, emeğin iplik iplik yağdığı yerde
Çiçekleri ezerek dimdik duruyor Bayan,
Açmış güneşliğini, pek de keyifli o an,
Çocukları okuyor, çiçekli, yeşil kırd

Pembe ciltli, yaldızlı kitaplarım, ne hoş!
Derken, biri, melekler gibi uzaklaşıyor,
Kayboluyor yollarda, tepeleri aşıyor,
Boşa zahmet, ardından ne kadar koşarsan koş!

IV

Otların körpe, kalın kolları, eski günler!
Her şey; nisan gecesi kutsal yatağa vuran,
Terk edilmiş ışıklar kıyıları dolduran,
Çirkefleri üreten ağustosa küskünler!

Ağlıyor kemerlerin altında, neye yarar!
Kavak yeli, tek soluğu ve tek esintisi;
Bir de suların yansımasız, gri örtüsü,
Ve bir kayık, dipleri tarayan bir ihtiyar.

Donuk, üzgün bakışlı suların oyuncağı
Ey devinimsiz kayık, yazık, kollarını kısa!
Dost mavi, ya da hüznün veren sarı "gel" dese
Gelemem, devşiremem artık hiçbir çiçeği.

Ey saçılan tohumlar kanat vuruşlarıyla!
Kamışların gülleri, nicedir kemirilmiş!
Yüzemiyor kayığını, zincirleri çekilmiş
Kıyısız sulardaki bilmem hangi batağa?

Oda, koyu ve donuk mavi göğ  bakıyor;
İçinde tıklım tıklım sandıklar,  ekmeceler!
Cinlerin çenesini attıran mor  i ekler
Dı ardaki duvardan salkım saçak akıyor.

Anla ıldı, cinlerin ünlü dalaveresi,
Düzensizlik, boş yere yapılan bu giderler!
Bu dut tahtalarını, bir Afrika perisi,
Bu sa  filelerini getirmiş birer birer.

Sa dıcı... s tanası... kimler gelmiyor artık
Dolaplarda, ı ı ın altında bekliyorlar.
Hani yeni evliler nerde, ortalıkta yok?
Hiç de hoş değil, ama yapacak başka ne var.

Koca ortalıkta yok, rüzgâr ayartmış onu,
Ama işte, hınzır, kötü cinleri suların
Girip dolduruyor yüklüğün kürelerini,
Geziyorlar yatağında yeni evlilerin.

Yetiştii oh çok şükür! balayı, tatlı gece,
Bağlayacak, devşirip mutlu gülüşlerini,
Bakır bantlarla göğün gözlerini gizlice,
Gösterirken maskara bir fare dişlerini.

Akşam duadan sonra, barut alevi gibi
Solgun, hafif bir ışık aydınlatmazsa eğer,
Ey Beytlehem'in kutsal, aşk melekleri sizler,
Okşayın camlarının alaca mavisini!

27 Haziran 1872

Bir yaz günü

Akça dallarında ıhlamurların
Ölüyor av borusunun boğuk sesi,
Ve Frenk üzümeleri arasından
Göksel şarkılar yükseliyor.
Gülsün artık damarlarımızda kan,
Bak bağlar bekliyor bağbozumunu
Gökyüzü bir melek kadar güzel,
Lacivertle dalga kudas ayinindeler.
Çıkıyorum sokağa. Işık vurursa beni
Bitkin, yığılımı köpük üstüne.

Bekleyiş... sıkıntı... Boşvereceğim
İstedğim yalnızca: bu acıklı yaz
Koşsun beni hurda arabasına.
Ve seninle daha da çok, ey Doğa
—Yalnızlığı, hiçliğinizi azaltıp—
Ölüyorum —ne gariptir!— Çobanlar
Şu yalan dünyada ölecek yerde.

Beni toprağa mevsimler karmalı.
Doğa, kendimi sana sunuyorum,
Açlığım, susuzluğumla;
Lütfen doyur, suya kandır.
Umurumda değil hiçbir şey;
Ha evde gülmüşüm, ha güneşte,
Hiçbir şeye gülmek istemiyorum:
Bırakın, bu mutsuzluğum özgür olsun.

Mayıs 1872

Bulundu yeniden
Sonsuzluk birden.
Denizdir giden
Güneşle birlik.

Koruyucu ruh,
Bomboş gecenin,
Şu yanan günün
Sesine katıl.

Seçim meçimmiş,
Dayanışma, falan,
Boş ver bunları
Haydi havalan.

Kurtuluş sizdedir
Atlas yüklü kor,
Bıkmak bilmeden
Görev coşuyor.

Yok orada umut,
Kurtuluş bir tek;
Bekle bilimi,
Ceza gelecek.

Bulundu yeniden
Sonsuzluk birden.
Denizdir giden
Güneşle birlik.

Mayıs 1872

Başboş, deli gençlik
Kula köleye dönen,
Ömür harcanıp gitti
Adanı olalım derken.

Oy! gelsin, o gün gelsin
Yürekler sevdalansın!

Dedim kendi kendime:
Tut, kayıplara karış,
Yetin bulduğun ile
Büyük kıvançlar umma.

Kim durduracak seni,
Auguste zaten emekli.

Sabrederek bekledim,
Unutulmaz o günler;
Göklere çekip gitti
Korkular ve hüznünler.

Oldu kara bir yara
Susuzluk damarımda.

Kirli, pis sineklerin
Yaban uğultusunda,
Günnükle, karamukla
Serpilip çiçeklenmiş

Doğada yitip gitmiş
Bir çayır gibi tıpkı.

Oy! yalnız Notre-Dame'ı
Gören zavallı ruhun
Binlerce dullukları
Terk edilmişlikleri!

Kulak verir mi bana,
Sesime, Meryem Ana?

Kula köleye dönen
Başboş, deli gençlik,
Ömür harcanıp gitti
Adamı olalım derken.

Oy! gelsin, o gün gelsin,
Yürekler sevdalansın!

Mayıs 1872

Régent Bulvarı

Sevinli Jüpiter sarayına dek
Horozibiği sahanlıkları.
– Biliyorum Sensin, Sahra Mavini
Getirip katan bu yerlere, tek tek!

Onların da oyun alanları var
Gül, güneşin çamı, sarmaşık gibi;
Karşıdaki küçük dulun kafesi.
Şunlar hangi
Kuş sürüleridir! iaio, iaio!

–Eski tutkular var, evler var durgun!
Köşkü, aşkla çıldırmış Deli kızın.
Ve dalları var gülağaçlarının,
Juliette'in loş ve basık balkonu.

–Juliette denince, o tren istasyonu,
Dibinde binlerce mavi iblisin
Dans ettiği bir bahçe gibi tepenin
Ortasındaki Henriette gelir akla.

İrlandalı Kız'ın cenet yelinde
Gitar çalıp şakıdığı yeşil ova,
Güyan vari yemek salonu sonra,
Çocukların, duvarların gevezeliği.

Ve sen, gıguk kuşunun penceresi
Güneş altında uyuklayan şimşirin
Ve salyangozların zehrini anımsatan!

Sonra?

Her şey güzel! çok, çok güzel! Susalım.

Ne devinim, ne tecim var bulvarda,
Susmuş her tür acıklı gülünç oyun,
Sonsuz sahnelerde seni tanıyor
Ve sessizce sana tapınıyorum.

Temmuz 1872

Çengi midir, nedir?.. İlk mavisinde sabahın
Düşer mi ölü çiçekler gibi darmadağın...

Duruyor önünde, ışığa gömülmüş kentin
Soluduğu aydınlık, görkemli düzlüklerin!

Her şey güzel! çok güzel! güzel olması gerek
—Balıkçı kız ve şarkısı için böylesi gerek,

Böylesi gerek çünkü hâlâ inanıyorlar,
Denizde gece törenleri var sanıyorlar!

Temmuz 1872

EY MEVSİMLER, ŞATOLAR (MUTLULUK)

Ey mevsimler, şatolar
Hatasız hangi ruh var?

Ey mevsimler, şatolar,

İnceledim uzun uzun
Büyüsiñiñ mutluluğun.

Selam ona, sesi her an
Gelir Galya horozundan.

Arzudan, özlemden uzak
Ömrüm mutluluğā tutsak.

Bu büyü ruhu, bedeni
Aldı, güçsüz koydu beni.

Bitmeli mi söziim artık?
Böyle istiyor mutluluk!

Ey mevsimler, şatolar!

Seslerden bir ses
Bir ses meleksi,
—Benden söz edip—
Sertçe diyor ki:

Bin sorun var ya
Dal budak salan;
Esriklik, çılgınlık,
Ötesi yalan;

Şu dönüşe bak sen;
Kıvançlı, yalın:
Su'dur, bitkidir
Ve yakınların!

Ve o ses, görünen,
Kıvançlı, yalın
Bir şarkı tutturdu...
—Ben de katıldım.—

Şu dönüşe bak sen
Kıvançlı, yalın
Su'dur, bitkidir
Ve yakınların!.. v.b.g.

Ses konuşuyor
—Melek mi melek—
Sert bir edayla
Benden söz ediyor.

Şarkıya geçiyor
Kardeşçe, sıcak,
Almancaya çalan
Bir şiveyle bak.

Dünya bir çirkeftir
Unutma bunu!
Yansın ateşlere
At mutluluğu.

Yaşamın ne aydın
Ey güzel şato!
Hangi çağdan ki
Abimizin hali?
Tam prens gibi! v.b.g.

Sesler, bacılarım!
Bu da benim şarkım,
İstemem kimseyi
Kuşatın beni
Edepli ulu
Görkemler ile... v.b.g.

Haziran 1872

Açlığım bu, Anne, Anne
Senin eşeğinde kaçan.

Damağımdaki tek *tat*, bak
Yalnızca taş, yalnız toprak.
Lup! lup! lup! Yutalım hava,
Yiyelim demir, kömür, kaya.

Dönün, dönün açlıklarımı. Kenirin
Ezgilerin çimenini!
İçinize, kahrkaha çiçeklerinin
Çekin kıvançlı zehrini;

Yeyin, bunlar bir yoksulun kıldığı çakıl taşları.
Tufanların oğulları, kardeşleri,
Eski kilise taşları bunlar,
Gri vadilere yatmış somunlar!

Açlıklarımı, son ucundayız karanlığın
Ufuk çanlarını çalıyor
—Yine tuttu midemin ağrıları.
Kazınıyor.

İşte göründü yapraklar!
Olgun meyvelere gidiyorum.
Gözüm yerde, sürüp saban izini
Yemlikler, menekşeler devşiriyorunı.

Açlığımı bu, Anne, Anne!
Senin eşeğinde kaçan.

Ağustos 1872

Arabalar gümüş ve bakır –
Pruvalar çelik ve gümüş –
Dövüyor köpüğü, –
Kaldırıyor katmanlarını böğürtlenlerin.

Fundalığın akıntıları
Çekilen denizin sonsuz teker izleri,
Akıyor çemberler çizip doğruya doğru,
Ormanın direklerine doğru, –
Açısına ışık burgaçları çarpmış
Dalgakıranın yan yüzlerine doğru.

Irmağın çavlanları, çavlanların yamacında titreşim,
Bodoslamada girdap,
Çavlanın ivedi gücü,
Akıntının o kısa baş döndüren tutkusu
Götürüyor görülmedik, duyulmadık ışıklarla
Ve kimyasal yenilikle
Götürüyor
Vadinin ve strom'un* girdaplarıyla çevrilmiş
Yolcuları.

Dünyayı ele geçirecek onlar,
Arıyorlar kendi kimyasal servetlerini,
Spor ve rahat da yolculuk ediyor onlarla;
Bu gemide birlikte götürüyorlar
Eğitimini soyların, sınıfların, hayvanların,
Dinlenişi ve baş dönmelerini
Götürüyorlar birlikte

(*) Strom: Almanca, ırmağ, sel, akıntı ve dalga anlamlarına geliyor.

Tufan ışığında,
İncelemelerle geçen o çetin akşamlara.
Çünkü aygıtlar arasında, kan, çiçekler, ateş
Ve takılar arasındaki söyleşi
Ve bu kaçak teknedeki sabırsız hesaplar
Gösteriyor bize
—Devingen su yolunun ötesinde

Bir su bendi gibi yuvarlanan
Ve sürekli aydınlanan devce inceleme stokları var;
Onlar ki ağına düşmüş uyumlu bir coşkunun
Ve buluş yığılmasının.

Hava umulmadık bir anda bozulunca zaman zaman
Soyutlanıyor gemide iki genç
—İlkel yabanlık yüzünden mi o hep cezasız

kalan?—

Şarkılar söylüyor ve gözcülük yapıyor onlar.

AŞKIN ÇÖLLERİ

(Parçalar)

Yaşanı şurda burda gelişmiş, annesiz, yurtsuz, bilinen her şeye karşı kayıtsız, daha önceki acımacak pek çok genç gibi her tür aktörel güçten kaçan bir delikanlının. çok genç bir erkeğin yazılarıdır bunlar. Öylesine sıkılmıştı. öylesine karışık bir ruh halindeydi. Bu yüzden işi gücü hep, korkunç ve kaçınılmaz bir edep'e gelir gibi. ölüme gelmek oldu. Kadınları sevmediği için, —kanlı canlıydı oysa!— ruhu, yüreği ve bütün gücü acayip ve acıklı yanlışlar içinde eğitildi. Ona yataklarında ya da sokaklarda gelen aşağıdaki düşlerden —aşklar!— tatlı dinsel gözlemler ortaya çıkabilir belki. Muhammed'e inananların —yürekli ve stinnetli insanların— efsanedeki yıllarca süren uykularını anımsayın. Ama, endişeli bir güce sahip bu garip acı, hepimizin arasında yolunu yitirmiş olan ve adeta ölümü isteyen bu Ruh şu an ciddi avantajlarla karşı karşıya gelip saygınlık kazanacak.

Kent'te gördüğüm ve konuştuğum ve benimle konuşan Kadın.

Işıksız bir odadaydım. Odamda olduğumu söylediler. Yatağımdaydı, benimdi tümüyle, ışıksız! Çok heyecanlandım, çok heyecanlandım çünkü ailemle birlikte kalıyordum. Bir korkudur aldı beni. Yırtık pırtık giysiler içindeydim, ben. Kibarlar alemindendi o, kendini vermeyi bilen; gitmesi gerekiyormuş! Tarifsiz bir acı duydum: kucaklayıp yatağın dışına yıvarladım. Hemen hemen çıplaktı. Çok çelimsiz olduğumdan üstüne düştüm ve onunla birlikte sürüklendim halılar arasında, ışıksız! Bizinkilerin lambaları art arda, kırmızı ışıklarla yanıyordu yandaki odalarda. Kadın gözden kayboldu o zaman. Tanrının istemediğinden de çok gözyaşı döktünü.

Sonsuz kente çıktım. Ey yorgunluk! Sağır gecede ve mutluluktan fıırarda boğulmuş. Dünyayı kar altında soluksuz bırakmak isteyen o kış gecelerinden biriydi sanki. Haykırıp "nerelerde o kadın?" diye sorduğum dostlar doğruyu söylemiyordu. Onun geçtiği yere bakan pencerelerin önünde ydım her akşam: kefenli bir bahçede koşuyordum. İtiler beni. Sonsuz gözyaşları döktüm bütün bunlara. Sonunda toz dolu bir yere indim ve çatılar üzerine oturdum. Ve bu geceyle tükenmeye bıraktım bütün gözyaşlarını gövdemin. —Yine de yıkılmışlığımı hiç terk etmedi beni.

Anladım ki günlük yaşamımı sürdürtüyordu o; ve iyiliğin aynı yere dönmesi bir yıldızın dönmesinden daha uzun zaman alıyor. Dönmedi ve dönmeyecek odama gelmiş olan o Tapılası Kadın, —hiç ummadığım bir şey. Gerçek, bu kez, dünyanın bütün çocuklarından daha fazla ağladım.

II

Kuşkusuz, aynı köy. Ailemizin aynı köy evi: kapı aynalıklarına çoban öyküleri, silahlar ve aslanlar resmedilmiş aynı salon. Akşam yemekleri mumlar, şaraplar ve antika talita işlemeler bulunan bir salonda yeniyor: Yemek masası çok büyük. Hizmetçiler! anımsayabildiğim kadarıyla bir hayli fazlaydılar. – Eski gençlik arkadaşlarımdan biri de vardı orada, rahipti ve rahip kıyafetindeydi; şimdi: daha özgür olmak için. Odasını anımsıyorum, erguvan renginde, pencereleri sarı kâğıtlı; kitaplarını anımsıyorum, gizli, okyanusta ıslanmış.

Bu sonsuz köy evinde terk edilmişim, ben: mutfakta kitap okuyan, giysilerini salon sohbetleri sırasında konukların önünde kurutan; sabah sütünün ve geçen yüzyıl gecesinin mırıltısıyla ölümüne heyecanlı.

Karanlık bir odadaydım: ne yapıyordum? Yanıma bir hizmetçi geldi deyim yerindeyse küçük bir köpekti: güzel olmasma karşın, bana karşı annece, tarifsiz derecede soyluydu: katıksız, tanınmış, tümüyle çekici' Kolumu çimdikledi.

Artık yüzünü bile iyi anımsamıyorum. Derisini iki parmağında yıvarladığını kolumu; ağzının umutsuz bir dalga gibi yakaladığı ve sonsuzca kazıp bir şeyler çıkaran ağzını anımsatmak için değildi bu yapılan. Karanlık bir köşede içinde minderler ve yelken bezi bulunan büyük bir sepete devirdim onu. Beyaz dantelalı uzun donundan başka bir şey anımsamıyorum.

Sonra, ey umutsuzluk! İnce duvar ağaçların gölgesine dönüştü ve ben gecenin sevdalı hüznü altına yığıldım.

ILLUMINATIONS*

(Les Illuminations)

(*) Kitabın adı İngilizce. Rimbaud bu düzyazı şiirleri Londra'da yazdı. Sözcük kapı aynalığındaki süsler, süslemeler, duvardaki freskler gibi anlamlara geliyor. Fransızca'da Les Illuminations'un anlamı ise: Pırılılar.

Biter bitmez Tufan düşün'ü,

Durdu evliyaotlarında ve devinen çançiçeklerinde bir tavşan ve örümcek ağının arasından dua etti ebemkuşağına.

Değerli taşlar gizleniyordu, —çiçekler bakıyordu oy!

Kirli ana caddede kasap tezgâhları kuruldu ve çekildi kayıklar gravürlerdeki gibi kat kat resmedilmiş denize doğru.

Mavi Sakal'ın evinde, akı kan, —mezbahalarda,— Tanrı mührünün pencereleri soldurduğu sirklerde. Kan ve süt aktılar.

Kunduzlar ev yaptılar. Tüttü çayevlerinde "mazagranlar"

Camlarından hâlâ sular akan büyük evde, yaşlı çocuklar baktı görkemli imgelere.

Bir kapı çarptı, —ve köy alanında çocuk, göz kamaştıran sağanakta, çevirdi tüm kulelerin rüzgâr gülleriyle dolu kollarını.

Bayan xxx bir piyano yerleştirdi Alplere. Katedralin yüz binlerce sunağında kutsandı ayin ve kudas törenleri.

Kervanlar kalktı. Buzlu gece kaosunda kutbun, kuruldu Splendide Otel.

O zamandan beri Ay, duydu kekik çöllerinde uluyan çakalları, —meyve bahçelerinde mırıldanan tahta ayakkabılı çoban türkülerini. Sonra, tomurcuğa durmuş mor ulu ağaçta Eucharis, bu ilkyazdı dedi bana.

—Kayna, göl; —köpük, yuvarlan köprünün ve ağaçların üstünde; —kara çarşaf ve orglar, —şimşekler, gök gürültüsü, —yükselin ve yuvarlanın; —Sular ve acılar, yükselin ve yükseltin Tufanları.

Çünkü dindiğinden beri tufanlar, —oy gömülen değerli taşlar, oy açılmış çiçekler! —bir sıkıntıdır gider! ve o, Ece, çömlekte ateşi harlayan Büyücü Kadını, hiç anlatır mı bize, yalnız kendi bildiği, bilmediğimiz şeyi.

I

Bu put, kara gözler ve sarı kıl, anasız babasız, odsuz ocaksız, Meksika ve Felemenk masallarından soylu; vahşi gök, vahşi kırlar yurtluğu, koşuyor, gemisiz dalgaların insafsızca Yunan, Slav ve Kelt adları taktığı kıyılarda.

Sınırında ormanın –çınlıyor, patlıyor, ışıyor düş çiçekler, –portakal dudaklı kız bacak bacak üstüne atmış çayırlardan kaynayan duru tufanda, ebenıkuşaklarının, bitkilerin, denizin gölgeleyip arasından geçtiği, giydirip kuşattığı çıplaklıkta.

Denize komşu taraçalarda fır dönen bayanlar; çocuksu ve devce, buzu çözülmüş korular ve bahçeciklerin yağlı toprağındaki takı, bakır yeşili köpükte görkemle kara –genç anneler ve bakışları haç yolculuklarıyla dolu büyük rahibeler, sultanlar, hükümdar yürütişli, hükümdar giysili eceler, küçük yabancı kızlar, usul usul acı çeken mutsuzlar.

Vakit "tatlı beden"in, "tatlı yüreğin" vakti, sıkıntı bitmiyor ki!

II

O bu, küçük ölü kız, gül fidanlarının ardında. –İniyor peronu ölüp gitmiş genç anne –Amcoğlunun arabası haykırıyor kumsalda– Küçük Kardeş (Hindistan’da kendisi) orada, batan güneşin önünde, karanfiller çayırında. –Şebboylu tabyaya dimdik gömülen yaşlılar.

Altın yaprakların arioğulu kuşatmış evini generalin. Güneydeler –Kırmızı yolun üstündeki han bomboş. Şato satlık; panjurları sökülmüş. –Kilisenin anahtarını papaz götürmüş olmalı. –Parkın yöresindeki bekçi kulübeleri boş. Tarabalar çok yüksek, ağaçların hışırdayan dorukları görülüyor sadece. İçerde bir şey yok zaten.

Yükseliyor çayırlar rüzgâr gülleri kopmuş küçük köylere. Sulama havuzunun kapağı açık kalmış. Ey haçlı tepeler, çölün değirmenleri, adalar, değirmen taşları.

Büyülü çiçekler vızıldıyordu. Beşik gibi sallıyordu onu yamaçlar. Masalsı bir incelikteki hayvanlar dolaşıyordu. Sıcak göz yaşlarının sonsuzluğundan yapılmış enginde yığılıyordu bulutlar.

III

Ormanda bir kuş var, cıvıltısı durdurur sizi, allaştırır yüzünüzü.

Bir saat var çalmayan.

Bir su birikintisi var beyaz hayvanların yuva yaptığı.

İnen bir kilise ve çıkan bir göl var.

Küçük bir araba var ormanda terk edilmiş ya da, kordelalarla süslü, inen doludizgin keçiyolunu.

Giysili küçük tiyatrocular var, ormanın kıyısındaki yolda.

Ve aç ve susuz olduğunuz an, biri var sizi avlayan.

IV

Taraçanın üstünde dua eden ermişim, –Filistin denizine doğru otlayan uysal hayvanlar gibiyim.

Bilginim karanlık koltuktaki. Sığıyor dallar ve yağmur kitaplığın penceresine.

Yayasıymı büyük yolun; bodur ormanlardan geçen bentlerin uğultusu adımlarımda. Bakıp duruyorum batan güneşin üzgün, altın arınmışlığına.

Yüksek denize uzanan dalgakıranın üstünde, terk edilmiş çocuk bendim ve o küçük uşaktım alnı güneşe değen ağaçlı yolu izleyen.

Dağ yolları taşlı. Tepeler katırtırnaklarıyla kaplı. Dal kıpırdanıyor. Kuşlar ve kaynaklar ne kadar uzak! Yürüyorum, belki de dünyanın sonundayım.

Kiralasınlar bana, çizgileri çimentodan, kabartma, bu kireçle badanalanmış mezarı –yeraltında, uzaklardaki.

Dirseklerim masada oturuyorum, güir bir ışıkla lamba ısıtıyor aptalca sevdiğim günceleri, bu ilgisiz kitapları. –

Yeraltı salonumun üstünde, sonsuz bir uzaklıkta kurulmuş evler, sisler yoğunlaşıyor. Çamur kırmızı, belki de kara. Canavar kent, sonsuz gece!

Az yukarda lağımalar. Yanlarda yer kürenin dolgun iç çeperleri. Belki de gök uçurumları, ateş kuyuları. Belki burda, bu düzlemde buluşuyor aylar ve kuyruklu yıldızlar, denizler ve masallar.

Safir, maden küreler düşlüyorum acı saatlerinde. Sessizliğin
ustasıyım. Şu görünen küçük ışık neden sararıp solsun tonozun
köşesinde?

Ahlışılmış bir görkemi s rd rt p durmaktan bıkmıştı bir Hükümdar. Olağanüstü sevdâ devrimleri düşlüyor ve bu düşlerini de Tanrı'ya ve s se tapmaktan başka Şey bilmeyen kadınlarıyla gerçekleştiremeyeceğini görüyordu. Gerçeği, gerçek arzuyu,  zli d yumu yaşamak istiyordu Hükümdar. Günah olsun olmasın, istiyordu bunu. Üstelik buyruğunda bir hayli asker vardı.

DüŐüp kalktığı bütün kadınları öldürttü. Nasıl da talan oldu o güzellik bahçesi! Kılıç altında can verirken Ő kranla andılar onun adını. Yenilerini istemedi. –Yine de kadınlar ortaya  ıktı.

Av dönüşü ya da eğlencelerden sonra yanında kim varsa öldürdü. –Kimse de ayrılmağı yanından.

Değerli hayvanları zevk için boğazladı. Sarayları yaktırdı. Üzerlerine y rt y p dilim dilim doğradı insanları.

– Bitip tükenmek bilmedi kalabalık, altın çatılar, güzel hayvanlar.

Kendinden geçebilir mi yakıp yıkarak, vahŐetle gen leŐebilir mi insan? Halktan  ıt  ıkmağı. Destekleyen de olmağı.

Bir akşam gururla, atını dörtnala sürüyordu. KarŐısına bir Cin  ıktı, anlatılamaz, hatta sözcüklere sığmaz bir güzellikteydi. Yüzünde, edasında, çok değişik, karmaşık bir sevdanın olağanüstü, hatta dayanılmaz bir mutluluğun muŐtususu vardı! H k mdarla Cin sanırım tam sağlık içinde yok olup gittiler. Nasıl  lmezlerdi ki? Birlikteydiler ya,  ld ler.

Sarayında öldü o Hükümdar, belli bir yaşa gelince. Hükümdar Cin'di. Cin de Hükümdar.

Tutkumuz bilge müzikten yoksun.

Sevimli, güçlü soytarılardır onlar. Niceleri dünyalarımıza girdi. Öyle, parlak yetilerini, bilinçlerinize değgin deneyimlerini bile kullanmaya pek çalışmadan, gereksinin duymadan. Ne olgun insanlardır onlar! Gözleri yaz gecesine benzer, alık, kırmızı, kara, üç renk, altın yıldızlar çakılmış çelik; yüzler çarpık, kurşuni, soluk, yangından kalma sesler çılgın gültüslü, kısık! Vahşice yürüyorlar eskimiş giysileriyle! –Gençler de var içlerinde; nasıl da gözlerini dikmişler Kerubi'ye? Sesleri korkunç, tehlikeli; coşkun pınarları var. İğrenç bir lüks içinde onları kente geriden gönderiyorlar.

Ey öfkeli asık yüz ve onun acı Cenneti! Ne fakirlerinize benzer ne de başka sahne soytarılarına bunlar. Kötü bir rüyadan arta kalan bir tatla, yanık türküler söyler, çalarlar, uğruların, yarıtanrıların içli öykülerini oynarlar tarihin ve dinlerin ötesinden gelen bir tinsellikle. Çinliler, Hotantolar, Çingeneler, şapşallar, sırtlanlar, Moloch'lar, yaşlı bunaklar ve uğursuz iblisleriyle, bu gösteride onlar, halk oyunlarını, ortaoyunlarını, annelerin olduğu kadar, hayvanların sevgilerini de sergiler. En yeni oyunları, sevda türkülerini de kendi yorumlarıyla dile getirebilirler. Usta hokkabazlardır, yerleri de, kişilikleri de değiştirirler, manyetik güldürü sanatına sahipler. Gözler alev alev yanar, kan şarkı söyler, kemikler genişler, gözyaşları ve kırmızı telcikler oluk oluk akar. Güldürürler ya da dehşet saçarlar ve oyunlarının izleri ya bir dakika sürer, ya da aylar boyunca.

Bu yabancı oyunun anahtarı yalnız bende var.

Pan'ın güzelim oğlu! Çiçekler ve salkımlarla taçlı alnının yöresinde gözlerin, değerli küreler, dönüp duruyor. Şarap tortusu bulaşık avurtların çöküyor. Işıldıyor dişlerin. Göğsün benziyor kitara'ya, sarışın kollarında çalgı sesleri. Çarpıyor yüreğin çifte cinsin uyuduğu karında. Gezin geceleyin oynatıp tatlı tatlı, o kalçanı, bu kalçanı ve şu sol bacağı.

Kar önünde boylu boslu bir güzel Varlık. Ölü uğultular ve sağır müzik çemberleri yükseltiyor, genişletip titretiyor o canını bedeni, tıpkı bir görüntü gibi; şarap rengi kara yaralar açılıyor güzelim tenlerde. İşliklerin üstünde, Görüntünün yöresinde yaşamın öz renkleri koyulaşüyor ve dans edip belirginleşiyor sonra. Titreşimler yükseliyor, çınlıyor ve bu izlenimlerle çılgına dönmüş tat, dünyanın, bizden uzak güzellik anamıza mızrak mızrak attığı ölümcül ışıklarla ve boğuk müziklerle, —bir gidip bir geliyor.

Ey küllü yüz, kıl levhası, kristal kollar! bu güzelim havada, ağaçlar arasında, üstüne çullanmak zorunda kaldığını şarap bardağı!

(*) İngilizce Güzel Varlık.

I

Ey kutsal ülkenin koca yolları, tapınağın taraçaları! Ne oldu bana Atatözlerini açıklayan brahman? O zamanlardan, oradan, görüyorum yaşlıları yine de! Anımsıyorum gümüş ve güneş saatleri ırmaklara doğru, kırım omzumdaki elini ve okşayışlarınızı biberli ovalarda ayakta. – Lâl güvercinlerin kanatlanışı düşüncemin yöresinde gürlüyor. – Sürgün olduğum bu yerde bir sahnem oldu ki orada oynanır tüm yazınların acıklı başyapıtları. Duyulmadık zenginlikler gösterirdim sizlere. Bulduğunuz hazinelerin öyküsünü gözlemliyorum. Görüyorum sonrayı. Bilgeliğim çalkantı kadar horlanmış. Nedir ki benim hiçliğim, sizi bekleyen uyuşukluk yanında?

II

Bir mucidimi benden öncekilerden çok daha başka değerde; hatta bir müzisyenimi, aşkın anahtarı gibi bir şeyi bulan. Şimdi, beyefendisiyini göğü sade kekre bir kırın, duygulanmak istiyorum düşünüp anısını dilenci çocukluğun, çıraklığın ya da tahta ayakkabılarla gelişin, kalem kavgalarının, beş ya da altı dulluğun ve güçlü başını engel olduğu için dost uğultulara erişemediğimi şu ya da bu balayı gecelerinin. Eski göksel kıvanç payımından yakındığımı yok: bu sade havası kekre kırın harıl harıl işliyor acımasız kuşkuculuğumu. Ama zaten bu kuşkuculuk artık işe yaramayacağından ve kendimi yeni bir kargaşaya adadığımı içindir, —bekliyorum betterin beteri bir deli olmayı.

III

Bir ambarda tanıdım dünyayı, on iki yaşında kapatıldığını;
sergiledim insanlık güldürüsünü. Tarihi bir şaraphanede öğrendim.
Rastladım tüm kadınlarına eski ressamların, bir Kuzey kentindeki şu ya
da bu törende. Eski bir çarşısında Paris'ini bana eski bilimler öğretili.
Yanı yöresi Doğu görkemli bir evde tamamladım sonsuz yapıtımı ve
ünlü köşeme çekildim. Kanımı mayaladım. Görev bitti. Bunu
düşünmeye gerek bile yok. Artık tanı tamına mezar-ötesiindenim ve
görevler yok...

Görüldü yeteriyle. Görüntü var oldu bütün hallerde.

Edinildi yeteriyle. Kentlerin uğultuları, akşam ve güneşte ve her zaman.

Tanıldı yeteriyle. Yaşamın durakları. –Ey Uğultular ve Görüntüler!

Gidiş yeni şefkat ve yeni gürültünün içinde.

Güzel bir sabah, tatlı mı tatlı bir halkın içinde, onurlu bir erkekle bir kadın bağıyordu genel alanda: "Dostlarım, ece olsun istiyorum bu kadın!" "Ece olmak istiyorum!" Gülüyordu ve titriyordu kadın. Ermiş, sınavdan geçmiş dostlara sesleniyordu adam. Karşılıklı kendilerinden geçiyorlardı.

Ve, lâl rengi duvar kâğıtlarının evler üstünde yükseldiği bütün bir sabah ve palmiye bahçelerinin kıyısında yürüdükleri bir öğlen sonrası gerçekten kral oldular.

Parmağının bir vuruşu davula, boşaltıyor tını sesleri ve yeni uyunu başlıyor.

Attığın bir adım ayağa kalkışıdır yeni insanların ve düşmeleri yola.

Başın çevriliyor: yeni sevi! Başın çevriliyor, —yeni sevi!

"Değiştir nasiplerimizi, acıları ele, zamandan başlayarak" diye sesleniyor bu çocuklar şarkılarla sana. "Yükselt nerede olursa olsun talihlerimizin ve dileklerimizin tözünü" diye yalvarıyorlar sana.

Ezelden çıkıp geldin, her yere gideceksin.

Ey *benim* İyim! Ey *benim* Güzelim! Yalpalamadan yürüttüğüm acımasız bandomızika *ezgisi*! Görkemli işkence çarkı! Hurra, duyulmadık yapıt ve anlı şanlı beden, ilk kez! Çocukların gülüşleriyle başladı, bitecek onlarla bu. Kalacak bütün damarlarımızda bu ağı, dönerken bandomızika *ezgisi*, eski uyumsuzluğa kavuştuğumuzda bile. Ey şimdi bu işkenceleri hak eden bizler! Getirelim özlemle yan yana, yaratılmış bedenimiz ve ruhumuza verilmiş o insanüstü sözleri: o sözleri, o çılgınlığı. İncelik, bilim, şiddet! Söz verildi bize iyilik ve kötülük ağacının karanlığa gömüleceği, zorba dürtüslüklerin sürüleceği, arınmış sevimizi alıp getirelim diye. Bazı iğrenmelerle başladı bu ve bitiyor, —emanet edemeden bizi o sonsuzluğa hemen,— bitiyor kokular bozgunuyla bu.

Çocukların gülüşü, kölelerin suskunluğu, erdenlerin sertliği, buradaki biçimler ve nesnelerin ürpertisi, kutlu olsun anısıyla bu uyanışın. Hoyratça başlamıştı bu, alev ve buz meleklerle bitiyor işte.

Küçük esriklik uyanışı, kutsal! bize ödül verdiğin maske karşılığında ancak. Onaylıyoruz seni, yöntem! Dün, biz yaştan her birine ün ve şan verdin, unutmuyoruz. İncancımız var ağuya. Ömrümüzü tümüyle verebiliriz her gün.

İşte CANAKIYICILARIN vakti.

Şaşkın dört gözümüz için tek bir kara ormana, —iki sadık çocuk için kumsala, —aydın sevgimiz için müzikli bir eve dönüştüğünde dünya, —bulacağımı sizi.

Şu dünyada, tek başına yaşayan, durgun ve güzel, "duyulmadık bir süs"le çevrili yaşlı bir adanı olsun sadece yeter, —ayaklarınıza kapanırımı.

Tüm anılarınızı gerçekleştirsem, —sizi kul, köle eden kadın ben olsam, — yıldırırdım sevdanıdan.

Güçlü olduğumuzda —kim geriler? biz çok kıvançlıyken,— kim gülünç düşer? Çok kötü olduğumuzda, —ne yaparlardı bizle?

Süslenin, dans edin, gülün, —asla salamayacağımı Seviyi pencereden.

Arkadaşımı, dilenci kız, canavar çocuk! umurunda mı senin bu mutsuz kadınlar, bu işçi kızlar ve benim sıkıntılarımla! Bağlan bize dayanılmaz sesinle, sesin! tek dalkavuşu bu iğrenç umutsuzluğun.

Bulutlu bir sabah, temmuz. Havada bir kül tadı uçuyor; —terleyen bir odun kokusu ocakta, —suya batmış çiçekler, —talan olmuş gezdiğim yerler, —tarlalarda arkların ince suyu, —peki nerde oyuncaklar, günnükler?

İpler çektim çankulesinden çankulesine; kordelalar pencereden pencereye; yıldızdan yıldıza altın zencirler çektim ve dans ediyorum.

Tütüyor sürekli yukardaki göl. Hangi büyücü kadın doğrulacak beyaz batan güneşin üstünde? Hangi mor yapraklar inecek?

Akarken kamu giderleri kardeşlik törenlerine, çalıyorlar pembe ateş çanını bulutlarda.

Hoş bir çini mürekkebin tadını uyandıran kara bir barut çiseliyor usulca geceme. —Kısıp ışıklarını avizenin yatağa atıyorum kendimi ve karanlıktan yana dönünce, sizleri görüyorum, kızlarım! ecelerim!

Ey sıcak şubat sabahı! Uyandırdı tatsız Güney saçma yoksulluk anılarımızı, genç mutsuzluğumuzu.

Henrika'nın pamuklu bir etekliği vardı siyah-beyaz kareli, giyilen geçen çağda, kordelalı bir başlığı, ipek boyun atkısı. Bir yastan çok daha acıklıydı bu. Şöyle bir dolaştık kentin dışında. Kapalıydı hava ve kışkırtıyordu o Güney rüzgârı alt üst olmuş bahçelerin ve kurumuş çimenlerin tüm çirkin kokularını.

Benim kadar yormamış karımı bu. Geçen ayın su baskımından kalma ve yüksekçe bir keçi yolundaki yarıktaki minik balıkları gösterdi bana.

Dumanı ve tezgâh gürültüleriyle, bizi izliyordu kent uzaktan uzağa yollarda. Ey öteki dünya, gökyüzü ve gölgeliklerin kutsadığı konut! Güney anımsatıyordu bana mutsuz olaylarını çocukluğumun, yaz umutsuzluklarını, yazgının hep benden uzaklaştırdığı korkunç güç ve bilim niceliğini. Hayır! Hep yalnızca nişanlı öksüzler kalacağımız bu cimri ülkede geçirmeyeceğiz yazı. Dilerim bu katılaşmış kol *sevgili bir imge*'yi sürüklemesin artık.

Gümüşsü kristal gökler. Garip görünümüyle köprüler, kimi düz, kimi tümsekli, baştakiler üstüne açılarla inen ya da yan yana sapan ötekiler ve diğer aydınlanmış kıvrımlarında suyun yenilenen o biçimler, ama hepsi de öyle uzun ve ince ki kümbetlerle yüklü kıyıları alçalıp küçülüyor. Kiminin yöresinde hâlâ viran evler. Kimi; direkleri, işaretleri, ince duvar korkuluklarını ayakta tutuyor. Kesişiyor ve akıyor ezgili uyumlar, çıkıyor kıyı yamaçlarını çalgı telleri. Ayırt ediliyor kırmızı bir ceket belki öteki giysilerden ve çalgılardan. Halk türküleri mi bunlar, konser parçaları mı derebeylik çağlardan, koçaklamalardan kalıntılar mı? Su gri ve mavi, geniş, denizin bir kolu gibi. —Göğün yükseğinden düşen ak bir güneş ışığı yok ediyor bu güldürüyü.

Kentin planında olduğu kadar evlerin iç ve dış mimarisinde de her türden eski zevkin umursanmadığı anakentin, gelip geçici, halinden pek fazla şikâyetçi olmayan bir yurttaşımı. Hiçbir boş inanç anıtının izlerini gösteremezsiniz burada. Erdem ve dil en basit düzeye inmiş, pes! Birbirlerini tanımak gereği duymayan bu milyonlarca insan, öylesine aynı eğitimi, aynı uğraşığı, aynı yaşlılığı sürdürüyorlar ki yaşamın bu gidişi saçma istatistiklerin Avrupa halkları için öngördüğü zamandan çok daha kısa sürede sona erer. Nitekim pencereden yeni tayflar görüyorum yuvarlanarak gelen yoğun ve sonsuz kömür dumanlarında, —ağaçlardan gölgemiz, yaz gecemiz!— Tüze tanrıçaları, yeni Erinnye'ler görüyorum, yerim yurdum ve tüm yüreğim olan, yüreğimi andıran kır evinin önünde, —Ölümü de görüyorum gözü yaşsız, hamarat kızımız, cariyemiz ölümü ve umutsuz Seviyi ve yolun çamurunda uluyan güzel bir Suç görüyorum.

Yaz şafağı uyandırıyor sağda yaprakları, buğuları, parkın köşesinden gelen gürültüleri ve soldaki yamaçlar tutuyor mor gölgelerinde nemli yolun binlerce hızlı teker izlerini. Perilerin geçit töreni. Şöyle: yaldızlı tahta hayvanlarla, direkler ve alaca perdelerle yüklü arabaları çekiyor dörtnala benekli yirmi sirk atı. Acayip hayvanlarda çocuklar ve insanlar. —Eski arabalar ya da masallardaki süslü arabalar gibi bayraklarla donanmış, çiçeklerle bezenmiş yirmi taşıtta çocuklar, bir kır oyunu için bayramlıklarını giymiş. — Ve sayvanlarının altında, dikilmiş abanoz sorguçları, mavi, kara ve kocaman kısrakların tırna kalkıp çektiği tabutlar.

Kentlerdir bunlar! Halktır, onun için yükseldi o güzelim Allenghany'ler ve düş Lübnan'ları! Görünmez raylar ve makaralar üstünde devinen kristal ve alışap dağ evleri. Dev yontular ve bakır palmyelerle çevrilmiş yaşlı yanardağ ağızları ezgilerle küikrtiyor ateşlerde. Dağevlerinin ardına açan su yollarında cınılıyor sevdalı şölenler. Çan havalarının avı haykırıyor boğazlarda. Dev şarkıcılardan oluşan topluluklar, dorukların ışığı kadar parlak giysiler içinde koşuyorlar sancaklarla. Çevrimlerin ortasındaki sahanlıklarda yiğitliklerini duyuruyor Roland'lar. Uçurumun köprülerinde ve hanların çatılarında gökyüzünün alev sıcağı direkleri bayraklarla donatıyor. Meleksi Kentaurların çığlar arasında gezdiği yüksekliklere kadar ulaşıyor çöküşü tapınmanın. En yüksek tepelerin bile üstündeki, Ventis'in öltimsiz doğuşuyla rahatı kaçmış bir deniz, dalgaların korusuyla, değerli incilerin ve möhreboncuklarının uğultusuyla yüklü, —deniz, öltimcül köpükler saçıp kararıyor kimi zaman. Böğürtüyor aklanlarda armalarımız ve kupalarımız kadar büyük, devşirilmiş çiçekler. Kırmızı ve süt beyaz giysileriyle Mab halayları çıkıyor dere koylarından. Yukarda, ayakları çağlayanın ve böğürtlenlerin içinde geyikler memesini emiyorlar Diane'ın. Hıçkırıyor kent yöresindeki Bacchante'lar, ay yarıyor, uluyor. Giriyor demircilerin ve keşişlerin mağaralarına Ventis. şarkılarla kule çanları sözcüliğini yapıyor halkların. Yükseliyor kemikle kurulmuş şatolardan bilinmeyen bir müzik. Değişikliğe uğruyor tüm efsaneler ve saldırıyor kasabalara ren geyikleri. Fırtınaların cenneti çöktiıyor. Sürekli gecenin törenini dans ediyor vahşiler. Ve ben, toplulukların yeni emeği övdüğü, buluşmamız gereken tepelerin masalsı hayaletlerini atlatamadan, yoğun rüzgâr altında dolaşıp durduğumuz bir Bağdat Bulvarı'nın devinimine karıştım bir an.

Hangi uğurlu eller, hangi tatlı an geri verecek bana uykularımın, en kütiçik devinimlerimin kaynaklandığı o yeri.

Nice acımasız akşamları borçlu olduğum zavallı kardeş! "Tutkuyla yapmıyordum bu işi. Dalga geçmiştım güçsüzlüğüyle. Benim hatam yüzünden yine sürgün ve kölece bir yaşama dönebilirdik." Talihsiz olduğumu söylüyor, saçma sapan erdemler buluyordu bende ve garip nedenler sıralıyordu.

Bu şeytansı bilgini alayla yanıtlayıp pencerenin önüne atıyordum kendimi ve içinden ender müzik şeritleri geçen kırım ötelerinde gelecekteki bir gece şöleninin hayaletlerini yaratıyordum.

Biraz da sağlığa değgin bu eğlenceden sonra bir ot mindere uzanıyordum. Ve hemen her gece, yastığa koyar koymaz başımı, –rüyasındaki haliyle! ağzı kokmuş ve gözleri yerinden uğramış, kalkıp zavallı kardeş, aptalcasına hazin düşünüy uluyarak beni salona çekiyordu.

Doğrusu tüm özdenliğimle, onu Güneşin oğlunun ilkel haline getirme görevini üstlenmişim, –ve mağaraların şarabıyla, yolun kurabiyesiyle beslenip dolaşıyorduk başıboş, ben yeri ve formülü bulma telaşındaydım.

Dağ gibi haliyle resmi akropol çağdaş barbarlığın mimari anlayışını en aşırı noktaya vardiıyor. Hep gri bir göğün donuk ışığını, yapıların saltanatlı parıltısını, toprağın sonsuz karını betimlemek olanaksız. Mimarının klasik görkemleri gülünç bir büyüklük özentisiyle yeniden uygulanmış. Hampton Court'dan yirmi kez daha geniş bir alanda açılmış resim sergilerindeyim. Ne resim! Bakanlıkların merdivenlerini Norveçli bir Nabuchodonosor yaptırmış; görebildiğimi kadarıyla, yapılarda çalışan küçük görevliler Brennus'lulardan daha gururlu, dev yontuların ve inşaata nezaret eden bekçilerin görünümü karşısında titredim. Yapıların, alanlar, avlular, kapalı taraçalar çevresinde toplanması işlerinden etmiş arabacıları. Üstün bir ustalıkla işlenmiş ilkel bir doğayı yansıtır parklar. Yukarı mahallede tuhaf yerler var: gemisiz bomboş bir denizin kolu yuvarlıyor pul pul mavi örtüsünü büyük sokak fenerleriyle donanmış rıhtımlar arasında. Kısa bir köprü Sainte-Chapelle kubbesinin tam altındaki gizli kapıya götürüyor. Yaklaşık on beş bin ayak çapında çelik bir sanat yapısı bu kubbe.

Bakır köprülerin, sahanlıkların, hallerin ve yapı ayaklarının bazı yerlerine bakarak kentin derinliğini kestirebileceğimi sandım! Hesapta olmayan bir tansık: akrapol'ün üstünde ya da altındaki diğer mahallelerin yüksekliği, alçaklığı ne kadar? Çağımızdaki bir yabancı için bunu kestirmek olanaksız. Kemerli geçitleriyle çarşı, mimarisi değişmeyen, yuvarlak, büyük bir alan şeklinde. Mağazalar, dükkânlar görülmüyor, ama yoldaki kar çiğnenmiş. Londra'da pazar gezintisi yapanlar kadar ender rastlanan birkaç Hint mihracesi elmas bir arabaya doğru gidiyor. Kırmızı kadifeden birkaç sedir: fiyatları sekiz yüzle sekiz bin rupi arasında değişen kutup içkileri sunuluyor. Bir ara tiyatroları düşünüyorum, sonra kendi kendime dükkânlarda zaten yeteriyle acıklı oyunlar oynanıyordur diyorum. Polisler geliyor usuma, yasalar kimbilir ne acayıptır, buralarda polis de bulunmaz, serüvenci de; kafamdan bu düşünceyi de silip atıyorum.

Işıkla donanmış bir kenar mahalle, güzel bir Paris sokağı kadar zarif. Nüfusu birkaç yüz kişi kadar; evler yan yana değil ve garip bir biçimde gözden kayboluyor mahalle kırdı, ormanları ve dev tarım işletmeleriyle sonsuz Batı'yı dolduran bir Kontlukta, kovalarken vahşi soylular ışık altında günlüklerini.

AKŞAM SAATLERİ

I

Işıkli bir esenlik bu, ne sayrılık ateşi, ne de can sıkıntısı, yatakta ya da çayırda.

Dosttur bu, ne ateşli ne güçsüz. Dost.

Sevilen kadındır bu, ne acı çektiren ne acı çeken. Sevilen kadın.

Hiç aranmamış hava ve dünya. Yaşam.

— Sahi bu muydu?

— Düş serinliyor.

II

Direğe yeniden vuruyor ışık. İki ucundan salonun anlamsız süslerle uyumlu yükseklikler kavuşuyor birbirine. Gece bekçisinin karşısındaki duvar, ağaç kesme, frize sanatlarının, hava şeritlerinin, yerbilim olaylarının birbirini izleyen ruhsal bir zinciridir. —Duygusal kümeler düşü, yoğun ve hızlı, tüm görüntüler arasındaki her türden insanlarla.

III

Gece, steerage'in* çevresinde tekne boyunca, dalga dalga uğulduyor
akşam saatlerinin lamba ve halıları.

Akşam saatlerinin denizi tıpkı Amelie'nin memeleri.

Duvar halıları yarıya kadar, akşam kumrularının içine atıldığı zümrüt
renkli dantela korular.

Kara ocağın kapağı, gerçek güneşleri kumsalların; büyülerin
kuyuları, oy: şu biricik görünümü seherin.

(*) Steerage: İngilizce. Güverte, güverte yolcuları için kasaaltı, ucuz biletli yolcular için
salon, kumara ve dümen gibi anlamlara geliyor.

Tepenin bayırında, melekler döndürüyor yün entarilerini çelik ve zümrüt otlaklarda.

Sıçırıyor alev çimenler tepenin doruklarına dek. Solda dağın çirlik toprağı, kıyımlar ve savaşlarla ezilmiş, ve yıkıma uğramış gürültüler kambur sırtlarını ören. Sağdaki bayırın ardında doğuların, evrimlerin çizgisi.

Görüntünün çok üstünde, möhrebuncuklarının, insancıl gecelerin dönüp duran ve sıçrayan uğultusuyla biçimlenirken şerit,

Tatlılık yıldızlarla, gökyüzüyle, kalan ne varsa onlarla bezenmiş, bayırın arnacında – tam yüzümüze karşı iniyor sepet gibi ve orada, aşağıda, hoş kokularla doldurup maviliyor uçurumu.

Kucakladım yaz şafağını.

Sarayların önünde dal kımıldamıyordu henüz. Su ölüydü. Terk etmemişti gölgeler orman yolunu. Yürüdüm uyararak canlı ve ılık solukları; ve değeli taşlar baktı ve sessizce havalandı kanatlar.

Serin ve körpe aydınlıklarla dolmaya başlayan keçi yolunda, ilk tanışmanı, bana adını söyleyen bir çiçekle oldu.

Çamlar arasında saçlarını dağıtan sarışın wasserfall'a* gülümsedim; tanrıçayı seçtim gümüş dorukta.

Tek tek kaldırdım tülleri o zaman. Kollarımı sallayıp ağaçlıklı yolda. Horoza tut dedim, ovayı aştı. Kente girdi, kaçırıyordu çan kuleleri ve kubbeler arasından; koşup mermer rıhtımlarda dilenci gibi kovalıyordum onu.

Bir defne ormanına yakın, yolun yukarısında, sardım onu yığılmış kanatlarıyla ve duydum biraz olsun o sonsuz bedenini. Çocuk ve şafak ormanın eteğine attı kendini.

Uyandıklarında öğlendi.

(*) Wasserfall: Almanca çağlayan.

Altın bir sıradan, —ipek kordonlar, gri tüller, yeşil kadifeler ve güneşteki tunç gibi kararan billur diskler arasında,— görüyorum açışını yüksükotu'nun, tel tel gümüş, tel tel gözler ve saçlardan halıda.

Akik üstüne serpilmiş sarı altın parçaları, zümrüt kümbetli mahun sütunlar, ak atlas ve ince yakut çubuklardan demetler çevreliyor su gülünü.

Mavi gözleri kocaman ve kar biçiminde bir tanrı gibi, deniz ve gök çekiyor mermer tıraçalara körpe ve güçlü gülleri öbek öbek.

Bir esinti duvarlarda operasal gedikler açıyor, –boğuyor dikine dönüşünü virane çatıların, –ocakların üstlerini darmadağın ediyor, –örtüyor pencereleri.

Dayayıp ayağını su oluğuna, asma boyunca, –indim, dış bükey camları, kabarık kaplamaları ve fırdolayı sedirleriyle çağını yansıtan o saltanatlı arabaya. Uykumun tek ve تنها cenaze arabası, hödüklüğümün çoban kulübesi, taşıt, eski bir anayolun çimenlerini izleyip saparken, sağ aynanın üstündeki oyukta dönüyordu solgun ay yüzler, yapraklar, göğüsler.

– Çok koyu bir yeşille çok koyu bir mavi kaplıyor görüntüyü.

Bir kum lekesinin yakınlarında koşumlar çözülüyor.

– Seslenecekler mi burada, fırtınaya, Sodome'lara ve Solyma'lara ve vahşi hayvanlara ve ordulara,

(Sürecek mi arabacı yeniden, koşacaklar mı düş hayvanları, ulu ağaçlar altında, gözlerime kadar daldırmak için beni ipek kaynağa?)

Ve göndermek için bizi, çalkalanan suların, dökülmüş içkilerin arasında kamçılanmış bizleri, çoban köpeklerinin sesinde yıvarlanmaya...

– Bir esinti darmadağın ediyor ocağın üstlerini.

Çınlıyor müzikli opera kulübelerinin arkasında çağlayan. Sürdürüyor çarkıfelek fişekleri, menderes'e komşu meyve bahçeleri ve ağaçlı yollarda, —batan güneşin yeşil ve kırmızı ışınlarını. Horace'ın Su Perileri, saçları Birinci İmparatorluk dönemindeki gibi yapılmış, —Sibiryalı Dansları, Boucher'nin Çinli kızları.

Sürekli baskı altında tutulmuş özlemlerim adına bağışlatabilir mi beni o kadın —onarır mı rahat bir son yoksun yılları, —başarılı geçmiş bir gün uyutur mu bizleri kaçınılmaz toyluğun utancında?

(Ey palmiyeler! elmas! —Ey sevi! güç! —tüm kıvançlar, tüm utkulardan yüce! —kesinlikle, her yerde, iblis, tanrı, —Şu varlığın gençliği: ben!)

Eşsiz bilimsel buluşlar, toplumsal kardeşlik devinimleri, lekelenmiş ilk çocuksu saflığın evre evre arıtılması kadar kutlu olabilir mi?

Gör ki bizi uysallaştıran Dişi Vampir, ya onun verdiğiyle gönül oyalayalım, ya da hepten gıdubet olalım buyuruyor.

Sıkıcı havayla ve denizle, yaralara; sessizliğiyle suların, boğucu sıcaklığın, acılara; ve suskunluğun korkunç çalkantısında gülen işkencelere gidiyoruz yuvarlanıp.

Çivit boğazdan Ossian denizlerine dek, erguvan gökyüzünün arıttığı gül ve portakal rengi kıyıda beliriverdi, manavlardan beslenen yoksul yeni evlilerin acele oturduğu, yükselen ve kesişen bulvarlar. Zenginlikten eser yok. —Kent.

Yaslı Okyanusun olabildiğince çıkardığı, uğursuz, kara dumanlarla şekillenmiş, kıvrılan, gerileyen, alçalan gökyüzünde, korkunç şeritler halinde art arda sis örtüleriyle, bozguna uğramış asfalt çölünden doğruca kaçıyor tolgalar, tekerler, sandallar ve sağrılar. —Kavga.

Başını kaldır: bir tahta köprü var, kemerli; Samiriye kentinin son bostanları bunlar; bunlar soğuk gecenin kamçılacağı fener altındaki ışıklı yüz kalıpları; etekleri zil çalan aklı kısa su perisi, ırmağın kıyısında; şimşir kafatasları bezelye karıklarında, —ve başka gölge oyunları. —Kır.

Bu yollar çitler ve duvarlarla bezenmiş, yeşiline yeni kavuşan ve insafsız çiçekler, can ile canan diye anılan, cehennemlik Şam kumaşı üzücün, —Rhen Ötesi büyümlü soyluların, eskilerin müziğine duyarlı Japon ve Guaranie soylularının malları, hanlar var artık açmayacak kapılarını; —eceler var ve yitirmediyse gücünü, yıldızlar bilimi var. —Gökyüzü.

Bu kar pırıltıları, bu yeşil dudakların, bu buzlar ve bu kara bayrakların, bu mavi ışınların, kutup güneşinden gelen bu kırmızı kokuların arasında Onunla didiştiğin sabah var. —Gücün.

Günlerden ve mevsimlerden, varlıklar ve ülkelerden çok sonra,
Kanayan et sancağı ipeği üstünde denizlerin ve kuzey çiçeklerinin;
(yok onlar).

Eski canakıyıcılardan uzak, —yüreğimize ve başımıza hâlâ saldırıp
duran —eski koçaklamalara yeniden bürünmüş,

—Oy! kanayan et sancağı ipeği üstünde denizlerin ve kuzey
çiçeklerinin; (yok onlar)—

Tatlılıklar!

Kırağı boraları gibi yağan korlar. —Tatlılıklar! —Sonsuza dek bizim
için karbonlaşmış yeryüzü yüreği, o yüreğin elmas rüzgâr yağmuru gibi
saçtığı ateşler, —Oy dünya!

(O hâlâ işitilen, o hâlâ duyumsanan eski fener alayları, eski
alevlerden uzak.)

Korlar ve köpükler. Müzik, girdapların dönüşü ve buz parçalarının
çarpışı yıldızlara.

Ey tatlılıklar, ey dünya, ey müzik! Ve orada, biçimler, terler, saçlar
ve gözler dalgalanan. Ve ak gözyaşları kaynayan, —ey tatlılıklar!— Ve
kuzey yanardağlarının, kuzey mağaralarının dibine dek ulaşan kadın
sesi... —Sancak...

Satlık bende, satmadığı Yahudilerin, soyluluğun ve suçun tatmadığı, kargınmış sevdanın, yığınların iğrenç dürüstlüğü'nün bilmedikleri; ne zamanın, ne bilimin bilmek zorunda olmadıkları;

Yeni tondaki sesler; koro ve orkestra güçlerinin kardeşçe uyanışı ve anında uygulanışı; içimizi dökmek için tek fırsat!

Satlık, paha biçilmez bedenler, tüm soylarda, tüm dünyada, tüm döllerde, erkeğinde dışısında eşi benzeri olmayan! Zenginlikler fışkırsın, isteyin! Kelepir elmaslar, kaydı kuydu yok!

Satlık, yığınlar için kargaşa, meraklısı için sürekli doyum, sadık kızlar ve sevdalı erkekler için acımasız ölüm!

Satlık evler ve göçler, sporlar, peri oyunları, eksiksiz rahatlıklar ve gürültü, devinim ve bunların sağladığı gelecek!

Satlık, hesap uygulamaları ve görülmemiş uyum sıçramaları. Şaşmaz buluşlar ve şaşmaz çözümler, hemen teslim.

Çılgın ve sonsuz atılım görünmez görkemlere, acımasız zevklere, —ve çıldırtan gözleri onların her çirkefliğe karşı— ve o korkunç kıvancı kalabalığa karşı.

Satlık: Bedenler, sesler, güvenilir sonsuz gönenç, asla satılmayacak şeyler. Ucuzluk bitmedi henüz! Yolcular pey vermek zorunda değil bu kadar erken.

Erden gölgeliklerde süslü besisuları ve yıldızlı sessizlikte kaygısız ışıklar biraraya geldiler Helen için. Kızgın sıcağı yazın bırakıldı eline dilsiz kuşların ve ölmüş sevdalar, göçüp gitmiş ıtırların koylarıyla birlikte bırakıldı bedelsiz bir yaslar sandalına.

—Oduncu kızların, kesilmiş ağaçların alt yanındaki selin uğultusuna karışan türkülerinden, koytaklardan yansıyan çingiraklar ve bozkırların çığlıklarından sonra.—

Çocukluğu için Helen'in ürperdi kürkleri ve gölgeler, —ve yoksulların bağı ve efsaneleri göğün,

— Ve onun gözleri ve dansı, hâlâ üstün değerli pırıltılardan, soğuk saygınlıklardan, tek bir süsün, tek saatin zevkinden.

(*) Fairy: İngilizce peri.

Çocukken gördüğümü bilemedi kimi gökler; her ıradan izler kaldı yüzümde. Görülmemiş şeyler oldu. Şimdi de, kaçınılmaz değişimi zamanın, sonsuzluğu matematiğin sürgün ediyor beni, acayip bir çocukluğa, akıl almaz şefkatlere katlanıp iyi yurttaş olduğum şu dünyadan. — İster hakka, ister güce, ister mantığa dayansın, hiç hesapta olmayan bir savaş düşünüyorum.

Müzikli bir tümce kadar açık bu.

I PAZAR

Çektiklerin bir yana, kaçınılmaz inişi gökyüzünün ve kapıyı çalan anılar ve art arda gelen olaylar çöreklenir evine, beynine ve dünyana.

—İşte karbonik vebalı bir at kaçıyor, tarlalar ve ağaçlar boyunca kırlarda. Bir yerlerinde dünyanın, acıyı oynayan acıklı bir bayan iç çekiyor akıl erdiremediği terk edilmenin ardından. Fırtınaya, esrikliğe, yaralara bel bağlıyor ipsisizler. Kargışları içlerine atıyor kıyılar boyunca küçük çocuklar.

Yükseliyor kitlelerin coşkun eylemi, kulak verip seslerine, çalışmaya yeniden başlayalım.

II

SONE

Sade yapılı *insan*, meyve bahçesinde sarkmış bir yemiş değil miydi ten; —ey çocuk günler! —saçıp savrulacak bir hazine değil miydi beden; —ey sevi, Psyché'nin baş belası ya da gücü değil miydin sen? Aklanları vardı toprağın eceler ve sanatçılar doğuran, soyunuz ve sizden sonra gelenler suça kıskırttı sizi, yaslara boğdu sizi: yazgınız ve baş belanızdı dünya. Ama şimdi, bu dolup taşan emek, sen ve senin hesapların, sen ve senin sabırsızlıkların, hiç mi hiç zorlanmamış, sınırlanmamış dansınız ve sesinizden başka bir şey değil artık, ki —kardeş ve ölçülü insanlıkta, görüntüsüz evrende —ikili bir buluş ve başarı olayıyla, güç ve hak, yansıtıyor değeri ancak şimdi bilinen dansınız ve sesinizi bak.

III

YİRMİ YAŞ

Eğitici sürgün sesler... Nice acılardan geçmiş fiziksel saflık...

—Adagio.* —Oy! yeniyetmeliğin o sonsuz bencilliği, hamarat iyimserlik; nasıl da çiçekliydi dünya o yaz! Havalarda ve biçimler ölüyor... —Bir koro gerek, güçsüzlüğü, yoksunluğu dindirecek! Camların, gece ezgilerinin korusu... Sıçradı sıçrayacak gergin sinirler doğrusu.

(*) Adagio: Yavaş anlamına gelen İtalyanca bir müzik terimi.

IV

Antoine'ın şeytana uyduğu yaşlara sen daha henüz girdin. Kısa sürmüş uçarılıklar, çocuksu gururdan doğan hırçınılıklar, ruhsal çöküntü ve korku.

Ama başlayacaksın bu işe: uyumun ve mimarlığın tüm olanakları devinime geçecekler yörende. Yetkin ve umulmadık varlıklar sunacaklar kendilerini senin deneylerine. Eski halklar ve başıboş lüksler merakı çevrene akın edecek. Belleğin ve duyuların yaratıcı gücünün tek besini olacak. Ya dünya, neye döner sen çıktığında? Herhalde hiçbir şey kalmaz şimdiki görünümlerden.

Epire ve Peloponnese, ya da büyük Japonya, ya da Arabistan kadar geniş bir burun oluşturan bu villa ve ek yapılarının tam karşısında altın şafak ve tanyeri buluyor brick'inizi*. Dinsel tören alaylarının ısıttığı fanum'lar**; savunmaya özgü çağdaş, kocaman askeri yapılar; sıcak çiçekler ve Baküs şenlikleriyle süslenmiş kumullar; büyük su yolları Kartaca'nın, orostopol Venedik'in Embankment'leri***; tembel lavları Etna yanardağlarının ve çiçek herkeri, su herkeri. Buzullar, Alman kavaklarıyla çevrili yunaklar, eşsiz park yamaçları; şimdi ışıklarla, içkilerle, zengin meltem riizgârlarıyla dolu pencereleri ve taraçaları yolcular ve soyluların buyruğuna açık olan, mimarisi en zarif ve en büyük İtalyan, Amerikan ve Asya yapılarının tarihinden seçilmiş ve günün her saatinde önyüzlerini Taranto kıyı danslarının da görkenle süslediği bu otele, Palais-Promontoire'a, Scarbo ya da Brooklynvari "Royal"ler, "Grand"ların değirmi cephele ve onların rayları sağdan soldan giriyor, tepeden çullanıyor, soluk aldırıyorlar.

(*) Brick: İngilizce tekne, gemi.

(**) Fanum: Latince tapınak.

(***) Embankment: İngilizce rıhtım.

Sürüyor eski Güldürü ezgileriyle, bölüyor çoban deyişlerini:

Tiyatro bulvarları.

Taşlık bir alanı boydan boyda kaplayan uzun, tahta bir pier* ve alanda, kabukları soyulmuş ağaçların altında kaynaşan barbar bir kalabalık.

Siyah tül koridorlarda, izleyip adımlarını ellerinde fenerler ve kâğıtlarla dolaşan insanların, üşüşüyor oyuncu kuşlar, seyirci tekneleriyle kaplı bir takımadanın salladığı dubalı köprü üstüne.

Çağdaş kuliplere ya da eski Doğu'ya özgü salonlarının çevresinde, yukardaki küçük odacıklarda lirik sahneler eğilip selamlıyor halkı flütün ve davulun eşliğinde.

Korularla taçlanmış bir amfiteyatronun tepesinde gösteri yapıyor peri oyunu, —ya da yalnızca sallamp şarkılar söylüyorlar dalgalanan ağaçların gölgesindeki, başaklardaki Beotien'lere.

Balkonla ön ışıklar arasında bulunan ön bölmenin kesiştiği yerdeki sahnemizde kopuyor müzikli oyun.

(*) Pier. İngilizce iskele, rıhtım, kemer, köprü panyandası anlamlarına geliyor.

Herhangi bir akşamdayız diyelim, bizim geçim kaygılarımızdan elini eteğini çekmiş safdil bir turist var ve usta bir el coşturuyor çayırıların klavsenini; eceler ve gözdelerin büyütlü aynası gölün dibinde kâğıt oynamıyor; batan güneşin üstünde ermiş kızlar, peçeler ve uyum telleri ve destansı ezgiler.

Titriyor safdil turist, av hayvanları ve avcılar geçerken. Damla damla akıyor sahne oyunu çim çadır tiyatrolarının üstüne. Şu saçma düzlüklerde yoksulların ve güçsüzlerin çektiği sıkıntı!

Köle görüntüsüyle Almanya kuruyor iskelesini aylara doğru; tatar göller aydınlanıyor; Kutsal İmparatorluğun orta yerinde kaynaşiyor eski ayaklanmalar; merdivenler ve taş koltuklar üstünde, Afrika ve Batılardan oluşan küçük bir dünya kuruldu kurulacak. Ardından bir bale, denizler ve ünlü geceler balesi, önemsiz bir kimya ve umulmadık ezgiler. Vapurun bizi boşaltacağı her yerde aynı karabüyüsü burjuvazinin. En toy fizikçi bile anlar, doğru olup olmadığını kanıtlamak bile yüreği sızlatan bu özel havaya, fiziksel pişmanlıklar sisine katlanmak olanaksız artık.

Yetti! Vakit arınma vaktidir, kaçırılmış denizlerin, yeraltı patlamalarının, zapt edilmiş gezegenin ve Tevrat'ta ve Norne'larda açıkça belirtilmiş, aklıbaşında insanın unutmaması gereken, kesin köklü temizlikler, kıyamet vaktidir. Öyle ki, böyle bir son, bir efsane sonuna hiç de benzemeyecek!

Yüce kişiliğine ters düşse de bu gerçek, –tavanın silmelerine doğru havalanan ve akşamın gölgelerinde kanadını sürükleyen, alaca, koca bir kuş buluyordum kendimi Hanım'ın evinde.

Tapılası takıları ve fiziksel başyapıtlarına katlanan yatağının eteğinde, diş etleri mor, kılı acıdan ağarmış iri bir ayı, konsolların kristal ve gümüş gözleriydim.

Karanlığa ve kızgın bir akvaryuma dönüşü her şey. Sabah, –kavgacı bir haziran şafağında, –ben, yakarışını duyuran, savurup duran eşek, koştum kırlara, Sabine'li kızlar gelip boynuma atılncaya dek.

(*) Bottom: İngilizce dip.

Hortense’ın tüm vahşi davranışları karşısında buluyor tüm vahşeti de. Yalnızlığı aşkın makineleşmesi; usancı sevdalı dinamik. Çocukken, çeşitli dönemlerde, hep gözetim ve denetim altındayken, soyların üstüne titrediği sağlıklı o. Kapısı hep açık yoksulluğa. O’nun o tutkusunda, o eyleminde, orada, yok olup gider günümüz insanlarının erdemi. –Ey, kanlı toprakta ve parlak hidrojenle, korkunç ürperişi toy sevdaların! –bulun Hortense’ı.

Rahibe Louise Vanaen de Voringhem'e –Kuzey denizine dönmüş mavi başlığı. –Deniz kazasına uğrayanlar için.

Rahibe Léonie Aubeis d'Ashby'ye. Baou* –uğuldayan, pis kokulu yaz otu. –Sıtmaya yakalanan anneler ve çocuklar için.

Lulu'ya, –iblis'e –özlem duyan Seviciler çağının ve o çağın eksik eğitiminin kiliselerine. Erkekler için! Falanca Hanım'a.

Bir zamanlarki yeniyetmeliğime. O kutsal yaşlıya, keşiş kulübesi ya da dinsel görev.

Yoksulların ruhuna. Ve yüce rahipler katına.

Ve de her tür ibadet yerinde tapınılan ve anın esinleri ya da ciddi kusurlarımız gereği ortaya çıkmış olan olaylar arasındaki her türden dine.

Bu akşam balık gibi yağlı, kırmızı gecenin on ayları gibi ışıklı, yüksek buzların Circetosu'na, –(yüreği amber ve spunk** – benim, bu gece bölgeleri gibi dilsiz ve o kutup çalkantılarından daha güçlü yiğitliklerden önceki biricik duam için.

Neye mal olursa olsun, nerde olursa olsun, fizikötesi yolculuklarda bile. –*Daha ne olsun.*

(*) Baou: Sözcüğün hangi dilden olduğu bilinmiyor. Açıklamalara bakınız.

(**) Spunk: İngilizce kav.

"Kötü bir manzaraya gidiyor bayrak ve lehçemiz bastırıyor davulu.

"En hayasız kahpeliği besleyeceğiz kentlerde. Kılıçtan geçireceğiz ussal başkaldırıları.

"Biberli ve ıslanmış ülkelerde! — acımasız sanayi işletmelerinin ya da savaş işletmelerinin buyruğunda.

"Elveda buralara, gideceğiz neresi olursa olsun. Biz gönüllü askerler, acımasız felsefemiz olacak; bilim uğruna bilgisiz, rahat uğruna ezilmiş; kıkırdamak sürüp giden bir dünya için. Gerçek yürüyüştür bu. İleri!"

Madem ki açık yaptı evi köptüklü kışa ve uğultusuna yazın, şefkattir ve şimdiki zamandır o – o arıtı içkileri, besinleri, odur albenisi kaçak yerlerin, durakların olağantistii tadı. Şefkattir ve gelecek zamandır, öfkeler ve sıkıntılar içindeki bizlerin ayağa kalkıp fırtınalı gökyüzünde ve coşku bayraklarında geçişini gördüğümüz güçtür ve sevdadır o.

Sevdadır, en şaşmaz ölçü, yeniden bulunmuş ölçü, umulmadık şahane us ve sonsuzluktur o; yazgıların sevilmiş makinesi. İyi biliriz ayrıcalığını hepimiz, dehşetini tattık, bizimkini de tattık; ey sağlığımızın kıvancı, yeteneklerimizin coşkusu, bencil şefkat ve ona karşı büyük tutku, kendi sonsuz yaşamı için bizi seven ona karşı...

Ve bizler anımsarken onu, o geziyor ilden ile... Ve bir gün çekip giderse Tutku, çalarsa çanları, verdiği söz de çınlar: "Benden uzak olsun artık bu boşınanlar, bu eski bedenler, bu eşler ve bu yaşanmış yıllar. Karaya vurmuş bir çağdır bu çağ!"

Çekip gitmeyecek o, yeniden inmeyecek bir gökyüzünden, kadınların öfkesinin, erkeklerin keyfinin ve bütün bu Günahın fidesini ödemeyecek; çünkü her şey olup bitmiş, var olan ve sevilen o.

Ey solukları onun, başları, koşuşları onun; biçimler ve eylemin
yetkinliğinin korkunç ivediliği.

Ey doğurganlığı zihnin, sonsuzluğu evrenin!

Bedeni! düşlenen kurtuluştur, yeni şiddetle döllenmiş lütfun
kırılışıdır!

Görüntümti, görüntümti! tüm eski diz çöküşler ve ardından yükselen
üzünçlerdir.

Işığı! daha yoğun bir müzikte çınlayan ve çırpınan acıların yok
oluşu!

Adımı! eski istilalardan daha da büyük göçler!

Ey O ve biz! kaybolmuş erdemlerden daha erdemli gurur!

Ey dünya! ey yeni yıkımların aydınlık şarkısı!

Hepimizi tanıdı, hepimizi sevdi o; bu kış gecesi, bir burnundan bir
burnuna karaların, uğultulu kutuptan şatoya, kalabalıktan kumsala,
bakışlardan bakışlara, güçlü ve yorgun duygular, seslenelim ona ve
hepimiz görelim ve gönderelim onu ve gelgitlerin altında ve kar
çöllerinin yükseklerinde izleyelim görünümelerini, soluklarını, bedenini,
ışığını.

O MEVSİM, HAVUZ

Ö mevsim, beş geçitlerdeki havuz insanın içini karartıyordu. Uğursuz bir yunaktı sanki, yağmurdan yaştan perişan ve kara; cehennem şimşeklerinin öncüsü o fırtınalı havayla solgunlaşmış iç basamaklarda dilenciler itip kakarlarken birbirlerini, şakaya alıyordun sen onların mavi kör gözlerini ve sakat organlarına giyindikleri beyaz, mavi çamaşırlarını. Ey asker yunağı, ey hamam! Hep karaydı suyun rengi ve hiçbir sakat suya düşmüyordu, hayal içindeyken bile.

İlk ciddi eylemini orda yapmıştı İsa; kir pas içindeki özörlölerle. Gündlerden bir gündü, bir şubat, bir mart, ya da bir nisan günü, ikiydi saat, öğlen sonrası güneşi büyük bir ışık çengelini kefenlenmiş sulara salıyordu; ve ben orada, sakatların ardında ve biraz uzaktaydım, o tek güneş ışınının, yan yatmış ak bir meleği andıran yunakta, tomurcuklar, kristaller ve böceklerle uyandırdığı her şeyi görüyordum, sonsuzca solgun tüm yansımalar kıpırdıyordu. Biraz duyarlı yürekler önünde bu sakat insanları canavarlardan bile korkunç kılan tüm günahlar, iblisin uçarı ve direngen oğulları atılmak istiyordu bu suya.

Sakatlar, artık hırıldamadan, arzıyla iniyorlardı havuza.

İlk girenler iyileşip çıkıyordu, öyle söyleniyordu. Ama hayır. Günahlar onları yeniden fırlatıp atıyordu merdivenlere, başka yerler aramaya zorluyordu; çünkü onların iblisi ancak sadakanın bol olduğu yerlerde barınabilir.

Bitti bitecekti öğlen, İsa geldi: Kimse ne bir şey yıkıyor, ne hayvanından iniyordu. Asmaların son yaprakları gibi sarıydı havuzda ışık. Bir direğe yaslanmış kutsal Efendi, bakıyordu Günahın oğullarına; dillerine dilini çıkarıp iblis gülüyordu.

Yamaçta uzanmış olan İnneli doğruldu. Ve onun pek rahat bir adımla geçidi aşır kentte gözden kaybolduğunu gördü onlar, Kargınmışlar.

CEHENNEMDE BİR MEVSİM

Anımsayabildiğim kadarıyla, eskiden, bir şölendi yaşantımı açtığı tüm çiçeklerin, tüm şarapların aktığı.

Bir akşam Güzelliği dizlerime oturttum. —Ve acı buldum onu.
—Sövdüm.

Silahlandım tüzeye karşı.

Kaçtım. Ey büyücü kadınlar, ey mutsuzluk, ey kin, size emanet edildi hazinem. Her insancıl umudu usundan silip atmayı başardım. Boğazlamak için onu yırtıcı bir hayvan sessizliğiyle her kıvanca saldırdım.

Cellatları çağırdım ölürken tüfeklerinin dipçiğini dişlemek için. Afetleri çağırdım kumla, kanla boğulmak için. Tek tanrımı mutsuzluk. Çamurlara uzandım. Suç güneşinde kurulandım. Deliliğe yaman bir oyun oynadım.

Budalanın o korkunç gülüşünü taşıdı bana ilkyaz.

Ve son *falso*'nu da yapmak üzereyken, iştahımı belki de yeniden kabartabilecek olan eski şölenin anahtarını aramayı düşündüm.

İyiliktir bu anahtar. —Belli ki düş görmüşümsün, bu düşünce onu gösteriyor.

Alnımı o canımı haşhaş çiçekleriyle defneleyen iblisimi haykırıyor: "Sen hep sırtlan kalacaksın...", "Tüm iştahlarınla, bencillığınle ve büyük günahlarınla ölümü hak etmeye bak."

Alı! Ölümünden fazlasıyla aldım payımı: —ama, sevgili Şeytan, senden tek dileğim, daha az öfkeli bir göz ve bu arada birkaç da gecikmiş küçük alçaklık. Yazarın öğretim ve eğitim yetilerinden yoksun olmasını bilirim pek seversin, işte koparıyorum senin için şu birkaç iğrenç sayfayı lanetli defterimden.

Göğ gözüm, kuş beynim ve kavgadaki toyluğum Galyalı atalarımın kaldı bana. Onlarınkı kadar barbarca buluyorum kılığımı. Ama saçlarımı yağlamıyorum.

Çağlarının en ahmak hayvan yüzücüleri ve ot yakıcılarıydı Galyalılar.

Onlardan kalma bana: puta tapma, günah tutkusunu; oy! bütün çirkeflilikler, öfke, şehvet, —görmekli şehvet; —özellikle de yalan ve tembellik.

Bütün uğraşılardan iğreniyorum. Ustalar da işçiler de, hepsi hödük, hepsi iğrenç. Bir el ha kalem tutmuş, ha saban! Ellerin çağı! —Asla ellerimle geçinmeyeceğim. Uşaklığın sonu yok. Dürüstlük dilencilikse ben yokum. Caniler iğdişler gibi tiksindiriyor beni; ben benim, el değmemiş, o kadar.

Ama! tembelliğimi şimdiye dek yönlendirip sürdürecektene kadar dilimi böylesine yalancı kulan kimdi?

Hiçbir şeyden, kendi bedenimden bile yararlanmadan ve bir karakurbağasından daha başıboş, önüme gelen yerde yaşadım. Avrupalı bir tek aile kalmadı tanımadığım. —Benim ailem gibi her şeyi İnsan Haklarına borçlu aileleri demek istiyorum. — Her tür iyi aile çocuğunu tanıdım.

*

Fransa tarihinin herhangi bir döneminde geçmişim olsaydı!

Ama nerdee!..

Aşağılık bir soydum hep, çok açık. Ayaklanmayı kavrayamıyorum. Yalnızca yağmalamak için ayaklanmıştı soyum: öldürmeyip saldıran kurtlar gibi.

Kilisenin büyük kızı Fransa'nın tarihini anımsıyorum. Ben, köylü, ziyarete giderdim kutsal toprakları; kafamda Souab ovalarındaki yollar, Bizans görüntüleri, Kudüs'ün kale bedenleri: Kır perilerinin arasındayım ve birden yüreğimde Meryem inancı doğuyor, çarmıha gerilen İsa'ya acıyorum. —Güneşin kemirdiği bir duvarın dibinde,

çömlek kırıkları ve ısırganlar üstüne oturmuş cüzzamlıyım. — Daha sonra ben, Fransa hizmetinde çalışan Alman süvarisi, kamp kurardım Almanya geceleri altında.

Oy! yine: kırmızı bir düzlüğünde ormanın, yaşlı kadınlar ve çocuklarla dans ediyorum.

Bildiğim yalnızca bu topraklar ve Hristiyanlık. Kendimi hep o geçmişte görmek isterdim. Ve hep yalnız; kimsesiz; sahi, hangi dildi konuştuğum? Ne İsa'nın, ne de O'nun temsilcileri olan Derebeylerinin meclislerindeki ben'im.

Kimdim geçen yüzyılda: yalnız bugün buluyorum kendimi. Ne göçebeler var artık, ne garip savaşlar. Her şeyi kapladı aşağılık soy — halk denen şeyi, usu, ulusu ve bilimi.

Oy! bilim! Yeniden düzene kondu her şey. Beden ve ruh için — dua yerine, — tıp var, felsefe var, gözden geçirildi her şey, kocakarı ilaçları, halk türküleri. Ve hükümdarların eğlenceleri, yasakladıkları oyunlar! Coğrafya, kozmografya, mekanik, kimya!..

Bilim, yeni soyluluk! İlerleme! Dünya yürüyor! Neden dönmesin ki?

Sayıların tansığı bu. *Tin*'e gidiyoruz. Hiç şaşmaz, kehanet bu söylediğim, duyuyorum, açıklamaya kalksam zındıksın diyecekler, susmalı.

Kabarıyor yine zındık damarım! Tin yakın: neden yardım etmiyor bana İsa, yüreğime soyluluk ve özgürlük katarak? Yazık, vadesi doldu İncil'in! İncil! İncil.

Bekliyorum Tanrı'yı oburca. Aşağılık soydanım oldum olası.

İşte Armorique kıyılarındayım. Yansın akşamda kentler. Günüm doldu; gidiyorum Avrupa'dan. Yakacak ciğerlerimi deniz havası; yağızlaştıracak tenimi yitik iklimler. Yüzeceğim, ot döveceğim, avlanacağım ve de tütün içeceğim; kızgın demir gibi sert likörler içeceğim, — o sevgili atalarımın ateşin çevresinde yaptıkları gibi.

Döneceğim, demir kollar ve demir bacaklarla, derim kararmış, gözlerim öfkeli: yüzümden okunacak güçlü bir soydan olduğum. Altınım olacak: aylak ve kaba olacağım. Sıcak ülkelerden dönen vahşi sakatlara bile ilaç verip bakıyor kadınlar. Siyasete burnumu sokacağımı. Kurtulacağım.

Şu an cehennemliğim, yurdumdan iğreniyorum. İyisi kumsalda sızıp bir uyku çekmek.

Gidemiyorum. Çirkefimi, aklım erdiğinden beri acılı köklerini böğrüme süren, –gökyüzüne yükselen, beni döven, yere çalan, sürükleyen çirkefi yüklenip şu yolları tepelim.

Son kez, yine saf, yine çekingen kalmalı. Tamam. Tiksintilerimi, ihanetlerimi dünyaya taşımak yok.

Haydi bakalım! yürüyün benimle, sırtımdaki yük, çöl, can sıkıntısı, öfke.

Kime kiralsam kendimi? Hangi hayvana tapsam? Hangi mübareğe saldırsam? Hangi kalpleri kırsam? Hangi yalamı söyleyip dursam? –Hangi kanda yürüsem?

En çok da şu yasalardan kendimi korumalıyım. –Yaşam katı, vurdumduymazlık kolay, –buruşmuş elinle kaldır kapağımı tabutun, otur, boğul. Böylece ne yaşlılık derdi kalır, ne de tehlike korkusu: dehşet, Fransızların harcı değil.

–Öylesine kimsesizim, oy! hangi ermiş olursa olsun, işte sunuyorum yetkinliğe can atan özlenlerimi ona.

Ey özverim, yücelerden yüce iyilikseverliğim, şu ölümlü dünyada!
De profundis Domine, kafayı mı üşüttüm ne!

Ufacık bir çocukken, zindana atılmış, pes etmeyen o kürek mahkûmuna hayranlık duyardım; varlığıyla ılıya ettiği hanları, odaları ziyaret ederdim; *onun gözüyle* görürdüm mavi göğü ve kırın çiçekli emeğini; yazgısını duyumsardım kentlerde. Bir ermiştenden daha güçlü, bir yolcudan daha sağduyuluydu, —Oydu, tek o! utkusunun ve usunun tek tanığı.

Kış gecelerinde, yollarda evsiz barksız, urbasız, ekmeksiz aşsız yürütürken, sarılıp kucaklardı bir ses buz tutmuş yüreğimi: "Ya güçsüzlük ya da güç: seç bakalım, güç dedin. Ne nereye gittiğini, ne niçin gittiğini biliyorsun; her yere gir, her şeyi yanıtla. Ölmüş eşek kurttan korkmaz." Ertesi sabah gözlerim öyle dalgın, öyle cansızdı ki rastladığımı insanlar *belki de görmeden geçtiler beni.*

Yan odada bir lamba dolaşırken nasıl görünürse ayna ve ormanda hazine, işte öyle kırmızı ve kara görünüyordu kentlerdeki çamur bana! Ne şans diye bağırmış ve bir deniz görmüştüm gökyüzünde, alevler ve duman denizi ve sağda solda bir milyar yıldırım gibi yanıyordu tüm zenginlikler.

Ama, içkili sofralar ve kadınlarla dostluklar yasaklanmıştı bana. Tek bir arkadaşımı bile yoktu. Öfkeli bir kalabalığın önünde, bir idam mangasının karşısında, anlayamadıkları bir mutsuzlukla gözleri yaşlı, uğradığı haksızlığı bağışlayan biri —Jeanne d'Arc— gibi görüyordum kendimi! —"Rahipler, öğretmenler, efendiler, yanlış iş yapıyorsunuz tüzeğe teslim ederken beni. Hiçbir zaman bu halktan biri olmadım; Hristiyan değildim hiç; cehennem azabında şarkı söyleyen soydanımı; yasalardan anlamam; aktöre nedir bilmem, yontulınamışın tekiyim! yanlış iş yapıyorsunuz."

Doğrudur bu, gözlerim kapalı ışığınıza. Hayvanını, zenciyim. Ama kurtulmuş olabilirim. Sizler göstermelik zencilersiniz, sizler kafadan sakatlar, yırtıcılar, pintiler. Tecimen, zencisin sen; yargıç, zencisin sen; general, zencisin sen; imparator, yaşlı bit, zencisin sen: Şeytanın ürettiği kaçak likörü içtin. Sıtma ve kanser soluyor bu halk. Sakatlar ve yaşlılar kazanlarda kaynamayı isteyecek kadar saygın. —Yapılacak şey en

kötüsünden, gitmek, şu soytarıların önüne bir kemik atmak için çılgınlığın kol gezdiği bu kıtayı terk etmek. İşte Hamı oğullarının gerçek krallığına giriyorum.

Doğayı tanımış mıyım? Kendimi tanımış mıyım? —*Susalım*. Ölülere karnıma gömüyorum. Çılgılık, davul, dans, dans, dans! Beyazlar karaya çıkarken hiçliğe yuvarlanacağım saati bile kestiremiyorum.

Açlık, susuzluk, çılgınlıklar, dans, dans, dans, dans!

*

Karaya çıkıyor beyazlar. Dualar! Vaftize katlanmak, giyinmek, çalışmak gerek.

Yüreğime vurdular son darbeyi. Ummadığım anda, oy!

Hiç kötülük yapmadım. Günlerim kaygısız geçecek, pişmanlıklar camını yakmayacak. Cenaze mumları gibi katı ışığın yükseldiği, iyiliğe hemen hemen taş gibi sağır ruhun acılarını duymayacağım artık. İyi aile çocuğunun yazgısı, saydam gözyaşlarıyla kaplı mevsimsiz tabut. Sefihlik kötü kuşkusuz, çirkef kötü; kaldırıp atmak gerek bir kenara kokuşmuşluğu. Ama sadece yalnız bir hüznü çalamayacak saat! Bütün acıların unutulduğu cennette oynamam için küçük bir çocuk gibi kaçıracaklar mı beni?

Acele etmeliyim! başka yaşamlar var mı? Zenginsen uyuyamazsın. Hem zenginlik her zaman kamu malıydı. Yalnızca kutsal sevi açar bilimin kapılarını. İyiliğin oynandığı bir sahneden başka şey değil doğa. Hoşça kalın hamı hayaller, ülküler, yanılgılar! Meleklerin ussal şarkısı doğruluyor kurtarıcı tekneden: kutsal sevda bu. —İki sevda! Canımı verebilirim şu dünya için, canımı verebilirim sadakat için. Gidişimle acıları artacak olan canları geride bıraktım. Sizler, beni kurtardınız batan gemiden; ötekiler dostlarım değiller mi?

Onları da kurtarın!

Toparladım kendimi. Dünya iyi. Kutsayacağım yaşamı. Seveceğim kardeşlerimi. Artık bu verdiğim sözler ne çocuk sözü, ne de yaşlılık ve

ölümünden kurtuluş umudu. Tanrı bana güç veriyor ve Tanrı'ya şükrediyorum.

*

Sıkıntı sevgilim değil artık. Coşkularıyla birlikte yıkımlarını da bildiğim kudurganlıklar, sefihlikler, çılgınlık, —omzumdaki bütün yükü indirdim. Kantarın topunu kaçırmadan tartalım, suçlu muyum, suçsuz mu.

Birkaç sopayla kurtuldum demezdim. Bir gemide gerdeğe girecekmişim, İsa da kaynatam olacaktı, buna inanmıyorum.

Aklımı peynir ekmekle yemedim. Tanrı dedim. Esenlikle özgürlük istiyorum: nasıl sürdürebilirim özgürlüğü? Gelgeç zevkler terk etti beni. Artık ne sadakata, ne kutsal seviye gereksinim duyuyorum. O duyarlı olduğum çağlara da özlemim yok. Herkes kendince haklı, hor görür, iyilik yapar. Sağduyunun kutsal merdiveninde en üst basamağa konduruyorum kendimi.

Alışılmış mutluluğa gelince; ister evcil, ister değil... Hayır, bu benim işim değil. Sefih mi sefihim, güçsüz mü güçsüzüm. Yaşam emekle yeşerir, eski bir gerçektir bu; ya benimki, yeteriyle oturaklı değil henüz yaşantım, eylemin, dünyanın o en değerli noktasının üstündeki uzaklarda bir yere dalgalanıp uçuyor.

Evde kalmış kıza döndüm nasıl da, ölümlü sevecek kadar bile yürekli olmayan!

Tanrı bana da verseydi o kutsal, o göksel esenliği, dua gücünü, —eski ermişlere verdiği kadar. —Ermişler, güçlüler! keşişler ve sanatçılar, çoğalan, gerekmediği kadar!

*

Yeter! İşte ceza. —İleri!

Ciğerlerim yanıyorduy, şakaklarım zonkluyor! Yuvarlanıyor gece gözlerimde şu güneşe! Yüreğimi... kollarımı, ayaklarımı...

Nereye gidiyoruz? kavgaya mı? güçsüzüm! ilerliyor diğerleri. Araç gereçler, pusatlar... ve zaman!

Ateş! ateş edin üstüme! Buradayım! Teslim olurum yoksa!

—Alçaklar! Kendimi öldürüyorum! Atların ayakları altına atıyorum kendimi!

Oy!

— Alışacağım buna.

Bir Fransız'a da bu yaraşırdı, onurun patikası!

Okkalı bir ağı yuttum. – Üç kez cennetlik olsun bana ulaşmış öğüt!
– İçim yanıyor. Buruyor kollarımı, bacaklarımı ağunun şiddeti,
biçimsizleştiriyor, yere vuruyor beni. Yanıyorum susuzluktan,
havasızlıktan boğuluyorum, bağramıyorum. Cehennem bu, bitmeyen
eza! Bakın nasıl da ayağa kalkıyor ateş! Nasıl da yanıyorum! Defol, iblis!

Her şeyin iyiliğe ve mutluluğa dönüştüğünü, esenliği hayal meyal
görür gibi olmuştum. Betimleyebilir miyim acaba hayali? Cehennemin
havası parlak sözlerden hoşlanmaz! Milyonlarca çekici yaratık vardı, tatlı
bir tinsel konser, güç ve barış, aksoylu tutkular falan vardı.

Aksoylu tutkular!

Yaşam durmadı henüz! –Cehennem azabı ya bitmezse! Kendini
sakatlamak isteyen bir insan cehennemde yanar, değil mi? Cehennemde
sanıyorum kendimi, demek ki cehennemdeyim. Din betiği uygulanıyor.
Vaftizimin kölesiyim. Büyüklerim, hem beni mutsuz ettiniz, hem
kendinizi. Ben, zavallı suçsuz! –Saldıramaz zındıklara cehennem.

– Yaşam durmadı henüz! Daha sonra daha da artacak cehennemlik
olmanın tadı. Bir cinayet, hemen şimdi, yasaların buyruğuyla hiçliğe
yıvarlanayım.

Kes sesini, sesini kes dedim sana!.. Ayıptır, kınıyor: ateşin iğrenç,
ölkenin çok aptalca olduğunu söyleyen Şeytan. –Yetti artık!.. Kulağıma
fısıldanan yanılgılar, büyüler, sahte ıtırlar, çocuksu müzikler. –Gerçeği
ve tüzeyi görüyorum: yargılarını sağlıklı, şaşmaz, yetkinliğe hazırım...
Gurur. Kafamın derisi kuruyor. İnsaf! Tanrımı, korkuyorum. Susadım,
çok susadım! Çocukluğum, otlar, yağmur, taşlar üstündeki göl, *çanlar*
on ikiyi çalarken ay ışığı... Şu anda çankulesinde şeytan. Meryem!
Kutsal Bakire!.. –İğreniyorum aptallığımdan.

Şurada duranlar, iyiliğimi isteyen dürüst canlar değil mi? Gelin...
Ağzımın üstünde bir yastık var, ısıtmıyor beni, hayalet onlar. Hem
sonra, kimse düşünmez bir başkasını. Yaklaşmasınlar. Kötüye
gidiyorum, kuşkusuz.

Bir yığın sanrı. Hep görtüp durduğum şeyler: ne tarihe inanç var, ne de ilkeler artık. Onları ağzıma hiç almayacağım: şairler ve kahinler de kıskançtır. Binlerce kez en zenginim, denizler kadar cimri olalım.

İşte tamam! Yaşamın saati az önce durdu. Dünyada değilim artık. –Dinbilim ciddidir, kuşkusuz cehennem *yerin altında*, –cennet de yukarıda, gökyüzünde. –Coşku, karabasan, alevler yuvasında uyku.

Art niyetlerle dolu kırdaki ilgi... Şeytan, Ferdinand, koşuyor yabani tohumlarla... Al böğürtlenler üstünde İsa yürüyor dallarını eğmeden... Hırçın sular üstünde yürüdü İsa. Deniz fenerinin ışığında gördük onu, beyaz-zümrüt bir dalganın yamacındaydı beyaz giysileri ve siyah saçlarıyla...

Açağım örtüsünü tüm gizemlerin: dinsel ya da doğal gizemlerin, ölümün, doğuşun, geleceğin, geçmişin, kozmogoninin, hiçliğin.

Dinleyin!

On parmağında on hüner! – Hem kimse yok, hem biri var burada: hazinem hepsini birden yaymak istemem. –Zenci şarkıları mı dilersiniz, yoksa huri raksları mı? Görünmez olayımı mı, suya dalıp *yüzüğü* bulayım mı? İster misiniz? Altın yaparım, ilaçlar yaparım.

Güvenin o halde bana, inanç yüreğe rahatlık verir, yol gösterir, iyileştirir. Hepiniz gelin, –küçük çocuklar siz de, –avutayım sizleri, konuşsun sizin için de inancın yüreği, –camın yüreği! – Zavallılar, emekçiler! Dualarla işim yok, mutlu olmam için bana sizin güveniniz yeter.

–Şimdi gelelim bana. Böylece daha az kırgın olurum dünyaya. Beterin beterini tatmadığıma şükür. Hep tatlı çılgınlıklarla geçti ömrüm, işte bu beni kıran.

Boş ver! asabildiğimiz kadar asalım yüzümüzü.

Belli, dışındayız dünyanın. Çıt yok. Duyarlılığım da kalmadı. Oy! şatom, Saksonyam, söğüt ormanım. Akşanılar, sabahlar, geceler, gündüzler... Bitkinim!

Cehennemim olmalı öfkem için, cehennemim olmalı gururum için
—ve tembelliğim için; bir cehennemler konseri.

Bitip tükeniyorum. Mezar bu, solucanlara gidiyorum, iğrenç mi
iğrenç! Şeytan, soytarı, çökertmek istiyorsun beni efsunlarınla. Vur
diyorum! bir dirgen darbesi daha! Ver diyorum! bir damla ateş daha!

Ah! yaşama yeniden kavuşuyorum! Görüp tanıdım çarpık
yanlarımızı. Ve bu zehri, bin kez cehennemlik bu öpücüğü!
Güçsüzlüğümü, dünyanın vahşetini! Tanrım acı, gizle beni, güçlkle
duruyorum! —Gizliyim ve bu ben'im.

Ateştir bu, cehennemliğiyle birlikte doğrulan.

I

ÇILGIN KIZ! CEHENNEMLİK KOCA!

Bir cehennem hayat arkadaşının itiraflarını dinleyelim:

"Ey kutsal Koca, Efendim, kullarının en mutsuzu ben cariyenin sesine kulaklarını tıkama. Perişanım. Ayyaşın tekiyim. Kırliyorum. Bu nasıl yaşam!

"Bağışla, yüce Tanrım, bağışla! Oy! bağışla! Nice gözyaşları döktüm! Dökeceğim de!

"Geleceğim yüz yüze kutsal kocayla! Kölesi olarak doğdum O'nun –Öteki döverse dövsün!

"Şu an yerin yedi kat dibindeyim, ey dostlar!.. dostlar mı, ne dostları... Bu nasıl sayıklama, nasıl işkence... Saçma!

"Oy! acı çekiyorum, haykırıyorum. Acı çekiyorum gerçekten. Yine de, en aşağılık yüreklerin bile aşağıladığı ben, dilediğimi yapabilirim.

"Neyse, ilerde de yirmi kez söyleyip duracağımız günahımızı dökelim, –o öylesine garip ve anlamsız günahı!

"Tutsağımı, çılgın erden kızları yitirmiş cehennemlik Koca'nın. İblisin ta kendisi. Ne hortlak, ne hayalet. Bilgeliğini yitirmiş, cehennemlik olmuş, can'lı cenaze bana gelince, –kimsenin öldüreceği yok! Nasıl anlatsam bilmem ki! Artık konuşamıyorum bile. Yaşlıyım, ağlıyorum, korkuyorum. Biraz serinlik Tanrım, n'olur, n'olur biraz serinlik!

"Dulum ben... –Duldum... –doğrudur, ciddi bir insandım eskiden, iskelet olmak için gelmedim yeryüzüne!.. –O'na gelince, tıpkı bir çocuk gibiydi. Gizemli narinliği baştan çıkardı beni. Tüm görevlerimi unutup ardına düştüm. Ne yaşam! Gerçek yaşam yok. Dünyada değiliz. O nerde, ben orda, başka çare yok. Çok vakit ateş püskürtüyor bana, *bana, şu zavallı ruh'a*. İblis! –İblis o biliyor musunuz, *insan* değil.

"Ne diyor cehennemlik koca: 'Kadınları sevmem ben, aşkın yeniden icadı gerek, belli. Kadınların istedikleri tek şey kendilerini sağlama almak, tek istedikleri güvenli bir ortam kazanmak, yüreği ve güzelliği

hesaba kattıkları yok; soğuk bir horgörü geriye kalan, günümüzde evliliğin besini. Ya da ben kadınları mutluluğun işaretleriyle görüyorum, iyi arkadaşlar haline getirebilirdim onları, her şeyden önce parlamaya hazır odun yığını gibi duyarlı hayvanlarca parçalanmış arkadaşlar.'

"Alçaklığı utkuya, vahşeti albeniye dönüştürüp dinliyorum onu. 'Uzak soydanım: atalarım İskandinavlıydı: delip kendi böğürlerini içerlerdi kanlarını. —Bedenimin her yanını bıçaklayıp yaracağım, dögmeler yapacağım, korkunç olmak istiyorum tıpkı bir Moğol gibi: göreceksin, uluyacağım sokaklarda. Öfkeden kudurmak istiyorum. Sakın mücevherler gösterme bana, sürünürüm, kıvranırm halıda. Zenginliğim her yerde kana bulansın isterim. Çalışmayacağım asla...' Yakalıyordu beni iblis, nice geceler, boğuşup duruyorduk onunla! Çok zaman, geceleri, esrik, dikiliyor sokaklarda ya da evlerde karşıma, yüreğimi korkudan çatlatmak için. —'Besbelli, kesecekler boğazımı; iğrenç olacak.' Oy onun, adımı attığı her yere Cinayet kokusu yaydığı o günler!

"Gün olur, duygulu bir taşralı ağzıyla, gına getiren ölümü, dünyamızdan hiç eksik olmayan mutsuzlukları, çetin çalışmaları, yürekler acısı ayrılıkları diline dolar. Kafayı çektiğimiz batakhanelerde, içinde bulunduğumuz çıkmazı, köpeksi yaşantımızı düşünüp ağlardı. Kaldırmalı kara sokaklarda yığılıp kalmış ayyaşları. Yüreğinde küçük çocuklara karşı huysuz bir annenin acıma duygusu vardı. Din dersine giden küçük bir kız gibi boynu eğik başını alıp giderdi bazen. —Tecimmiş, sanatmış, tıbmış, her konuda bilgiçlik taslardı. — Peşinden ayrılıyordum, böyle gerek!

"Kafasından okuyordum çevresindeki dünyayı, giysilerini, çarşaflarını, mobilyalarını; başka görünmesine uygun silahlar veriyordum eline. Neyi nasıl görmek isterse ben de öyle görüyordum her şeyi. Sıkıntılı, keyifsiz anlarında, iyi, kötü demeden uyuyordum acayip ve karmaşık davranışlarına. Dünyasına hiç mi hiç girmediğimden de emindim. Uyuyup kalınca sevgili bedeni; nice geceler, saatlerce başucunda uyanık, neden böylesine gerçeklerden kaçmak istediğini düşünüp dururdum. Nasıl bir istektir bu, kimsede görülmemiş. Toplum

için gerçek bir tehlike olduğunu biliyor, ama onun hesabına endişe de duymuyordum. — *Yaşamı değiştirecek* gizleri mi var acaba? Hayır aradığı da bu gizler diye yanıtlardım kendimi. Kisacası erdemi büyüledi ve ben de bu erdemin tutsağı olup çıktını. Başka hiçbir can bu erdeme katlanacak gücü, salt o korusun, sevsin diye harcanan umutsuz gücü bulamazdı kendinde. Zaten bir başkasıyla birlikte hiç düşünmedim onu: Meleği belli zaten, onun meleği, asla başkasının olamaz, —kanım bu. Hani sizden çok daha az soylu birini görmemek için sarayınızı boşaltırsınız ya, işte böyle bir saraydaymış gibi ruhuna yerleşmiştim: işte böyleydin. Yazık! öylesine bağlıydım ona. Ne istiyordu sanki benden, renksiz, alçak varlığımdan? Ne güldürüyordu, ne de öldürüyordu! Birkaç kez, hazin bir öfkeyle; 'Seni anlıyorum,' diyecek oldum, aldırmadı bile.

"Böylece günbegün acımı tazeleyerek —çoktan silip atınamışlarsa defterlerinden eğer, bana bakan tüm gözlerde olduğu kadar— kendi gözlerimde de şaşkın ve yitik, erdemini daha bir kanıksıyordum. Öpüşleri, dost kucağı benim için gökyüzüydü, girdiğim ve zavallı, dilsiz, sağır ve kör, hep kalmak istediğim hüznü bir gökyüzü. Alışmaya da başladım. İki tatlı çocuk gibi görüyordum ikimizi, hüznün Cennetinde özgür gezinen. Uyumluyduk. Coşkulu, çalışıyorduk birlikte. Ama yüreğime işleyen bir okşayıştan sonra konuşmaya başladır: 'Garip gelecek sana bütün bu geçen günler, bir gün buralarda olmadığında. Kollarım boynuna dolanmadığında, başın yüreğimde dinlenmediği, şu ağız gözlere değmediği zaman. Çünkü gitmem gerekecek çok uzaklara bir gün. Hem sonra ötekilere de yardımcı olmam gerek; görevim bu. İç açıcı olmasa da..., sevgili can..' Onu gitmiş düşündüğüm an, başını döner kaybolurdum korkunç bir karanlıkta: Ölümde. Beni bırakmayacağına söz verdirirdim. Yirmi kez verdi o âşık sözünü. Benim 'seni anlıyorum' deyişim kadar sudandı onun sözü de.

"Ah! hiç mi hiç kuskannamıştım onu. Beni terk etmeyecek, öyle sanıyorum. Hali ne olur sonra? Hiçbir deneyimi yok; çalışamaz da. Uyurgezer gibi yaşamak sevdasında. İyilik, yardımseverlik yeterli mi

gerçek dünyada? Zaman olur içine düştüğüm acıklı durumu unutturum: güç verecek bana o, ilden ile gezeceğiz, çöllerde avlanacağız, bilmediğimiz kentlerin kaldırımlarında uyuyacağız, kimsesiz, gamsız. Uyandığımda, –onun büyülu gücüyle, ya yasalar, gelenekler değışmiş olacak; ya da dünya hep aynı kalıp beni özlemlerimle, kıvançlarımla, aldırılmazlıklarımle baş başa bırakacak. Oy! nice acı çektim, ödöl olarak çocuk betiklerindeki serüvenli yaşamı verecek misin bana? Veremez. Ölküsü ne bilmiyorum. Pişmanlıkları, umutları olduğunu söyledi: İlgisi yok bu sözlerin benimle. Tanrı'yla mı konuşuyor? Tanrı'ya başvurmalıydım belki de. Uçurumun en dibindeyim, dua edemiyorum artık.

"Alaylarını anlayamadım, acılarımı açıklasaydı anlayabilir miydim acaba? Saldırıyor üstüme, dünyada benimle ilgili ne varsa onlardan utanç duymam için uğraşıyor saatlerce, ağlasam öfkeleniyor.

"– 'Güzel ve sessiz eve giren şu gösterişli delikanlıya bir bak: adı Duval, Dufour, Armand ya da Maurice ya da onun gibi bir şey. Bir kadın gönlünü kaptırdı işte bu haylaz puta: kadın ölü, kuşkusuz şimdi gökyüzünde ermiş oldu. Öldüreceksin beni, tıpkı delikanlının o kadını öldürdüğü gibi. Yazgımız bu bizim de, bizim gibi iyilikseverlerin...' Yazık! gün oldu, bir şeyler yapmak isteyen tüm insanlara gülünç sayıklamaların elindeki bir oyuncak gözüyle baktı; uzun uzun vahşice gülerdi. –Gün olur genç bir anneye, bir ablaya dönerdi. Hiç değil biraz daha az yabancı olsaydı! Esenliğe kavuşurduk. Tatlı haliyle bile öldürüyor insanı. Çaresiz, girmişim boyunduruğına bir kez. –Ah çılgın kızın tekiyim ben!

"Bir gün belki görkemli bir şekilde ortalıktan kaybolacak, gökyüzüne çıkacaksa bilmeliyim, görmeliyim azıcık göğö yükselişini küçük dostumun!"

Ne garip çift!

II

SÖZÜN SİMYASI

İşte. Çılgınlıklarından birinin öyküsü.

Nice zamandır, tüm doğal görünüşleri edinmekle övünüyor ve gülünç buluyordum çağdaş resimle şiirin ünlülerini.

Kapı aynalıklarında, çadır tiyatrolarında, levhalarda ve sıradan betiklerdeki saçma sapan resimleri seviyordum; kilise Latincesini, çalakalem yazılmış aşk betiklerini, eskilere değgin romanları, peri masallarını, çocukken okunan küçük betikleri, eski operaları, aptalca nakaratları ve basit halleriyle, seviyordum eski türden yazını.

Haçlı seferlerine çıkmak, bilinmedik yeni ülkeler bulmak, yenilgiyle sonuçlanan din savaşlarını yeniden açmak, alışılmış düzeni değiştirmek, ulusların, kıtaların yerlerini değiştirmek geçiyordu düşümden: tüm büyülere inanıyordum.

Rengini buldum sesli harflerin! – A kara, Ö beyaz, İ kırmızı, O mavi, Ü yeşil. Her sessiz harfin biçimini ve devinimini yeni bir düzene koydum ve harfler arasındaki içgüdüsel ses uyumlarıyla bir gün bütün duyularca benimsenebilecek şiirsel bir söz bulmakla övündüm. Çeviriyi bu işe katmıyordum. İşe incelemeye başladım. Sessizliği, geceleri inceliyor, sözle anlatılamayan şeyleri saptıyordum. Saptıyordum hayal alemlerini.

*

Uzak, köylü kızlardan, kuşlardan, sürülerden
Çökmüş ne içiyordum bu çalının dibinde?
Fındık fıdanlarıyla nasıl da donanmış, gör,
İlik, yeşil bir öğlen sonrasının sisinde.

Bu körpe, genç Oise’da ne içebilirdim ben,
—Dal sessiz, gök bulutlu, çiçek yok çimenlerde!—
Kulübemden uzakta, bu asmakabağından
Ne içeceğim? Biraz terleten altın likör.

Şaşı gözleri gibi bir han tabelasının
Dalmıştım. —Fırtına kapladı göğü. Akşamla
Kayboldu erden kumlarda suyu ağaçların,
Tanrı yeli buzlar atıyordu bataklığa;

İçemiyor, —bakıp ağlıyordum altına.

*

İlkyaz, sabahın dördü, sürüyor
Yatakta aşkın derin uykusu
Koruda kutlu akşamın kokusu
Buğulanıp duruyor.

Dülgerler, şurada, şu büyük yerde
—Üzerlerinde sadece gömlek—
Hesperus Kızlarının güneşinde
Koşuşturuyorlar bak.

Köpükten Çölllerinde, usulca
Tavan kaplaması hazırlıyorlar
Ki kent orda
Yapay gökleri boyayacak.

Bir Babil kralının uyrukları
Bunlar, Venüs, bu büyümlü işçiler.
Bırak biraz taşlı Aşıklarını
Sevini bunlara da ver.

Ey Çobanların Ecesi!
İçki sun ki seni gözlüyorlar,
Akıt dudaklarına bengisi
Öğlen denizini özlüyorlar.

*

Söz simyamda şiirsel eskiliğin haylice yeri vardı.

Yalın sanrıya alıştım: düpedüz, fabrika yerine cami, meleklerce yapılmış bir tamburlar okulu, gökyüzü yollarında atlı arabalar, gölün dibinde salon; canavarlar, gizemler görüyordum; bir güldürü oyunu adı dehşetler saçıyordu önümde.

Sonra büyümlü kuşkuculuğumu sözcüklerin sanrısıyla açıkladım! Usumun dağınıklığını kutsal bularak bitirdim. Başiboştum, ağır bir sayrılık ateşiyle yüz yüzeydim: imreniyordum hayvanların mutluluğuna, vaftizsiz ölen çocukların masumlüğünü simgeleyen tırtıllara, erdenlik uykusu, köstebeklere!

Gittikçe hırçınlaşıyordum. Hoşça kal diyordum dünyaya romanslarda:

*

EN YÜKSEK KULENİN ŞARKISI

Gelsin, o günler gelsin,
Yürekler sevdalansın.

Sabrederek bekledim
Unutulmaz o yıllar.
Göklere çekip gitti
Korkular ve acılar.
Oldu kara bir yara
Susuzluk damarımda.

Gelsin o günler gelsin,
Yürekler sevdalansın.

Kirli pis sineklerin
Yaban uğultusunda,
Günnükle, karamukla
Serpilip çiçeklenmiş
Ve unutulup gitmiş
Bir çayır gibi tıpkı.

Gelsin o günler, gelsin
Yürekler sevdalansın.

Sevdim çölü, kavrulmuş bahçeleri, solgun yüzlü dükkânları, ılıtılmış içkileri. Pis kokulu dar sokaklarda başıboş dolaşıyordum ve kapalı gözlerle, sunuyordum kendimi, ateş tanrısı güneşe.

"General, yıkık tabyalarında eski bir top kalmışsa, topa tut bizi kuru keseklerle. Görkemli mağazaların camekânlarında! salonlarda! Tozunu yedir kente. Paslandır olukları. Kızgın yakut tozlarıyla doldur kadınların süslenme odalarını..."

Oy! hanın ayakyolunda kafayı bulmuş, hodana tutkun sinek, erittiği bir güneş ışığının!

*

AÇLIK

İştahımız var diyelim
Hep taş toprak mı yiyelim.
Soframda her zaman hava,
Demir, kömür ve de kaya.

Dönün açlıklarımı, kemirin
Seslerin çimenini,
Emin kahkahaçiçeklerinin
Şen şakrak zehrini.

Yeyin, kırık çakıl bunlar,
Bunlar kilise taşları,
Eski tufanların çakılı şunlar,
Gri vadilere saçılmış somunlar.

Yemiş tavukları, yapraklar altında
Tükürüyor güzelim telekleri,
Tükürüyor ve haykırıyordu kurt:
Ben de perişanım tıpkı kurt gibi.

Yeşillikler, meyveler
Devşirilip toplanmayı bekliyor;
Ama çitler üstündeki örümcek
Yalnızca mor menekşeleri yiyor.

Süleymanın sunaklarında ben de
Uzanıp uyusam! kaynasam n'olur!
Koşuyor damlalar pasın üstünde
Cédrón'a karışıyor.

Ve sonra, ey mutluluk, ey us, gökyüzünden laciverdi ayırdım, çünkü
lacivert karaya girer ve yaşadım *katkısız* ışığın altın kıvılcımını. Seve
seve, soytarı ve olabildiğince şaşkın bir kalıba giriyordum.

Bulundu yeni baştan!
Ne? Sonsuz olan
Denizdir karışan
Güneşe.

Gönlüne kulak ver
Sonsuz ruhum sen
Yalnız geceye ve
Ateşli güne yağmen.

Seçim meçimmiş,
Dayanışma falan!..
Boşver bunları
Haydi havalan...

Yok orada umut
Kurtuluş bir tek;
Bekle bilimi,
Ceza gelecek.

Yarını unutunuz
Atlardan korlar.
Görev olmalı
Bütün arzunuz.

Bulundu yeni baştan!
—Ne? —Sonsuz olan.
Denizdir karışan
Güneşe.

*

Masalsı bir operaya döndüm: her varlığın bir mutluluk yazgısı var, bunu gördüm: eylem yaşam değil de, kimi gücü, bir öfkeyi har vurup harman savurma biçimi. Aktöre güçsüz beynin ürünü.

Her yaratıkta, varlığını o yaratığa borçlu birçok başka yaşamlar var gibi geldi bana. Bu bey ne yaptığını bilmiyor: bir melek. Şu aile enik sürüsü. Çocuklarının önünde, öteki yaşamlarından birinin bir an'ıyla konuştum yüksek sesle. —Bir domuzu böylece sever oldum.

Delilikten —tutsaklanmış delilikten— doğan her tür yanılgıları yaşadım. Hepsini sayabilirim tek tek, anahtar bende.

Sağlığını tehlikeye düştü. Yılgı bastırıyordu. Günlerce uyuyup kaldım, uyandığımda kendimi yeniden en berbat düşler içinde buluyordum. Sonum gelmişti, güçsüzdüm, tehlikelerle dolu bir yolda, dünyanın bir ucuna, karanlığın ve kasırgaların yurdu Kimmerler ülkesinin o sınır boylarına sürükleniyordum.

Bir yerlere gitmem, beynime üşüşen büyüleri oyalamam gerekti. Denizde, sanki bu kirden beni o arıtmak zorundaymış gibi bel bağladığım, sevdiğim denizde, görüyordum kalkıp yükselişini o avutucu haçın. Kargınmışım bir yol ebemkuşağınca. Mutluluk alınyazımdı, pişmanlıklarımınsa, kurdumdu: güç ve güzellik uğruna feda edilemeyecek kadar büyük bir yaşamım var.

Mutluluk! Ölesiye tatlı dişile, uyarıyordu beni horoz öterken, —*ad matutinum, Christus venit* okunurken,— en karanlık kentlerde.

Ey mevsimler, şatolar!
Hatasız hangi ruh var!

İnceledim uzun uzun
Büyüsünü mutluluğun.

Selam ona, sesi her an
Gelir Galya horozundan.

Bu büyü, ruhu, bedeni
Aldı, güçsüz koydu beni.

Ey mevsimler, şatolar!

Ah, kurtuluş vakti ancak
Ölüm saati olacak!

Ey mevsimler, şatolar!

Geçti bunlar. Güzelliği selamlamayı biliyorum şimdi.

Ah! şu çocukluk yaşantım, her türlü havada, hayal aleminde yüzercesine sade, en kayıtsız dilenciden daha kayıtsız, yersiz yurtsuz, eşsiz dolsuz olmaktan gürur duyup dolaştığım büyük yol, ne aptallıktı. —Ayrımına yeni varıyorum!

—Bugün artık bizimle pek az konuda uyuşan kadınlarımızın temizlik ve sağlık asalakları o herifleri, kadınları okşama fırsatını kaçırmayan o adamları hor görmekte haklıymışım.

Haklıymışım tüm horgörülerimde: kaçtığıma göre! Kaçıyor muyum? Açıklıyorum.

Daha dün şöyle sızlanıyordum: "Bu dünyada yeterince kargınmışlardan mıyız, Tanrım! Ben ki nice zamandır o cehennemlikler sürüsündeyim! Hepsini tanırım. Hep tanırız birbirimizi; iğreniriz birbirimizden. İyilik nedir bilmeyiz. Ama uysalız; dünyayla ilişkilerimiz uyumlu." Garip mi bu? Dünya! satıcılar! saf yürekli! —Onursuzlar değiliz. —Ya sevgili kulları Tanrı'nın, onlar nasıl karşılardı bizi? İnsan var huysuz, insan var güleç, insan var sevgisi düzmece, yanlarına yaklaşmak zor, ya çok atak olacaksın, ya da çok alçakgönüllü. Tanrı'nın biricik kullarıdır. Ama kimseyi kutsamazlar!

İki paralık usuma yeniden kavuşunca, —ki gelip geçiyor bu! —Görüyorum ki tedirginliklerim Batı'da olduğumuzun ayrımına zamanında varmayışımın doğuyor. Batı'nın bataklıklarında! Bozulmuş ışığa, hurdası çıkmış biçime, yolundan sapmış devinime bel bağladığımdan değil... Geçelim! şu anda usum, Doğu'nun çöküşünden bu yana insan usunun karşılaştığı en yırtıcı gelişmeleri yüklenmek istiyor ille... İstiyor bunu usum!

...Eski halime döndüm! —Dizginler usun elinde, Batı'da olmamı buyuruyor. Dilediğim sonuca ulaşmak için onu susturmanı gerekirdi.

Cehennemin dibine kadar yolu var, şehitlerin palmiye çelenklerinin, sanatın ışınlarının, mucülerin gururunun, yağmacıların şiddetinin, diyor, Doğu'ya ve ilk ve sonsuz bilgiğe yeniden dönüyordum. —Tam bir tembellik düşü bu galiba, yontulmamış!

Yine de, çağdaş acılardan kurtulma özlemini hiç mi hiç duymuyordum. Kafamdaki, Kuran'ın aşırma bilgeliği de değildi. Ama, bilimin o ilk duyurusu, Hristiyanlıktan beri, insanın *kendini sahnelemesi*, bilinen şeyleri yeniden kanıtlamaya kalkması ve bu kanıtlarla kubarması ve dünyaya tek gözlikle bakması gerçek bir kıyım değil mi? İnce bir işkence, aptalca; kaynağı tinsel saçmalıklarımın. Doğanın hoşuna gitmeyebilir belki! İsa varsa Bay Prudhomme'lar da var.

Sis ürettiğimiz için değil mi? Suda yetiştirdiğimiz sebzelerle birlikte sıtmayı da yiyoruz. Ya ayyaşlık! ya tütün! cehalet! ve özveriler! –Bütün bunlar düşünceden, ilk yurdumuz Doğu'nun bilgeliğinden yeteriyle uzak şeyler değil mi? Bu türden ağular üretiliyorsa çağdaş bir dünya neden?

Kilise adamları yanıtlayacak: Anlaşıldı. Siz aslında Aden'den söz etmek istiyorsunuz. Doğu halklarının tarihinde size değgin hiçbir şey yok. –Doğrudur; düşlediğim Aden'dir. Ya eski soyların o arınmışlığı ve bunun düşlerimdeki yeri!

Filozoflar: Dünyanın yaşı yoktur. İnsanlık yer değiştirir yalnızca. Batı'dasınız ama gönlünüz çektiğinde eski, kendi Doğu'nuzda da oturabilirsiniz, –hem rahatça oturabilirsiniz.

Usum, kendini kolla. Esenliğe değgin sert kararlara boş ver. Çalış, çabala! –Yazık! yeterince hızlı değil bilim!

–Görüyorum yine uyukluyor usum.

Şu andan itibaren uyanık olsaydı hep, gerçeğe ulaşırdık, belki şu an ağlayan melekleriyle bizi kuşatmış olan gerçeğe!.. –Şu ana dek uyanık kalmışsa, bunun nedeni çok eski bir zamanda zararlı içgüdülere boyun eğmediğindir... –Hep iyice uyanık olsaydı usum, su üstünde yürürdüm bilgece!..

Ey arınmışlık! arınmışlık!

Bu uyanıklık anıdır bana arınmışlığı sunan. –Tanrı'ya tin'le gidilir!

Yürekler acısı mutsuzluk!

Çalışmak! düştüğüm uçurumda zaman zaman böyle bir patlama olur.

Çağdaş Kilise, yani *Herkes* haykırır: "Hiçbir şey boşuna değil; bilime koşalım, ileri!" Ama öte yandan başkalarının yüreğine kötüler ve miskinlerin cesetleri yağar... Ah! çabuk, biraz çabuk; gelecek günlerin sonsuz ödülleri oradalar, gecenin ötesinde... elimizden kaçsınlar mı?

Ne işe yararım orda? Tanımadığım şey mi çalışmak; bilim de fazla yavaş. Dört nala gidedursun yakarış, ılık güreledursun. Yapacağım çok basit, hem hava da amma sıcak; boşverecekler bana. Zaten görevim var, bitirip bir kenara koyacağım, nasıl çokları övünüyorsa, ben de görevimle övüneceğim.

Ömrüm yıprandı. Gidelim! içimize kapanıp tembel tembel oturalım, acıyın! Yaşayıp gideceğiz eğlenerek, canavarca sevdalar ve inanılmaz evrenler düşleyerek, yakınarak ve paylayarak dünyanın görünümlerini, soytarıyı, dilenciği, sanatçıyı, haydutı, —rahibi! Hastanede yatarken keskin bir günnük kokusu geldi burnuma: kutsal ıtların bekçisi; günah çıkaran papaz, kurban...

O iğrenç çocukluk eğitimimi düşünüyorum orda. Daha başka!.. Yirmi yılını yürümek, başkaları yirmi yıl yürüyorsa...

Hayır! hayır! başkaldırıyorum ölüme şimdi! Gururum karşısında pek hafif kalıyor çalışma: ihanetim yeterince azap vermez dünyaya. Sağa sola, son anda saldıracağım...

O zaman —oy!— sevgili zavallı ruh, bizim için sonsuzluk kayıplara karışmaz mıydı o zaman!

Sevimli yiğit, destan yaratan, altın yapraklara yazılacak olan bir gençliğim yok muydu *bir zamanlar*, anıma şans! Suçum hatamı neydi ki şimdi böyle güçsüzüm? Sizler, ileri süren, hayvanların acı acı inlediklerini, sayrılarının umutsuz kaldığını, kara düşler gördüğünü ölülerin, anlatın görelim, bu çöküşünü, bu uyku neden. Ben ki artık, ağzımı açsam, hep aynı duaları, *Pater* ve *Ave Maria*'ları mırıldanan dilenciden öteye gidemez oldum. *Konuşamıyorum artık.*

Yine de sanırım bugün, cehennemimle ilişkiyi kestim. Tanı cehennemdi o; eski, insanoğlunun kapılarını açtığı cehennem.

Aynı çölde, aynı gecede, gözlerim hep yorgun, yaşamın Kralları, üç müneccimler, yürek, ruh ve us, telaşlanmadan, uyanır gümüş yıldızlara hep. Kumsallar, dağlar aşır biz, doğuşunu yeni emeğin, yeni bilgeliği, zorbaların ve iblislerin kaçışını, bağnazlığın sonunu selamlamaya ne zaman gideceğiz, tapmaya —ilk öncüler!— yeryüzündeki Noel'e?

Göklerin şarkısı, yürüyen halklar! Yaşamı hor görmeyelim tutsaklar.

Geldi göz! –Görevimiz kutsal aydınlığı bulmak, tamam, ama neden hep var olan bir güneşe  zlem duyalım, – mevsimlere can atan insanlardan değilsek.

G z. Durgun sislerde yükselen tekнемiz, yoksulluğın limanına, gökleri ateş ve çamur benekli koca kente d men kırıyor. Oy! lime lime paçavralar, yağmurda ıslanmış ekmek, esriklik, beni çarmıha geren binlerce sevi! Demek, bir gün *hesap verecek olan* milyonlarca  l  ruha, milyonlarca  l  bedene sahip o gulyabani ecenin sonu gelmeyecek! İşte, tenimi çamur ve veba kenirilmiş, saçlarını, koltuk altlarını kurtlarla dolu, yüreğimde daha da iri kurtlar, bir kez daha kendimi, ya sız, duygusuz, yabancılar arasına uzanmış görüyorum...  lebilirdim orda... Ne korkunç  ağrışını! İğreniyorum yoksulluktan.

Rahatlıklar mevsimi, kıştan da korkuyorum.

– Bazen gökte, kıvançlı, beyaz uluslarla kaplı kumsallar g r r m . Yukarda büyük altın bir tekne renk renk bayraklarını dalgalandırır sabahın melteminde. Törenlerin, utkuların, acıların tümünü ben yarattım. Yeni  i ekler, yeni yıldızlar, yeni tenler, yeni diller üretmeyi denedini. Doğaüstü g  ler edindiğimi sandım. Eh! İyisi, g nmeliyim d   gücünü, anılarımı! Gelip ge ni  tatlı bir utku, sanatçı ve öykücü tutkus !

Ben! Kendime sihirbaz ya da melek gözüyle bakmış olan ben, akt relerden bağımsız, geri verildim toprağa arama göreviyle, kavranacak katı gerçekle! H d k!

Yanılmış mıyım? İyilik benim için ölümün kız kardeşi mi yoksa?

Kendimi yalanlarla beslediğim için özür dilerim, olur biter. Artık gidelim.

Ama tek bir dost el yok! Nereye tutunmalı?

Evet, yeni zaman hiç olmazsa çok ciddi.

Çünkü, utkuyu kazandım diyebilirim; dış gıcırıltıları, alev soluklar, kokuşmuş iç çekişleri giderek azalıyor. Bütün iğrenç anılar silinip gidiyor. Kaçıyor son pişmanlıklarım, –dilencilere, eşkıyalara, ölümün dostlarına, her türden geri zekâlılara imrenmem. –Cehennemlikler, ya öcümü alsaydım!

Kesinlikle çağdaş olmak gerekiyor.

İlahilere gerek yok; atılan adımı geri almak yok. Katı gece! Kurumuş kan tütüyor yüzümde ve şu korkunç ağaççıktan başka hiçbir şey yok geride bırakacağım. Tinsel savaş da adanı adama yapılan savaş kadar hoyrat; ama tüze denen şey de zaten yalnız Tanrı'nın tutkularıdır.

Yine de uyanıştır bu. İçimizdeki sertliği de, gerçek sevecenliği de kabullenelim. Ki ağırınca tan ateşli bir sabırla silahlanmış gireceğiz görkemli kentlere.

Tek bir dost el yok demiştim. Ne iyi, bu demektir ki eski yalancı aşklara gülebirim, şu yalancı çiftlerin aybını yüzlerine vurabilirim, –cehennemini gördüm orda kadınların; –ve artık yapabileceğim tek şey bir ruhun ve bir bedenin içindeki gerçeği elde etmek.

Nisan-Ağustos 1873

ŞİİRLERDE GEÇEN KİMİ SÖZCÜKLER

DEMİRCİ

"*Bayım. insafa gelip biraz da bizi dinle:* Bir demircinin krala sade bir insanla konuşur gibi "bayım" demesi görülmemiş bir şey. Ancak, tarih kitaplarında bir demircinin 20 Haziran 1792'de kralla konuşurken ona pek çok kez Bayım diye hitap ettiği yazılı. Bu hitap karşısında kral da büyük şaşkınlığa uğramış.

Şimdi kara giysili yeni adamların var: Kara giysili adamlar kralın hizmetindeki güvenlik mensupları ve yargıçlar gibi bürokratlar olabilir. Ayrıca, soyluların temsil edildiği Meclis'in yanı sıra bırıjuvaların temsil edildiği Tiers Etat adlı bir Meclis daha vardı. Kral On Altıncı Louis 5 Mayıs 1789'da Tiers Etat temsilcilerinin kara resmi elbise giymelerini zorunlu kıldı.

GÜNEŞ VE TEN

Venüs: Roma'nın Güzellik Tanrıçası. Jupiter ve Dione'nin kızı. Jupiter onu Vulcaune (Vulcanus) ile evlendirir. Çeşitli tanrılardan ve ölümlülerden birçok çocuğu var, Kıbrıs adasında oturur. Yunan mitolojisindeki Afrodit'in özdeşidir. Rimbaud'nın şiirlerinde adı, aşkın ve güzelliğin simgesi olarak, on'dan fazla dizede geçer.

Satyre'ler: Doğayı simgeleyen cinler. Gövdelerinin belden üstü insan, belden aşağısı at ya da teke biçiminde. Uzun ve dolgun bir kuyrukları var. Cinsel organları iri ve kalkık. Su perileri nympha'ların peşlerine takılırlar. Hayvanca duygularının yankısı yüzlerinde de görülür.

Pan: Çobanların tanrısı. Yüzü insan yüzü, ayakları, boynuzları ve kıllarıyla teke. Çoban kavalım sever ve azgın tekeler gibi su perilerinin peşine düşer.

Bereket Ana: Ana tanrıça. Cybele, Kybele gibi çeşitli adları var. Kaynağı Anadolu. Çatalhöyük ve Hacılar'da yapılan kazılar Ana Tanrıça'ya inancın İÖ 6500-7000 yıllarına dek uzandığını ortaya koydu. Doğurganlığı, bolluk ve bereketi simgeler. Çeşitli adlarından biri de Kible. Kollarında hem çocuğu hem de sevgilisi olan bir erkek çocuk var.

Astarte: Suriyeli tanrıça. Mısır mitolojisindeki adı Isis. Bir diğer adı Astartoth. Yunan mitolojisindeki Venüs'le özdeş, Ay'ın ve Venüs yıldızının simgesi.

Afrodit (Aphrodite): Yunan Güzellik tanrıçası. Mitolojiye göre deniz köpüğünden olma, Apliros Yunanca deniz köpüğü demek. Roma'nın Güzellik Tanrıçası Venüs'le özdeş.

Olimpos (Olympos-Olympe): Homer'in destanlarına göre tanrılar Olimpos Dağı'nda toplanıp şölen yaparlar. Bu dağda genellikle tanrılar tanrısı

Zeus oturur. Anadolu'da, Girit'te, Kıbrıs'ta, Yunanistan'da, Makedonya ve Teselya'da bu adla anılan dağlar var.

Çoban (Pasteur): Yüksek Kilise görevlisi ve İsa anlamlarına gelir.

Eros: Anadolu kökenli, en eski Aşk Tanrısı. Çocuk şeklindedir.

Kallipie (Kallipyge-Callipige): Yunanca, güzellik ve kalça anlamına gelen bir sözcük. Şiirde Venüs anlamında kullanılıyor.

Ariadne: Minos'la Pasiphaé'nin kızı. Theseus, Girit'e Minotauros'la çarpışmaya geldiğinde Ariadne ona âşık olur. Minotauros'un bulunduğu hiçbir denizli Labyrinthos mağarasında kaybolmaması için eline bir yumak iplik verir.

Theseus: Dor soyunun yiğidi. Kimi efsanelere göre babası tanrı Poseidon.

Lysios: Bağ ve şarap Tanrısı Dionysos'un diğer adı. Çıldırıp ülke ülke dolaşmaya başlar. Suriye ve Mısır'ı başıboş gezer. Bereket Ana (Kybele) onu iyileştirir. Lysios'un bir başka adı da Bacchus.

Zeus: Tanrılar tanrısı. Olympos Dağı'nda oturur. Beyaz bir boğa kılığına girerek Sidon kralının kızı Europe'yi denizler aşır Girit'e götürür ve orada ona sahip olur.

Leda: Etolie kralının kızı, İsparta kralının karısı. Tanrı Jupiter kuğu biçimine girerek onunla sevişir.

Kipris (Cypris, Chypre, Kıbrıs): Venüs'ün diğer adı. Kıbrıs adasında oturduğu için Venüs bu adla da anılır.

Herakles: Roma mitolojisinde adı Hercule (Herkül) olarak geçen yiğit. On sekiz yaşındayken elli gün av peşinde koşar ve kimsenin saldırmaya cesaret edemediği vahşi bir aslanı öldürür.

Dryade: Orman tanrılarına ya da su perilerine verilen isim.

Selene: Ay Tanrıçası. Endymion'a âşık.

Endymion: Çok güzel bir çoban. Ay Tanrıçası Selene ona tutulur. Sele-ne'nin isteği üzerine Zeus delikanlıya sürekli bir uyku verir. Ölümsüzler arasına katılır ama hep bilinçsiz ve uykuludur. Ay her gece onunla sevişir.

Nymphe: İrmakların, pınarların, ormanların ve dağların perilerine Yunan mitolojisinde verilen ad.

ASILMIŞLARIN BALOSU

Selahattin: Haçlı seferlerinde İslam birliklerine komuta eden Selahattin Eyyubi.

Belzebuth: Suriye tanrılarının. İblislerin başkanı da bu ad verilir.

DOKSAN İKİ ÖLÜLERİ

Fransız Devrimi'nden sonra Prusyalılar (Almanlar) Fransa'nın Lorra-

ine bölgesine saldırdı. Convention Yönetimi ülkenin tehlikede olduğu duyurusunu yaptı. Devrimciler 1792'de düşmanı püskürttüler.

Paul De Cassagnac: Yazar, gazeteci ve siyasetçi. *Ülke* gazetesinin başyazarı. 16 Temmuz 1870 tarihli yazısında Fransızları Avusturyalılarla savaşa çağırır. Rimbaud savaş çığırtkanlığına karşıydı.

SUDAN DOĞMUŞ VENÜS

Yunan mitolojisindeki Güzellik Tanrıçası Afrodite ve onun Roma mitolojisindeki özdeşi Venüs efsaneye göre köpükten, sudan doğmuştur. Bu nedenle Venüs'tin bir diğer adı da "Sudan Doğmuş" anlamına gelen "Anadyomène"dir. Bu şiirde de suyun içinden bir Venüs doğuyor ama o alışılmış, güzelliği dillere destan Venüs yerine, kıçı yaralı, feci kokan bir Venüs'le karşılaşyoruz.

Clara Venüs: "Clara" Latince parlak, ünlü anlamına geliyor.

YEDİ YAŞ OZANLARI

Rimbaud'nun annesi Vitalie Cuif geçimini tarımla sağlayan orta halli bir ailenin kızıydı. Despot, inatçı, katı bir kadındı. Subay olan kocası sonunda usanıp bir daha dönmek üzere evi terk etti. Bayan Cuif dört çocuğuyla babasının evine yerleşti. Bir süre sonra babası ölünce mali durumu iyice bozuldu, yoksulların, işçilerin oturduğu bir mahalleye taşındı. Yine de kuyruğu dik tutuyor, komşuları olan işçi aileleriyle ne kendi konuşuyor, ne de çocuklarının onların çocuklarıyla arkadaşlık etmesine, oynamasına izin veriyordu. Rimbaud bu şiirinde yalnız ve düşlerle geçen çocukluğunu anlatır. Annesinin bağnaz tutumu yüzünden Rimbaud ergenlik döneminde de gelişimini tamamlanamadı. Eşcinselliğinde bu olumsuz çocukluk döneminin büyük payı var. Ayrıca annesinin katı tutumu, sıkıcı ve tekdüze kasaba yaşamı onu tüzel, toplumsal, dinsel ve törel tüm kurallara ve düzene düşman etti.

KAYZER KUDURGANLIKLARI

Şiirde imparator Louis Napolyon anlatılıyor. Napolyon Bonapart'ın kardeşinin oğlu. Şubat 1848 devriminden sonra Fransa'da yeniden Cumhuriyet rejimi kuruldu. Louis Napolyon Nisan 1848'de Kurucu Meclis üyesi, 10 Aralık 1848'de ise İkinci Cumhuriyet'in cumhurbaşkanı oldu. 1852'de yeniden seçildi. Yaptırdığı bir askeri darbeyle Cumhuriyet rejimine son verdi, 2 Aralık 1852'de İmparatorluğunu ilan etti.

Gözlüklü Ahbabını...: Sözü edilen kişi İmparator Louis Napolyon'un başbakanı Emile Ollivier. Fransa'yı düşüncesizce Prusya'yla savaşa soktu, ülkenin yenilmesine ve toprak kaybetmesine neden oldu.

Saint-Cloud: Seine nehrinin sol kıyısında, Paris'e 15 kilometre uzaklık-

ta, 7.000 nüfuslu yer. Birinci Konsil Napolyon orada imparator ilan edildi. Louis Napolyon onu imparatorluk tahtına davet eden kurulu 7 kasım 1852'de orada kabul etti. 18 Temmuz 1870'de Prusya'ya oradan savaş açtı. 28 Ocak 1871'de Prusyalılar (Almanlar) Saint-Cloud'yu ve sarayı yağmaladıktan sonra her yanı ateşe verdiler. Krallık sarayından sadece küçük bir yapı kaldı.

ANLI ŞANLI SARREBRUCK ZAFER ALAYI

Sunup arka safını....: Er Bouquillon eğilmiş, pencereden krala bakıyor. Yergi ve güldürünün egemen olduğu bu şiirde Rimbaud askeri terim kullanıyor, "kıçını dönmüş" yerine "sunup arka safını" diyor.

GÜMRÜKÇÜLER

Rimbaud'nun gençlik günlerini geçirdiği, Charleville'deki ev Meuse nehrinin karşısındaydı. Evin hemen yakınında o zamanlar Gümrük Yönetimi vardı. Şair gümrükçüleri iyi tanıyor, zaman zaman onlarla sohbet edip yaşam öykülerini, serüvenlerini dinliyordu. Belçika ve Hollanda'ya mal götüren gemiler bu nehirde geçtiği için Rimbaud aynı zamanda denizcilerle de dostluk kurmuştu. Denizi hiç görmeden yazdığı ünlü *Esrik Gemi* şiiri bu dostlukların ürünüdür.

Bağlaşklar: Cumhuriyetçi ve devrimci Fransa'ya savaş açan Almanya, Avusturya gibi krallıkla yönetilen Avrupa ülkelerinin orduları.

Orman perileri: Fransız sınırı kadınlı, erkekli kaçakçıların cirit attığı bir alan haline gelmiş. Rimbaud "orman perileri" benzetmesinde kaçakçı kadınlar ve kızlardan söz ediyor.

RAHİBELER

Yardıma koşar yeşil Muse'le alevli Tüze: Yeşil argoda absinthe adındaki sert içki. Muse esin perisi. Yeşil Muse, yani yeşil Esin Perisi absinthe adlı içki oluyor. Verlaine, Rimbaud ve diğer birçok Fransız sanatçısı bu içkiyi çok severdi. Nasıl içinde anason bulunan bizim rakımız su katınca yayla dumani rengini alıyorsa, absinthe de su katınca yeşil bir renk alıyordu. Dizdeki "alevli tüze" ise belki bir başkaldırının, bir devrimin simgesi.

PARİS'İN SAVAŞ ŞARKISI

Louis Adolphe THIERS (1797-1877): Politikacı, gazeteci ve tarihçi. Cumhuriyet yönetiminin yürütme eski başkanı. Meclisi ve hükümeti Paris'ten Versay'a taşıdı. Çoğunluğu köylülerden oluşan karşı devrimci bir ordu kurarak sosyalist Komün Yönetimi'ni yıktı. Binlerce Parisliyi kurşuna dizdirdi. Marx ondan "tüce" diye söz eder.

Louis Joseph Ernest PICARD (1821-1877): Politikacı, avukat ve gazeteci. Gericî Versay yönetiminin Maliye ve İçişleri Bakanı.

Sevres, Meudon, Bagneux, Asnières: Paris'in banliyöleri.

Mum kutusu: Eski topların parçalarından biri.

Eros: Yunan mitolojisinde aşk tanrısı. Kanatlı bir çocuk şeklindedir, okla vurduğu kimseler derin bir aşka tutulur.

Askerî terminolojide baskın yapan militanlara baskıncı denir. Thiers ve Picard baskın yapıp ancak siğilotlarını kaçırabilecek kişiliksiz, zayıf insanlar.

Versaylıların askerî birliklerinin gücü ancak bokböceklerine yeter.

Versaylılar petrol bombası adını verdikleri bir bomba yapmışlardı. Rimbaud alay ediyor, petrol bombalarınız ancak Corot'nun resimleri kadar etkili diyor.

Büyük Zıpzır: Komün Yönetimi sırasında Fransa'yla savaş halinde olan Almanya'nın Başbakanı Bismarck kastediliyor.

Jules FAVRE (1809-1880): Siyasetçi ve avukat. Komün Yönetimi sırasında Versay'daki karşı devrimci Ulusal Savunma Hükümeti'nin dışişleri bakanı.

Favre, Bismarck ile yaptığı görüşmenin olumsuz sonuçlarını Fransızlara açıklarken gözyaşı döküyordu. Rimbaud'ya göre Favre rol yapıyordu, gözyaşları karabiber solumuş insanın yapay gözyaşlarıdır. "Su kemeri yapıyor kirpiklerinden" imgesi de Favre'ın aynı yapmacıklarını dile getirir.

Versay ordusu Paris'teki Komün güçlerinin üstüne "petrol bombası" adını verdikleri bombalar atıyorlardı. Rimbaud'ya göre bu bombaların hiçbir etkisi yoktu, bu petrol banyosu Paris'in ateşli taşlarını soğutacak güçte değillerdi.

Çiftçiler: Karşıdevrimci Versay ordusunun askerlerinin çoğu köylülerden oluşuyordu. Bu nedenle Paris Komüncüleri Versay güçlerine "Çiftçiler", "Ziraatçılar" adını takmıştı.

PARİS ŞÖLENİ YA DA PARİS DOLUYOR

Bir akşam Barbarlar'ın bastığı bulvarları: Barbarlar sözcüğüyle Rimbaud ya Paris'e giren Almanlar'ı ya da Komün devrimcilerini anlatmak istiyor.

Tahta yuvalarda ölü sarayları saklayın: 1871'de sarayların birçoğunu Versaylılar denen gericî ordu mensupları ve Komün devrimcileri yakmıştı. Komün ayaklanması bastırılınca saraylar, Louvre, Belediye Sarayı, Légion d'Honneur binası tahta tarabalarla çevrilerek koruma altına alındı.

Altın evler var: Argo'da genelevler anlamına geliyor.

Dökin salyalarınızı: Rimbaud "salya" sözcüğünü çok sever ve şiirlerinde sık sık kullanır.

Ey Galipler! Utanç'tan erimiş karınlarınız: Şair "Ey Galipler!" diyerek gerici Versay ordusuyla alay ediyor. Almanya'yla imzaladıkları ateşkes anlaşmasını bir galibiyet olarak görüyorlardı.

Kan içici Vampirler: Zamanın karikatürlerinde gerici Versay'lılar ve Versay ordusu mensupları yarasa ya da diğer gece kuşları şeklinde çiziliyordu.

Karyalı kadınlar: Mimari'de dayanak sütunları olarak mimarlar genellikle Karyalı kadın figürünü kullanıyorlardı. Dörtlükte bu imgelerle şairin anlatmak istediği şu: Savaşın getirdiği yıkımlar, savaş sonrasının bayağılıkları ve aşağılık cinsel olaylar, fahiş Paris'i yok edemeyecek.

Kargınmışın ahını: Rimbaud "kargınmış" derken kendinden söz ediyor.

ÇALINMIŞ YÜREK

Öğretmeni Georges Izambard'a gönderdiği mektuba Rimbaud bu şiirini de ekler. Ancak, başlığı "Acı Çektirilmiş Yürek" şeklinde değiştirilmiş.

Paris'e kaçan Rimbaud bir kışlada Komünkü savaşçılarla kalır. Kışladaki bazı gönüllüler on altı yaşındaki delikanlıyı alaya alırlar. Kimi yorumcılara göre kışlada bir onbaşı (caporal) Rimbaud ile zorla cinsel ilişki kurar. Tüttün anlamına gelen caporal sözcüğü simgeseldir. Şair artık kendini kirlenmiş biri olarak duyumsar, çünkü yüreği kirlenmiştir, çünkü yüreğine acı çektirilmiştir. Ozanın şiirinde "yürek" bazen cinsel organ, penis anlamında kullanılır.

"...DÜMENDE...": Rimbaud'nun Izambard'a gönderdiği şiirde bu sözcük de "...akşamda..." şeklinde değiştirilmiş.

OZAN'A ÇİÇEKLERLE İLGİLİ SÖYLENENLER

Kerdrel Efendi'nin zambağı: Audren de Kerdrel: Kurucu Meclis'te ve Yasama Meclisi'nde milletvekili. Kraliyet amblemi leylak'ın savunucusu, ünlü bir kralcı, sağcı.

1830'lar sonesinde: Onuncu Charles krallık rejimini sağlamlaştırmak için basın özgürlüğünü kaldırdı, Meclisi feshetti, seçim yasasını değiştirdi ve ağır vergiler koydu. Bunun üzerine Parisliler 1830'da ayaklandı.

Açoka ya da Asoka: Hintlilerin kutsal saydığı pek çok ağaçtan biri.

Pedra Velasquez: Havana kentini 1511 yılında Diego Velasquez kurdu. Sözü edilen Pedra Velasquez Havana'nın kurucusunun soyundan gelen biri.

Ama ne Renan ne Murr kedisi/ Sonsuz mavi salkımları görmedi:

Renan (Ernest): 1823 tarihinde doğmuş olan Fransız filozofu ve tarihçisi.

Dize'de Rimbaud gerçekçiliğin ve akılcılığın önemini vurgulamak istiyor.

Tréguier: Ernest Renan'ın doğduğu küçük kent.

Paramaribo: Günümüzdeki adı Surinam olan eski Hollanda Güyan'ının başkenti.

İLK KUDAS TÖRENLERİ

Adonai: İbranicede Tanrı'nın adı. Yahudiler Tanrı'nın gerçek adı olan Yahve'yi ağızlarına almaya cesaret edemediklerinden "Yahve" adıyla karıştıktıklarında Adonai olarak okuyorlar, söylüyorlardı. Çoğul bir sözcük, "efendilerim" anlamına geliyor. Şiirde sözcük, hezeyan içindeki kızın ağzından cıglık gibi dökülür. Erden (bakire) kız, İsa ile gökyüzünde birleşmiştir. Güneşlere büyük karlı çamaşırlar düşer.

BİLGE ADAM

Küçük gezegenlerin usul vızıltsını: Rimbaud gezegenlerin dönerken sesler çıkardığına inanıyordu. Tıpkı Pythagore gibi. Pythagore'a göre uydular yörüngelerinde dönerlerken müzikli sesler çıkarıyorlar ve uyduların yedi ayrı sesi var.

Zeytin Dağı'nın ağıtçısını: Rimbaud'nun şiirindeki Bilge sofu bir insan. İsa'ya tapıyor, çünkü özdeşleşiyor onunla. İsa Zeytin Dağı'na kapanıp Babasına yakarmış, "Ruhum ölümüne acılı" demişti. Rimbaud İsa'nın bu yakarışlarını Zeytin Dağı'nın ağıtçısı ya da ağlayıcısı sözleriyle dile getiriyor.

Ötüyorsun korkunç ve kırık baston gagaları üstünde: Çeşitli yorumlara açık bir dize. Ve çeşitli yorumlar yapılmış. Sözcüğü sözcüğüne çevirmekle yetindim.

Kargınmış avutun ey gece rüzgârları: Diğer şiirlerinde olduğu gibi bu şiirinde de Rimbaud kendinden "kargınmış", lanetli olarak söz ediyor.

ESRİK GEMİ

Leviathan: Tevrat'ta adı geçen bir deniz canavarı.

Hanse kadırgaları: Hanse şirketi o zamanlar ünlü bir gemicilik şirketi idi.

BİT AYIKLAYAN ABLALAR

Rimbaud'ya büyük ilgi gösteren öğretmeni Georges Izambard küçük yaşta yetim kalmış; onu dört kadın, Gindre kız kardeşler büyütmişti. Okul dinlence dönemine girince Izambard zaman zaman Gindre kız kar-

deşlere konuk olurdu. Rimbaud da evden kaçtığında iki kez, Douai'de oturan Gindre'lerin yanında bir süre kaldı. Kimi yorumculara göre bu şiirde Gindre kız kardeşlerden gördüğü yakın ilgi ve sevgiyi dile getirir. Bir başka yorum daha var. Rimbaud, Paris'te bir ara çok çetin ve yoksul günler yaşadı. Verlaine'lerin evinden ayrıldıktan sonra sağda solda kaldı, çok düzensiz bir yaşam sürdü ve bitlendi. İşte o günlerde şair Théodore de Banville evinin çatı katındaki odasını Rimbaud'ya verdi. Banville'in iyi kalpli bir insan olan karısı da yorganları, çarşafı kar gibi beyaz bir yatak hazırladı. Rimbaud bitli giysilerini pencereden atıp yatağa çıplak girdi ve bit ayıklayan ablalar şiirini bu olaydan esinlenerek yazdı.

Armonika: Almanların bulduğu bir müzik aytı. Cam bardaklara çeşitli düzeylerde su konuyor. Parmak, bardak ağzının iç çeperlerinde gezinerek çeşitli sesler çıkarıyor. Çıkan sesler bir tür iç çekişlere benziyor.

SESLİLER

Charleville'den Paris'e gelen Rimbaud'yu Verlaine'in dostlarından oluşan küçük bir şairler topluluğu sadece *Esrik Gemi* şiiriyle tanıyordu. Üniversitede okuyan sanatsever ve sanatçı gençler arasında ise adını "Sesliler" şiiriyle duyurdu. Ölümlünden sonra en çok bu şiir üzerine yazılar yazıldı, yorumlar yapıldı. Simgencilğin kurucularından René Ghil, birleşik sesli harflerin ve sessiz harflerin renklerini araştırarak kadar işi abarttı. Şiirde kimileri büyü ve gizemciliği, kimileri cinselliği buldu. André Ghil de bir gün Verlaine'e "bu şiiri siz nasıl yorumluyorsunuz?" diye sorar ve şu yanıtı alır: "Hayli kuramsal sözler söylendi. Oysa şiirin asıl güzelliği her tür kuramsallığa kapalı olmasından doğuyor. Rimbaud'yu iyi tanırım, şu yazılanları okusaydı kimbilir nasıl gırgıra alırdı."

Sesliler şiirinin asıl önemi, sesli harflerin rengini araştırmasından değil, Rimbaud'nun bazı renklere verdiği önemi göstermesinden kaynaklanır. "A kara" diyor ve önce kara rengi ele alıyor. Baudelaire gibi Rimbaud'nun da ana rengi "kara"dır, nitekim şiirlerinde en çok kara geçer ve yüz kez yinelenir.

Ölümcül, kutsuz, uğursuz, çarpık ve sayrılı "kara" kuşku, mutsuz anları ve anıları, sapıklık ve saplantıları dile getirir. Öte yandan "kara"da büyüleyici, çekici bir yan da vardır.

"Sesliler" sonesinde Rimbaud "A kara" dedikten sonra hemen "beyaz" renge geçer: "Ö beyaz" Şairin kara'dan sonra üstünde en çok durduğu ikinci renk. Dizelerde doksan kez yinelenir. Umudun ve mutlu geleceğin muştucusu, gençliğin ve güzelliğin simgesi, yarımın kıvancı. Mutsuz geçmiş, kuşkuyu dile getiren "kara"ya karşı yaşamı dengeleyen ağırlık, mutlu, kıvançlı, umut dolu gelecek.

"Kırmızı" Rimbaud'nun üçüncü rengi. Şiirlerinde yetmiş beş kez kullanır. Tehlike işaretidir, bir başka dünyaya geçişi belirler. Öte yandan oza-nın öfkesi ve düşüdür.

SESSİZLİK

Bezelye: Bezelye anlamına gelen "pois" sözcüğü, kitabın kimi basımlarında orman anlamına gelen "bois" olarak geçer.

GÖZYAŞI

Oise: Rimbaud, Fransa'nın kuzeyindeki Belçika'ya komşu, Ardenne bölgesinde doğup büyüdü. Oise Irmağı, Belçika'dan doğar, Kuzey Fransa'da akar ve Seine nehri ile birleşir.

CASSIS IRMAĞI

Cassis: Cassis adında bir ırmak yok. Sözcük, kent, bir tür frenk üzümü, su arkı anlamlarına geliyor. Rimbaud ırmağa bu adı verirken daha çok ark anlamından esinlenmişe benziyor. Çünkü Charleville'in çevresindeki taşlı Semoy vadisi arkları andırıyor.

MICHEL VE CHRISTINE

Sologne: Paris havzasının güneyinde, bir kısmı ormanlarla kaplı, kumlu ve killi bir bölge.

SUSUZLUK GÜLDÜRÜSÜ

Bitter: Hollanda likörü.

Absinthe: Alkol ve absinthe adlı otun karışımıyla yapılmış sert bir Fransız içkisi. Az içilince iştah açıyor, fazla içildiğinde çıldırıyor. Verlaine ve Rimbaud bu içkiye düşkünlüler.

ANI

Kayık ve Irmak: Rimbaud bu şiirinde, annesiyle birlikte yaptıkları bir kır gezisi sırasında Charleville'den kaçışını anlatır. Irmağı zaman zaman annesine benzetir. Devinimsiz kayık kendi yazgısıdır.

YENİ EVLİLER

"Eş Beytlehem'in kutsal aşk melekleri": Rimbaud, İsa'ya, dinsel kurumlara ve Kiliseye sesleniyor, dinin insanların cinsel yaşamlarına karışmamasını istiyor.

SABAH DİLEĞİ

Hesperus Kızları: Efsanelerde geçen Hesperide bahçelerinde altın elmalar yetişir, Hesperus'un üç kızı, yünleri altın olan koyunlarını bu altın elmalarla besler. Hesperus eski Yunancada "batan güneş" anlamına geli-

yor. Oysa şiirde Rimbaud doğan güneşten söz eder. Demek ki, sözcüğün simyasal anlamıyla ilgileniyor. Simyacılar göre Hesperide bahçelerinin altın elmaları bir nesneye, bir madene dokununca onu da altın haline getiriyor.

Babil: Kalde krallığının başkenti. Fırat'ın iki yanında uzanan kent İÖ 2680 yılında Kral Nemrut tarafından kuruldu. Babil bahçeleri dünyanın yedi harikasından biriydi. Kent, simyacıların da ilk merkezidir.

ALTIN ÇAĞ

Halk Türküsiini Örnekseme: Rimbaud odasında otururken kız kardeşleri Vitalie ve Isabelle, başka bir odada, belki de mutfakta, bir yandan işlenip türkü söylerken bir yandan da ele avuca sığmaz, serüvenci ağabeylerinden söz ediyorlar. Rimbaud, kız kardeşlerini dinler, kulağında halk türkülerinin ezgileriyle, bu şiiri yazar. Şiirin dizeleri o yüzden türkü dizeleri gibi kısa.

TUFANDAN SONRA

Mazagran: Adını Cezayir'deki "Mazagran" köyünden alan, telvesi az, hafif kahve. Bol su katarak, fincanla değil de bardakla içiliyor.

GÖSTERMELİK OYUN

Kerubin: Tevrat'ta geçen, meleklerle verilen ad. Sodome ve Gomore kentlerinde sapıklık ve eşcinsellik hayli yaygınken Tanrı iki meleği, yani iki Kerubin'i Sodome'a gönderir. Delikanlı kılığındaki iki meleği Lut Peygamber evinde ağırlar. Gece, Sodome'lular Lut peygamberin evini basar ve cinsel ilişkide bulunmak için delikanlıların kendilerine verilmesini isterler. Kerubinler Sodome'lu erkeklerin gözlerini ışıkla kamaştırırlar, adamlar eve giremez. Ertesi gün de Tanrı gökten ateş ve kültürt yağdırarak Sodome ve Gomore kentlerini yok eder.

Şiirde Rimbaud "nasıl da gözlerini dikmişler Kerubin'e" diyor. Belli ki topluluk, oyuncu gençlerden birine sulanıyor. Nitekim Rimbaud "kente geriden gönderiyorlar" gibi, alışılmış, cinselliği de vurgulayan bir söyleyiş başvuruyor daha sonraki dize-tümcede.

ESKİ

Sol Bacağını...: Çobanların tanrısı Pan yarı insan, yarı hayvan bir yaratık. Ayakları, boynuzları ve kollarıyla teke, yüzi ise insan. Cinsel organı büyük ve hep kalkık. Azgınca Su perilerinin peşinde koşar. Kimi yorumculara göre, Rimbaud "sol bacak" derken Pan'ın cinsel organını, yani üçüncü bacağını ima ediyor. Fransızlar otuzbir çekmek anlamında da "sol el" deyimini kullanır.

YAŞAMLAR

Atasözleri: Tevrat'ın bir bölümü "Atasözleri" başlığını taşır. Yaşam boyunca uyulması gereken kurallar bu bölümde özlü sözler biçiminde sunulur. Eski din büyükleri Tevrat'taki bu bölüme "Panerete" derlerdi. Yunan kökenli sözcük "erdemlerin hazinesi" anlamına gelir. Rimbaud bu şiirinde atasözlerinden söz ederken belki de eski bir Hint dinsel kitabına gönderim yapıyor.

Dulluk: Rimbaud, şiirlerinde sık sık bu sözcüğü kullanır. Dulluk; soyutlanmanın, yabancılaşmanın, yalnızlığın ve terk edilmişliğin simgesi. Sevide başarısızlık anlamına da geliyor. Rimbaud'nun annesi, kocası evi terk edince dul bir yaşam sürdürdü. Sözcük belki bu nedenle de ozanın şiirlerinde zaman zaman yineleniyor.

ESRİKLİK SABAHI

Canakıyıcılar: Şiirsel deneme amacıyla Baudelaire gibi Rimbaud da zaman zaman afyon yutardı. *Esriklik Sabahı*, şairin afyon yuttuğu bir anda yazılma. Son dize-tümcedeki "assasin" katil, canakıyıcı, canı demek. Köken olarak Fransızcaya Arapçadan geçme. Haçlı seferleriyle adını Hristiyan dünyasında da duyuran, İsmailiye tarikatının başkanlarından Hasan Sabbahı adamlarına önce afyon ya da esrar içiriyor, bilinçleri esrarla bulanmış fedailerine cennet diye güzel bir bahçeyi gösteriyor, öldüklerinde de cennete gideceklerini söylüyordu. Daha sonra da bu fedailerine düşmanlarını öldürtüyordu. Afyonkeş ya da esrarkeş anlamındaki "hachischin-haschischin" böylece, canı, canakıyıcı anlamında Fransızcaya girdi. Rimbaud şiirde sözcüğün çift anlamından yararlanıyor. Çeviride afyonkeş, haşhaş yutan gibi bir sözcük kullansaydık bu kez de "canakıyıcı" anlamı verilmemiş olurdu. Nitekim Rimbaud da, Fransız sözlüğünde var olan "haschischin" sözcüğünü kullanmayıp "assasin"i yeğliyor. Örneklersek: "Acemi" sözcüğü kökende Türkçeye İranlı anlamında girmiş ama daha sonra anlam değiştirmiş. Günümüz şairi ya da yazarı etimolojik kökene bağlı kalarak İranlı yerine acemi sözcüğünü kullansa bu kez de sözcüğün konuşulan dildeki anlamı eksik kalmaz mı?

KENT

Erinnye: Yunan mitolojisine göre Erinnye'ler (erinyes) Alekto, Tisiphone ve Megaira adlarını taşıyan üç tanrıçadır. Kan kokusu alarak, suç işleyenlerin, özellikle adam öldürenlerin peşlerine takılır, suçluyu sürekli kovalayarak çıldırırlar. Öğ tanrıcaları olan Erinnye'ler böylece suçluları cezalandırırlar. Rimbaud, bilim sayesinde toplumun gelişeceğine ve suçlula-

rın cezalandırılacağına inanıyordu. Aynı temayı "Sonsuzluk" şiirinde de işler: *Kurtuluş bir tek/ Bekle bilimi/ Ceza gelecek.*

KENTLER

Allenghany: Amerika'nın doğusundaki dağlar.

Roland: Ortaçağ'da yaşamış olan ve adı daha çok şiirlerde geçen bir yiğit. Charlmagne'nın komutanlarından. 779 yılında, Bask'çılarla yapılan bir savaşta öldürüldü. Fransızların Roland Şarkısı adında uzun bir destanları var.

Centaure-Centauresse (Kentaure): Mitolojide geçen, yarı insan, yarı at biçiminde yaratıklar. Kentaure öte yandan bir takım yıldızın da adı.

Mab: Ortaçağ efsanelerinde geçen Düşler Perisi. Diğer perilerin doğumlarında da ebelik yapar. Perinin adı İngiliz masallarında da geçer.

Diane (Diana): Roma mitolojisine göre, tanrılar tanrısı Jupiter ile Latone'un kızı. Babasından kendini evlendirmeyeceğine değgin söz alır, elinde ok ve yay, ormanlar tanrıçası olarak geyiklerle dolaşır. Yunan mitolojisindeki Artemis ile özdeş.

Bacchante: Bağ ve şarap Tanrısı Bachus'un rahibelerine verilen ad.

KENTLER II

Hampton-Court: Londra'nın on dokuz kilometre güney batısında, Hampton kasabasında, Tamise nehrinin sağ yakasında, kardinal Wolsoy'un yaptırdığı krallık şatosu. Çok büyük ve çok zengin bir galerisi var. Galeride her çağa ve döneme değgin yedi yüz tablo, desen ve iki salonda da Arras ve Flandre halıları sergileniyor. Şatoyu ve sergiyi görmeye giden Rimbaud karşısındaki dev mimariden etkilenir.

Nabuchodonosor: İÖ 605-562 yılları arasında yaşayan Babil kralı. Babil'in ünlü asma bahçelerini ve daha birçok değerli anıtı yaptırmış.

Brennus: Creuse ve Indre arasındaki bataklık bölgeye Brennus ya da Brenmous deniyor. Dize-tümcedeki bu sözcük bazı yayınlarda Brahmans olarak geçer.

Rupi: Hint parası.

Kontluk: Mahalle, köy, kasaba gibi, İngiltere'nin yönetim birimlerinden.

SADE GECE EZGİSİ

Sodome: Eski bir Filistin kenti. Halkının sapıklığı ve eşcinsel alışkanlıkları yüzünden, Tevrat'a göre, Tanrı gökten ateş ve kükürt yağdırarak kenti yok eder.

Solyme: Yunanlılar ve Romalılar Kudüs'e Solyme diyorlardı.

KIŞ ŞÖLENİ

Boucher'nin Çinli Kızları: 1703-1770 yıllarında yaşayan Fransız ressamı Boucher'nin "Çinli Kızlar" adını taşıyan bir tablosu var. Tablo, aslında resimden pek hoşlanmayan Rimbaud'nun ilgisini çekmiş.

ANAKENT

Ossian Denizleri: Bu adı taşıyan deniz yok. Ossian, adı Korsika efsanelerinde geçen bir masal yiğidi.

Guaranies: Güney Amerika'da, Uruguay dolaylarında yaşayan küçük bir yerli topluluk.

"Onunla Didiştiğin...": Rimbaud annesinden söz ediyor.

SONE

Psyché: Milet kralının üç kızından birinin, en güzelinin adı. Güzelliği başına bela oldu ve onu kıskanan Yunan Güzellik Tanrıçası Afrodite'nin hışımına uğradı.

GENÇLİK IV

Antoine: Rimbaud'nun sözünü ettiği Antoine, 251-285 yılları arasında Yukarı Mısır'da yaşayan keşiş Saint Antoine. Malını mülkünü dağıtıp çölde çilekeş yaşam sürdürdü. Memphis ve Arsinoe yakınında ilk manastırını kurdu. İblis, kadın kılığına girerek onu baştan çıkarmaya uğraşır. Anatole France *Thais* adlı romanında Saint Antoine'ın manastır yaşamına da değinir. Manastır halen duruyor, çok iyi korunmuş. Bir yazarlar toplantısı için Mısır'a gittiğimde ziyaret ettim.

PROMONTOIRE

Baküs (Bacchus-Bakkhos): Bağ ve şarap tanrısı Dionysos'un bir diğer adı.

Epire: Yunanistan'da, Makedonya'nın güneyinde, deniz kıyısındaki bir bölge. Homer zamanında burası Dodone tapınağıyla ünlüymüş.

Peleponnese: Yunanistan'ın güneyindeki Pelops yarımadası.

Scarbo: Amerika'da, Yorkshire'ın banliyösü Scarborough. Rimbaud banliyönün adını şiirine Fransızca okunuş biçimiyle almış.

Brooklyn: Amerika'da, New York eyaletine bağlı bir kent. Doğru yazılışı: Brooklyn.

Taranto: İtalya'da danslarıyla ünlü bir kıyı kenti.

SAHNELER

Beotien'ler: Beotie, başkenti Thebes olan, eski Yunanistan'da bir bölge. Beotie'li, mecazi anlamda, aptal, cahil, hantal, doğanın ve sanatın gü-

zelliklerini kavramaktan yoksun kimse. Bu sözcüğü kullanarak Rimbaud izleyicilerin, dolayısıyla yığınların bilgisizliğini, budalalığını üstü örtülü dile getiriyor.

"*Uzun, Tahta Bir Sedir...*": Rimbaud İngilizce Pier sözcüğünü kullanıyor. Sözcük; iskele, rıhtım, kemer, köprü payandası, iki pencere ya da iki kapı arasındaki duvar gibi anlamlara geliyor. Şair, izleyicilerin oturduğu sedir ya da sedirleri iskeleye ve teknelere, oyun alanını ise rıhtıma benzetiyor.

TARİHSEL AKŞAM

"*Vapurun Bizi Boşaltacağı Her Yer...*": Şair "la malle" sözcüğünü kullanıyor. Malle hem sandık, hem yük vapuru anlamına geliyor, Rimbaud sözcüğün çifte anlamından yararlanıyor. Şöyle ki: Rimbaud ve Verlaine Paris'i terk edip İngiltere'ye gidiyorlar. Şairin Yunan mitolojisine tutkusu biliniyor. Adını Bozcaada'ya (Tenedos) veren Tenes yiğit Kyknos'un oğludur. Üvey annesi, Tenes'i kendine göz koymakla suçlar, Kyknos buna inanır, Tenes'le kız kardeşini bir sandığa kapatıp denize atar. Tanrı Poseidon gençleri korur ve Bozcaada'ya çıkarır. Verlaine ve Rimbaud da aslında Verlaine'in karısından kaçmak için Paris'i terk edip İngiltere'ye, Tenes ve kız kardeşi gibi bir adaya gidiyorlar. Şair, hem sandık, hem de vapur anlamına gelen malle sözcüğünü kullanarak Tenes'le özdeşleşir. Çevirilerde karşılaşılan önemli bir güçlük, çift anlamlı sözcüklerden doğuyor. Anamlardan birini yeğlemek zorunda kalıyoruz. Malle'ı daha önce *sandık* olarak çevirmiştim, sonraki baskılarda *vapur* sözcüğünü kullandım.

Norne'lar: İskandinav mitolojisine göre yaşam ve ölümü yöneten üç tanrıça var: Veranda (şimdiki zaman), Urda (geçmiş zaman) ve Skulda (gelecek zaman). Bunlara Norne'lar deniyor. Mali sıkıntı içindeki Rimbaud fazla kâğıt tüketmemek için şiirlerini küçük kâğıtlara ve çok küçük bir el yazısıyla yazıyordu. Bu yüzden elyazmalarının kimi yerleri iyi okunamıyor. Normes sözcüğü de bazı yayınlarda Normes olarak geçer. Tevrat'ta Normes (Kurallar) başlığını taşıyan bir bölüm var.

BOTTOM

Şiirin adı İngilizce. Bottom; dip, alt, kaynak, asal, temel, kış, tekne, gemi, dayanma gücü gibi anlamlara geliyor.

Hanım: Annesinden söz ediyor.

Sabine'li Kızlar: Sabine, Orta İtalya'da eski bir ilke. Roma mitolojisine göre Romulus'un adamları bir şölen (tören) sırasında Sabine'li kadınları ve kızları kaçırıp onlarla evlenirler. Sabine'in erkekleri daha sonra Romulus'un adamlarıyla kızlarını kurtarmak için savaşırlar. Kadınlar, kucak-

larında çocukları, babalarıyla kocalarının arasına atılır. Şiirde Rimbaud annesine kızdığında evden kırlara kaçışını anlatıyor. Sabine'li kızlar şiirde belki annesini simgeliyor ve şairin annesiyle uzlaşma özlemini dile getiriyor.

H

Hortense: Şiirde adı geçen Hortense kimdir, bilinmiyor. Şair de zaten Hortense'un kimliğini gizliyor. Kimi yorumculara göre Hortense yeniyetme Rimbaud'nun otuzbir çekme alışkanlığını ve bu alışkanlığa karşı tepkisini, usancını, bıkkınlığını simgeliyor.

CANDAN BAĞLILIK

Baou: Sözcüğün hangi dilden olduğu bilinmiyor. Coşku ve heyecanı belirten bir ünlem mi? Rimbaud, Ardennes bölgesinden. Ardennes lehçesinde benzer sözcükler var. Örneğin aboyer (havlamak) yerine baouilli, havlama (aboiement) yerine baouillime sözcükleri kullanılıyor.

Yüreği Amber ve Kavidir: Şiirde İngilizce Spunk sözcüğü kullanılıyor. İskoç kökenli spunk'ın kav, mantar, kıvılcım, alev ve kibrit gibi anlamları var. Mecazi anlamda ise: cesaret ve güç.

KÖTÜ KAN

Souabe: Eski Almanya'da bir bölge. Rimbaud için Doğu'ya açılan yollar.

De Profundis Domine: Ölülerin gömülmesi sırasında okunan Latince bir dua, "Tanrı günahlarımı bağışlasın", "Tanrı korusun" anlamında. Şiirde Rimbaud bir an için Tanrı'ya sığınma gereksinimi duyar, ama hemen pişman olur, "kafayı mı üşüttüm ne!" der.

Armorique: Galya'nın bir bölümüne verilen ad, günümüzdeki Bretagne bölgesi.

CEHENNEM GECESİ

Şairin afyon yuttuktan sonra yazdığı şiir.

Saksonya: Alman İmparatorluğu'na bağlı bir krallık; Prusya, Bavyera ve Bohemya arasında, başkenti Leipzig.

ÇILGIN KIZ-CEHENNEMLİK KOCA

Şiirdeki Çılgın Kız (Çılgın Bakire) şair Paul Verlaine, Cehennemlik Koca ise Arthur Rimbaud. Eşcinsel ilişkilerinde Rimbaud etken (aktif), Verlaine ise edilgen (pasif) idi.

SÖZÜN SİMYASI

Oise: Gözyaşı şiirinin notlarına bakın.

Cedron: Eski Kudüs'ün doğusunda, Kudüs'le Zeytin Dağı arasında akan coşkun su, sel. Adı Tevrat'ta geçer.

Ad Matutinum, Christus Venit: Ad matutinum, Latince sabahleyin demek. Hristiyanların bir pazar duası şöyle başlar: ad matutinum, gallo canente spes redit. Anlamı: sabahleyin horoz sesleriyle umut yeniden doğuyor. Şiirdeki *Christus venit* ise çarşamba günleri okunan bir duada geçer ve anlamı: İsa geliyor.

OLMAYACAK ŞEY

Şairin afyon yuttuğu sırada yazdığı şiir. Bilinci bazen yitiyor, bazen yerine geliyor. Genelde, afyona rağmen bilincine egemen.

Kafamdaki, Kuran'ın Aşırma Bilgeliği de Değildi: Rimbaud Kuran'ın salt Doğu bilgeliğinden kaynaklandığına, katıksızlığına inanmıyor, onda, Batı değer yargılarına dayanan *Bible*'den alınmış kurallar buluyor. Kullandığı Fransızca sözcük: *batarde*, "piç" demek, *piç* bilgelik demek. Rimbaud'nun subay babası Kuzey Afrika'da görevli iken Kuran'ı incelemiş ve Kuran'ı açıklayan, yorumlayan bir de broşür yazmıştı. Harrar'da yerleşen babasının yaptığı bu çalışmayı geliştirmek istedi, Fransa'dan çevirileri getirtti. Birlikte çalıştığı Müslümanları daha iyi tanımak için Kuran'ı inceledi. Kimileri Rimbaud'nun Harrar'daki çocuklara Kuran öğrettiğini de ileri sürerler.

İsa Varsa Bay Prud Prudhomme'lar da Var: Bay Prudhomme yazar Henri Monnier'nin yarattığı aptal bir tip. Rimbaud, Hristiyan dini bir yığın budalayı da birlikte yarattı demek istiyor.

Aden (Eden): Dinsel betiklerde geçen yeryüzü cennetinin adı.

Yirmi Yılımı Yürümek Başkaları Yirmi Yıl Yürüyorsa: Sözcük sözcük çevrildiğinde: "Yirmi yıllarını (yaşlarını) gitmek, başkaları yirmi yıl gidiyorsa." Çeşitli yorumlar yapıldı bu dize üstüne. Kimilerine göre ozan yirmi yıl daha yaşamak istediğini söylüyor. Oysa bu şiiri yazdığı sıralarda Rimbaud on dokuz yaşlarındaydı ve yirmi yaşa hazırlanıyordu. Çünkü yirmi yaş onun için gençliğin müjdesiydi. Nitekim daha sonra yazdığı şiire *Yirmi Yaş* adını verdi.

SABAH

Pater ve Ave Maria: Pater, Latince baba, Tanrı anlamında; Ave Maria, yaşasın Meryem Ana. Dualarda sık geçen sözler.

- 1854— Fransa'nın güneyindeki Charleville'de doğdu.
- 1865— Ortaöğrenime başladı.
- 1869— *Jugurtha* ile Latince şiirler yarışmasında birincilik kazandı.
- 1870— Théodore de Banville'e yayınlanması için *Güneş ve Ten*'i gönderdi... 29 Ağustos'ta evinden ve kasabasından kaçıp, biletsiz trene bindi. Kaçak yolculuk suçundan tutuklanıp gözaltına alındı. Öğretmeni Izambard, Rimbaud'yu Charleville'e getirdi. On gün sonra, ikinci kez evden kaçtı. Fransa'dan Belçika'ya dek süren bu yayın kaçış yolculuğu sırasında *Çapkın*, *Başboşluğum*, vb. şiirlerini yazdı.
- 1871— 25 Şubat'ta üçüncü kez evden kaçtı, Paris'e geldi, on beş gün kalıp döndü. 15 Mayıs'ta Paul Demany'ye *Bilici'nin Mektubu* adıyla anılan ünlü mektubu yazdı, sanat görüşünü açıkladı: "*Eski Yunan şiirinden bu yana, iki bin yıldır, ozanların yazdıkları uyaklı yazıdan (prose rimée), sözcük oyunlarından öteye gidemedi. Gerçek ozan, ateşi çalmasını bilen ozandır*" diyor, Paul Verlaine ve Baudelaire'in dışında tüm ozanlar üstüne çizgi çiziyordu. Verlaine'e yazdı, Paris'e gelmek istediğini söyledi. Coşkun bir yanıt aldı: "... Siz çok iyi silahlanmışsınız. Sanat savaşını kazanacaksınız... gel büyük ruh, seni bekliyorum ve çağırıyorum..." Eylül'de Paris'te Verlaine'le buluştu. Bu yılın mayısından eylüle dek yazdıkları arasında iki ünlü şiiri var: *Esrik Gemi* ve *Çiçeklerle İlgili Ozana Söylenenler*.
- Bu yıl Rimbaud'nun sanatındaki devrim yılıdır. Eski şiirlerini yadsır, Paul Demany'ye yazdığı mektupta bir yıl önce gönderdiği dizelerin yakılmasını ister. Düzyazı şiir yazma düşüncesi de bu yıllara rastlar. Ozanın düzyazı şiirlerinde Baudelaire'den etkilendiğini söyleyen eleştirciler var...
- Paul Verlaine'le Quartier Latin'in esrikleri arasına girdi, alkollü ve afyonlu bir yaşam başladı.
- 1872— Verlaine'in karısıyla arası açıldığı için Rimbaud mart ayında Charleville'e dönmek zorunda kaldı. Bu yolculuk sırasında, mayıs, haziran ve temmuz aylarında, *Anı*, *Mayıs Sürgünleri*, *Michel ve Christine* ve *Altın Çağ*'ın ilk dizelerini yazdı, şiirleri daha sonra Paris'e dönüşünde tamamladı.

Verlaine'le birlikte önce Belçika'ya, sonra Londra'ya geçti. Eylül'de, Fransa'da bir sanat güncesinde *Kargalar* şiiri yayınlandı... Yılbaşına doğru Charleville'e döndü.

1873— Grip olan Verlaine öleceğini sandı, Rimbaud'yu çağırdı. Rimbaud Londra'ya geldi, orada bir süre kalıp Fransa'ya ve bu kez Roche'da oturan annesinin yanına döndü. Nisanda, Delahaye ve onu onaylayanlara göre, *Cehennemde Bir Mevsim*'i, Verlaine ve onu onaylayanlara göre ise Londra'da başladığı *Illuminations*'ı yazdı. Tarihsel öncelikleri tartışmalı bu düzyazı şiirleriyle ilgili ozan, Delahaye'e şunları söyler: "... Oldukça düzenli çalışıyorum; düzyazı biçiminde küçük öyküler yazıyorum. Adı *Zındık Kitabı* ya da *Zenci Kitabı* olacak... daha altı kadar öykü yaratmanı gerekiyor. Ama burada bu etkin, korkunç öyküleri nasıl yaratabilirim, bilmem ki..."

3 Temmuz'da Verlaine, Rimbaud'dan yeniden yanına gelmesini istedi. Rimbaud Brüksel'e geldi, daha sonra Charleville'e dönmeye kalktı. Aralarında şiddetli bir tartışma oldu. Verlaine, Rimbaud'yu vurup Belçika'nın Mons kentindeki cezaevine girdi. Rimbaud yeniden Roche'a dönüp düzyazı şiirler üstünde çalıştı. Ekim ayında Brüksel'deki Poot Yayınevi *Cehennemde Bir Mevsim*'i yayınladı.

1874— Bu yılın ilk aylarında Germain Nouveau ile Londra'ya gitti. Bir yıl kadar kalıp *Illuminations*'ın büyük bir bölümünü kaleme aldı. Verlaine, ozanın ölümünden sonraki bir inceleme yazısında illumination sözcüğünün İngilizce olduğunu ve *Pırlıtlı Freskler* anlamına geldiğini söylüyor.

1875— Mart ayında Stuttgart'da Verlaine'le buluştu. Şiddetli tartışmalar yeniden başladı, iki gün sonra birbirlerinden ayrıldılar. Mayıs ayında Rimbaud yayan yollara düştü, İtalya'ya geldi, bir süre Milano'da kaldıktan sonra yeniden Charleville'e döndü. İspanyolca, Arapça, İtalyanca çalışmaya başladı.

1875— Hollanda sömürge ordusuna asker yazıldı, Batavia'ya geldi, sonra askerden kaçıp Fransa'ya döndü.

1877— Viyana'dan sınır dışı edilince yeniden Charleville'e geldi ama duramadı, Hollanda üzerinden Almanya'ya, oradan İsveç ve Norveç'e geçti. Stockholm'den de atıldı. Bu yılın eylül ayında Mısır'ın İskenderiye kentine gitmek için gemiye bindi, ama hastalanıp Charleville'e döndü.

-
- 1878— Kasım ayında İskenderiye’de iş aradı. Aralıkta Kıbrıs’a geçti, Larnaca yakınlarında şantiye şefliği yaptı.
- 1880— Mısır’a geldi, sonra yeniden Kıbrıs’a döndü. Kızıl Deniz’deki limanlarda iş aradı.
- 1881— Harrar’daki işi silah satışı. Çeşitli kuruluşlara yazılar yazdı, giyin kuşamla ilgili alım satım denemelerine girişti, olumlu sonuç alamadı.
- 1891— *Dert mi Bize Yüreğim* şiirinin ozanı, üç kıtanın yere batmasını istiyor, "*Eski dostlar, siyahlar, durmayalım burada/ –Gidelim! Çabuk! Eyvah! Eski toprak eriyor./ Beni yutup sizlere akıyor dalga dalga.*", *Susuzluk Güldürüsü*’nde ise "*Bir gün altınım olursa/ –Kuzeye giderim ya da/ –Bağ kentlerini boylarım.*" diyordu. Afrika’da 36.800 altın frank kazandı ama sağ bacağının diz kapağındaki korkunç kanser ağrılarıyla gemiye bindi. "Terk ettiği yeşil hanlar" onu güileryüzle karşılamadı. Ve yolların bu sürekli gezgini, önce bir ayağını, sonra da, 10 Kasım’da Marsilya hastanesinde yaşamını yitirdi.
- Şairin öldüğü gün önsözünü Verlaine’in yazdığı ve Vogue Yayınevi’nin çıkardığı *Illuminations*, yıl sonunda ise Darzens’in hazırladığı *Bütün Şiirler* yayınlandı.

RIMRAUD ÜSTÜNE	5	İLK KUDAS TÖRENLERİ	98
DİZELER		BİLGE ADAM (Parçalar)	108
ÖKSÜZLERİN ARMAĞANLARI	13	ESKİK GEMİ Sarımsık Gemi	110
DUYUM	18	BİR AYIKLAYAN ABLALAR	116
DEMİRCİ	19	SESSİZLER	117
GÜNEŞ VE TEN	28	DÖRTLÜK	118
OFELYA	37	KARGALAR	119
ASILMIŞLARIN BALOSU	39	OTURANLAR	120
DOKSAN İKİ ÖLÜLERİ	41	KIR TANHISININ BAŞI	123
TARTOFON YAZGISI	42	DEĞİT Mİ BİZE YÜREĞİM? (BAŞDÖNMESİ)	124
SUDAN DOĞMUŞ VENÜS	43	SESSİZLİK	125
NİNA'NIN YANTILARI	44	GÖZYAŞI	126
MÜZİKVARİ	49	CASSIS İRMAĞI	127
İLK AKŞAM (ÜÇ ÖPÜCÜKLÜ GÖLDÖRÜ)	51	SABAH DİLEĞİ	128
GARIPLER	53	MICHELLE VE CHRISTINE	129
ROMAN	55	SUSUZLUK GÖLDÖRÜSÜ	131
GÖNLÜMCE BİR KİŞ	57	UTANÇ	137
ACI	58	ANİ	138
YEDİ YAŞ OZANLARI	59	YENİ EVLİLER	142
KAYZER KUDURGANLIKLARI	63	MAYIS SÜRGÜNLERİ (SABİR)	144
YEŞİL MEYHANEDİ	64	SONSUZLUK	145
ANLI ŞANLI SARREDBRUCK ZAFER ALAYI	65	EN YÜKSEK KULENİN ŞARKISI	146
ÇAPKIN KIZ	66	BRÜKSEL	148
KUYTUDA UYUYAN ASKER	67	ÇENGİ MİDİR?	150
AYLAKLIĞIM (Fantezi)	68	EY MEVSİMLER, ŞATILAR (MUTLULUK)	151
DOLAP	69	ALTIN ÇAĞ	152
GÜMÜKÇÖLER	70	AÇLIK TÖRENLERİ	154
RAHİBELER	71	GEMİCİLİK	155
ÇÖMELMELER	73	DEVİNİM	156
SEVGİLİM KÜÇÜK KIZLAR	75	AŞKIN ÇÖLLERİ (Parçalar)	
AKŞAM DUASI	77	NOT	161
PARİSİN SAVAŞ ŞARKISI	78	ILLUMINATIONS (Les Illuminations)	
PARİS CÜMBÜŞÜ YA DA		TUFANDAN SONRA	167
PARİS YENİDEN DOLUYOR	80	ÇOCUKLUK	168
KİLİSEDEKİ YOKSULLAR	84	MASAL	173
ÇALINMIŞ YÜREK	86	GÖSTERMELİK OYUN	174
JEANNE-MARIE'NİN ELLERİ	87	ESKİ	175
ÇİÇEKLERLE İLGİLİ		BEING BEAUTEOUS	176
OZANA SÖYLENENLER	90	YAŞANILAR	177

GİDİŞ	180	GENÇLİK	209
KRALLIK	181	GENÇLİK	210
BİR SAĞDUYU'YA	182	GENÇLİK	211
ESRİKLİK SABAH	183	PROMONTOIRE	212
TÖMCELER	184	SAHNELER	213
İŞÇİLER	186	TARİHSEL AKŞAM	214
KÖPRÜLER		BOTTOM	215
(GÜMÜŞSÜ KRİSTAL GÖKLER)	187	H	216
KENT	188	CANDAN BAĞLILIK	217
TEKER İZLERİ	189	DEMOKRASİ	218
KENTLER	190	CİN	219
SERSERİLER	191	O MEVSİM, HAVUZ	
KENTLER II	192	O MEVSİM, HAVUZ	223
AKŞAM SAATLERİ	194	CEHENNEMDE BİR MEVSİM	
GİZEMLİ	197	CEHENNEMDE BİR MEVSİM	227
SEHER	198	KÖTÜ KAN	228
ÇİÇEKLER	199	CEHENNEM GECESİ	235
SADE GECE EZGİSİ	200	SAYIKLAMALAR	238
KIŞ ŞÖLENİ	201	SAYIKLAMALAR	242
SİKINTI	202	OLMAYACAK ŞEY	250
ANAKENT	203	ŞİMŞEK	252
BARBAR	204	SABAH	253
UCUZLUK	205	VEDA	254
FAIRY	206	ŞİRLERDE GEÇEN KİMİ SÖZCÜKLER	257
SAVAŞ	207	RIMBAUD'UN YAŞAMI	275
GENÇLİK	208		

Arthur
Rimbaud
BÜTÜN ŞİİRLERİ

VARLIK ŞİİR

ISBN 975-434-245-8

9 789754 342451